

DE

DELAVSKA ENOTNOST

20. XI. 1976 - ŠT. 46 - L. XXXV - CENA 3 DIN
GLAVNI UREDNIK: VOJKO CERNELEC
ODGOVORNI UREDNIK: BOJAN SAMARIN

V OKVIRU

PRIJATELJA SPOZNAŠ V NESREČI — Ljudska mo-
drost, katere globlji smisel in pomen spoznaš, ko jo sam doživiš
in občutiš. Saj ne, da bi človek dvomil v stara rekla, le ne preišl-
juješ o njih, dokler se v nekih, povsem konkretnih razmerah
misel kar sama ne utrne: pride nekje iz globin, iz notranjosti,
dolgo poznana pa nikoli izrečena.

»Prijatelja spoznaš v nesreči,« je ob okrogli mizi, ki so jo mi-
nulo sredo v Črnomlju pripravili na temo solidarnosti, rekel
rudar Jože Vesel in takrat najbrže ni premišljeval, da bi uporabil
pregovor, da bi izrazil to svojo misel. Ko je v marcu letos voda
zalila rudnik Kanižarico, je skoraj štiri sto rudarjev, ki jim je ta
rudnik dajal kruh, ostalo brez dela. Skoraj štiristo voljnih, da več
sto metrov globoko pod zemljo, v težkih delovnih razmerah in
stalni nevarnosti za svoje življenje prispevajo svoj delež k usvar-
janju narodnega bogastva, spreminjajo delo svojih mišic in žul-
javih rok v kruh zase, za svoje družine, za obleko in šolske
zvezke svojih otrok, kurjavó pozimi in vse tisto, kar potrebujemo
in kar se nam zdi, da potrebujemo za svoje vsakodnevno življen-
je. Vse to je naenkrat obviselo v zraku.

Poznamo družbe v še ne tako oddaljeni preteklosti in družbe
sedanjosti, ki marsikdaj ostanejo neprizadete ob taki stiski, ne
zanimajo jih, niso njihov problem, ni jim mar lačnih otrok. In
prav v tem in takem razumevanju sveta se socialistična družba
razlikuje od drugih oblik človekovega bivanja in združevanja.
Brez ukazov od zgoraj, zakonov in drugih oblik prisile začne
pritekati pomoč, pa ne kot usmiljenje; kot zagotovilo za mirno
vest, češ pomagal sem s tisočakom, zdaj lahko z obema rokama
trošim desetisočake! Pride iz srca kot dokaz globoke humano-
sti posameznikov ter globoke humanosti in izjemne morale sa-
moupravne socialistične družbe.

Kolikokrat smo to svojo pripravljenost pomagati sočloveku v
nesreči izpričali samo letos kot pomoč rudarjem Kanižarice, kot
pomoč v denarju, kot nadomestilo za izpadli osebni dohodek,
kot pomoč za izplačilo regresov za letovanje, za proslavo 3. juli-
ja, rudarskega praznika, pomoč tako, da se jim omogoči delo v
drugih delovnih organizacijah, kot enkratno pomoč v zbiranju
sredstev za ponesrečence v Posočju, dvakrat po enodnevni za-
sluzek za obnovo Posočja, ki poteka vsemu svet za zgled in
dokaz socialistične humanosti naše družbe, kot vpis posojila za
ceste, kot različni samoprispevki po občinah za zadovoljitev ra-
zličnih potreb skupnega standarda. Ali ni človeku toplo pri srcu,
ko vidi, da ni sam, da živi v družbi, ki ob težavah posameznika
ne ostaja neprizadeta in ravnodušna, ki vsak dan spróti dokazu-
je, da smo kljub nekaterim svojim drobnim napakam drug do
drugega ljudje, v najglobljem, humanističnem pomenu te bese-
de. Saj prijatelja spoznaš v nesreči, mar ne?

MATJAŽ VIZJAK

V prostorih ljubljanskega gradbenega podjetja
Tehnika se je minuli ponedeljek zbrala zvezna sin-
dikalna mladinska delovna brigada, ki je takoj za
tem odpotovala na Tolminsko, kjer bo pomagala
pri obnavljanju prizadetih naselij. Brigado 3. junij,
ime je dobila po dnevu gradbenih delavcev Sloveni-
je, sestavljajo najboljši mladi gradbinci iz vseh re-
publik in pokrajin Jugoslavije. Gre za same kvalifi-

cirane zidarje in tesarje, ki bodo v mesecu dni, to-
liko časa bodo namreč ostali na Tolminskem, ned-
vomno veliko prispevali k obnovitvi porušenih
domov. Brigada 3. junij je bila ustanovljena na po-
budo RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije in
predstavlja eno od mnogih solidarnostnih akcij slo-
venskih gradbenih delavcev prizadetim krajem.
Tekst in foto: A. UL.

Občani ljubljanskih občin se v nedeljo odločajo za drugi samopri-
spevek. To je tudi drugi samoprispevek v zgodovini slovenskega
glavnega mesta. Z 1,5 odstotka od osebnih dohodkov bi v naslednjih
petih letih pridobili 20 vzgojnovarstvenih ustanov, 19 osnovnih šol,
pet zdravstvenih domov in štiri domove za starejše občane.
Odločitve občanov ljubljanskih občin ni možno meriti le s števi-

lom novozgrajenih objektov, temveč tudi in predvsem s spoznanjem,
da s svojo finančno participacijo rešujejo stare probleme. Tako se
vse bolj uveljavlja spoznanje, da je od takšnega ali drugačnega pri-
spevka vseh in vsakega odvisno reševanje otroškega varstva, zdrav-
stva in skrbi za ostarele občane v našem glavnem mestu.
Foto: A. AGNIČ

JANEZ BARBORIČ: »PRIPRAVITE NAČRTE, POMAGALI VAM BOMO!«

KDAJ SPET RUDARSKI »SREČNO« V KANIŽARICI?

Tudi v Kanižarici solidarnost opravila izpit — Sanacija rudnika le del pomoči Beli krajini

Minulo sredo je bila v Črnomlju okrogla miza na temo solidarno-
sti, ki sta jo pripravila Republiški odbor sindikata delavcev ener-
getike in premogovništva ter občinski sindikalni svet v Črnomlju, ude-
ležili pa so se je predsednik slovenskih sindikatov JANEZ BAR-
BORIČ, sekretar ustreznega republiškega odbora JOŽE LESKO-
VAR, predsednik medobčinskega sindikalnega sveta dolenske re-
gije MARJAN POREBER, predsednik občinskega sindikalnega
sveta iz Črnomlja RADE VRLINIČ, predsednik osnovne sindi-
kalne organizacije rudnika JOŽE VESEL, podsekretar v republi-
škem komiteju za energetiko MILAN ŠTRUC, predstavnik druž-
benopolitičnih organizacij Črnomlja DRAGO ŠIJANEC, JOŽE
VAJS in VENCESLAV ROŽIČ, predstavniki rudnika TOMO
PLEČKO, ANTON ŠTRK, MATIJA DRŽAK in VINKO BABIČ
ter predstavniki gospodarstva TONE MARENTIČ, JANKO STA-
RIHA in SLAVKO VRANIČAR ter novinarji vseh osrednjih slo-
venskih glasil.

Koliko časa bo trajala sanacija
rudnika in ali bo uspela?

Na to vprašanje je odgovoril
direktor rudnika Kanižarica, ki
ga je 22. marca letos zalila voda,

s protivprašanjem: kdo lahko
odgovori na vprašanje, ko se
začne vojna, koliko časa bo tra-
jala in kdo bo zmagovalec? Pri
sanaciji rudnika se da poklicati
na pomoč statistiko: madžarski
strokovnjaki, ki so jih kot najbolj
izkušene v svetu poklicali na
pomoč, pravijo, da jim je od 600
rudnikov, ki jih je zalila voda,
uspelo sanirati štiri petine; kje je

kanižarski — med temi štirimi
petinami, ali med tisto, ki ostane
zalita za zmerom, to bo pokazal
čas. Sanirati rudnik pa se spleča
na vsak način, čeprav pridobi-
vanje premoga nasploh ni dobič-
kosen posel. Tudi če mora
širša družba pomagati rudarjem
in rudarstvu, jim dajati sredstva
za kritje izgub, se pramogu ne
moremo odpovedati, ker zanj
nimamo nadomestila.

To je kratek povzetek razpra-
ve, ali bo sanacija uspela in ali se
spleča. Osrednji del pogovora pa
se je vrtil okoli solidarnosti:
pomoč, ki so jo posamezniki in
širša družbena skupnost ponudili
rudarjem in rudniku ob nesreči,
zasluži oceno odlično, seveda pa
je s tem opravljen le del naloge.
Če daš nekemu ribo, mu jo boš
moral dajati vse življenje, če ga
boš naučil, da jih sam lovi, bo
sam skrbel zase. Preneseno na
razmere v Kanižarici to pomeni,
da ni nobenega smisla rudarjem,

ki so voljni delati dajati v nedo-
gled pomoč, jim nuditi delo samo
kot izhod v sili — Belo krajino je
treba potegniti iz njene gospo-
darske nerazvitosti!

Bela krajina potrebuje indu-
strijo, močno, visoko akumulati-
vno, »ekspanzivno, ki bo spo-
sobna zaposliti vse tiste, ki bi se
radi zaposlili, pa se nimajo kje!

Če bi menili, da nimamo den-
narja za investiranje, bi se zmoti-
li. Kapital je, je poudaril Janez
Barborič. Ni pa načrtov, kaj na-
črtov, še idej, celo konkretnih
želja ne! Belokranjci bi radi tako
industrijo, kot smo jo omenili,
konkretno kakšno, pa ne vedo.
»Ne čakajte,« je rekel Janez
Barborič, »kajti tudi v Velenju
pred dvajsetimi leti niso čakali.
Začeli so v baraki, s trinajstimi
ljudmi, danes pa je Gorenje sve-
tovni gigant. Če nimate svojih
strokovnjakov, jih pritegnite!«

M. V.

V združevanju kmetov je moč

Z oceno uresničevanja sklepov 2.
konference ZKS, ki je spregovorila
o nadaljnjem razvoju kmetijstva,
oblikovanju agroživilskih komplek-
sov in položaju delavcev in kmetov v
tej dejavnosti se je soočil aktiv ko-
munistov, ki delajo v nekaterih re-
publiških odborih sindikata. Zakon
o združenem delu, ocena in izho-
dišča za nadaljnji razvoj družbeno-
ekonomskih odnosov v kmetijstvu
omogočajo oblikovanje konkretnih
načrtov in seveda tudi dejanj v
spreminjanju razmer in odnosov.

STRAN 4

V boju za dober sindikat

Pred letnimi konferencami
ali letnimi sejami moramo na
vseh ravneh sindikalne orga-
niziranosti temeljito oceniti
pomanjkljivosti pri uresničev-
vanju sklepov 8. kongresa
ZSS in statutarnega dogovora
o organiziranosti in delovanju
sindikata v SR Sloveniji, na
podlagi kritičnih ugotovitev
pa sprejeti ukrepe za odpravo
slabosti. Na kaj vse velja pri
teh analizah, ki so namenjene
za »lastno rabo«, posebej
usmeriti pozornost, česa v
osnovnih organizacijah ne
smemo pozabiti — to je bila
vsebina razgovora s sekretar-
jem RS ZSS za organizacijo
Slavkom Grčarjem. Več o
tem je v sestavku

STRAN 5

KAJ SMO STORILI...

Minimum obveščeniosti

Prvič lahko zapišemo kolikor toliko natančno število glasil, ki izhajajo v združenem delu v Sloveniji: 487 jih je. Doslej smo govorili o številu štiri sto na pamet. Po podatkih sekretariata za informacije pri republiškem izvršnem svetu izhaja pri nas 117 glasil, ki so prijavljena, kot to zahteva zakon, po evidenci na sindikatih, ki dajejo soglasje k temeljni vsebinski zasnovi glasil, pa 280. Tudi če se ne sklicujemo na osnutek zakona o združenem delu, ki ga sprejemamo te dni, pa se s temeljnimi političnimi dokumenti, ki urejajo vsebino glasil v združenem delu sklada vsega kakih 20 glasil. Gre torej za več kot porazen podatek, če vemo, da je zakon o javnem obveščanju uveljavil kot skrajni rok za prijavo glasil 31. december 1974. leta.

Čeprav vemo, da hodimo po obratni poti, najprej bi bilo treba urediti vprašanja v zvezi z obveščanjem v združenem delu kot celoti, šele nato pa se spustiti k urejanju normativnega položaja glasil, ki so samo sestavni del mozaika kanalov, po katerih v obeh smereh tečejo informacije v združenem delu, smo se tega vprašanja na sindikatih lotili z vso vnemo, in to zavoljo dveh razlogov. Najprej: glasila so ob nemajhnem trudu in političnem delu partijskih in sindikalnih aktivistov vzniknili in rasla kakih petnajst let organsko iz ciklostiranih lističev v vsebinsko polna in grafično razgibana glasila, ki jih danes prebira 800 tisoč slovenskih delavcev in številni člani njihovih družin; mnoga so prerasla zaprte tovarniške okvire in se odprla lokalnim družbenim skupnostim, delu in uspehom družbenopolitičnih organizacij na terenu. Po drugi strani pa zakona, ki ga je pripravila naša skupščina ne moremo in ne smemo ignorirati! Sindikati smo se dogovorili z drugimi subjektivnimi silami v družbi, da v sodelovanju z delavsko univerzo Tomo Brejc iz Kranja še letos in v prvem četrtletju prihodnjega leta pritegnemo v ustrezne seminarje vse organizatorje obveščanja in urednike v združenem delu, da bodo po seminarju ustregli zakonski zahtevi (in sindikalnim zahtevam v zvezi z vsebino glasil, ki jo določajo vsi naši temeljni politični dokumenti) ter glasila prijavili.

Čeprav gre za obraten korak, vseeno pomeni velik napredek pri dviganju kvalitete v obveščanju v združenem delu. Osnutek zakona o združenem delu med drugim predvideva, da bo poseben dokument, bržčas kar zakon, urejal vprašanja v zvezi z obveščanjem v združenem delu. Marsikje v Jugoslaviji, med drugim v SAP Vojvodini, imajo že narejene in sprejete dokumente, ki urejajo vprašanje minimalnih pogojev obveščanja v združenem delu. Ne gre, da bi te dokumente nekritično presadili na naša tla, saj smo v naši republiki, vsaj kar zadeva obveščanje s pomočjo glasil, že daleč, niti da bi delovne organizacije utesnili v kalup. Za bistveno več gre, za novo družbeno kvaliteto: obveščanje v združenem delu, posebej njegova glasila niso samo last delavcev, ki v določeni delovni organizaciji združujejo svoje delo: so last delavskega razreda in sredstva, s pomočjo katerega delavci uveljavljajo in uresničujejo pravice, ki jim jih zagotavljata zvezna in republiška ustava, osnutek zakona o združenem delu in vsi temeljni politični dokumenti.

Naj še zapišemo, da se je v naši republiki prvič že sešla komisija, ki bo pripravila osnutek minimalnih pogojev obveščanja v organizacijah združenega dela.

MATJAŽ VIZJAK

ODMEVI NA SINDIKALNO LISTO 77 V KOVINSKI INDUSTRIJI

PO »OKUSU« DELAVCA

Uresničiti trimesečno valorizacijo bolezni — Zneski v listo po devetmesečni bilanci — Valorizirati jubilejne nagrade

Odmevi na osnutek sindikalne liste iz javne razprave v kolektivih kovinske in elektroindustrije Slovenije obetajo kaj »vroče« zaključno razpravo. Izvršni odbor RO sindikata delavcev kovinske industrije, je že na svoji prvi seji nedavno tega, na kateri je eno izmed točk dnevnega reda namenil spodbujanju sindikalnih aktivistov k pravočasnemu organiziranju javne razprave, dobil »na mizo« dovolj pripomb in mnenj iz osnovnih organizacij, da je lahko izoblikoval temeljna stališča vsaj o nekaterih členih osnutka liste.

Tako je izvršni odbor sklenil še posebej opozoriti na dejstvo, da bi lahko ob pravočasni pripravi liste — tudi letošnja je namreč za mnoge kolektive prepozna, saj bodo morali o

letnih planih razpravljati prej, kot bo lista sprejeta — upoštevali ocene poslovne uspešnosti na podlagi devetmesečne bilance. Tako bi lahko podjetja pri planiranju stroškov že upoštevala tudi absolutne zneske iz liste za naslednje leto. Izvršni odbor tudi sodi, da bi morali v listi obdržati, predvsem pa uresničiti valorizacijo nadomestila osebnega dohodka za čas bolezni na vsake tri mesece. Vsem delavcem, ki delajo na dan praznika, pa bi bilo treba zagotoviti najmanj 50-odstotni dodatek na obračunsko osnovo. S tem bi omogočili tistim delovnim organizacijam, kjer je nujno redno delo brez prekinitve delovnega procesa, da s povečanim dodatkom zmanjšajo tudi fluktuacijo delavcev s teh delovnih

mest.

Razprava o predlogu sestavljalcev osnutka, naj bi poslej dodatka za fluktuacijo ne izplačevali več, je bila zelo živa in na trenutke si razpravljajci niso bili »blizu«, vendar pa so se le sporazumeli, da IO podpira stališče, da je treba ukiniti ta dodatek, ki doslej ni opravičil svojega namena. Živahna je bila razprava tudi ob regresi za letni dopust, regresu za prehrano ter ob jubilejnih nagradah. Predlog o jubilejnih nagradah bi potreboval »pojasnilo za uporabo«, so menili člani IO, poleg tega pa bi morali tudi te nagrade valorizirati.

I. S.

SINDIKATI IN INVENTIVNA DEJAVNOST

SEMINARJI IN RAZSTAVA

Skrb za inovacije in izume — stalna praksa!

Pomen inovacijskega gibanja in izumiteljstva smo spoznali v sindikatih že pred leti. Zato so se delegati tudi na zadnjem kongresu slovenskih sindikatov v Celju zavzeli, da osnovne organizacije sindikata spodbujajo to dejavnost in vztrajajo pri samoupravnem urejanju množične inventivne dejavnosti. Osnovne organizacije sindikata si morajo prizadevati, da bi v samoupravnih aktih podrobneje opredelili možnosti za čim hitrejši in širši razvoj ustvarjalne dejavnosti vseh delavcev in ne samo tistih, ki so že po delovni dolžnosti zadolženi za razvoj in tehnologijo, izoblikovali pa naj bi tudi merila za pravične odškodnine in nagrade inovatorjem.

Že začeto akcijo je seveda treba nadaljevati. Zato se je odbor za izumiteljstvo in tehnični napredek pri RS ZSS odločil, da bo v prihodnjih dneh organiziral sedem regionalnih

posvetovanj o spodbujanju inovacijske dejavnosti in izumiteljstva. Prvi teh seminarjev bo 24. in 25. novembra v Celju. Udeleženci se bodo podrobneje seznanili z osnutkom zakona o združenem delu, še zlasti pa s tistimi njegovimi določili, ki govore o inovacijski dejavnosti. Obravnavali pa bodo tudi druge pomembne zadeve, tako družbeni dogovor o inovacijah, vloga in naloge sindikata pri spodbujanju in organiziranju inventivne dejavnosti, vprašanja s področja industrijske lastnine, dosežke znanstvenotehnične revolucije, vrednotenje inventivnega in izumiteljskega dela ter vprašanje, kaj stori, da bi v vseh delovnih organizacijah čimprej ustanovili stalne službe za inventivno dejavnost.

Ob seminarju v Celju bodo pripravili tudi razstavo tehnične ustvarjalnosti in inovacijske dejavnosti.

VIDA PRINČIČ

GOSPODARJENJE IN OSEBNI DOHODKI V GRAFIČNI IN PAPIRNI INDUSTRIJI

DELITEV MIMO MERIL

Na posvetovanju, ki sta ga pripravila republiški odbor sindikata delavcev grafične in papirne industrije Slovenije ter skupna komisija podpisnikov samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke v tej dejavnosti so spregovorili o gospodarskih gibanjih v prvih devetih mesecih letos in še posebej o gibanju osebnih dohodkov. Vse proizvodne delovne organizacije v tej panogi so imele izgubo ob devetih mesecih — z izjemo Papirnice Količevo in Kartonažne tovarne Ljubljana. Z izgubo nista poslovala tudi Papirles in Inštitut za celulozo in papir. Če bi ne veljali predpisi o upniškodolžniških odnosih, bi med vsemi slovenskimi papirnimi in grafičnimi temeljnimi organizacijami združenega dela poslovala z izgubo le Tovarna lepenke in kartona Ceršak.

Zaradi takih gospodarskih rezultatov so nastale tudi težave pri spoštovanju določil samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, saj so dejansko razporejeni osebni dohodki za 11 odstotkov višji od dogovorjenih. Povejmo še, da so v prvem polletju znašali povprečni osebni dohodki v tej panogi 3900 dinarjev, vendar pa so v tovarni celuloze »Djuro Salaj«, Krško izplačali na delavca v poprečju

4532 dinarjev in v Ceršaku le 3.268 dinarjev, v Krškem so presegli dogovorjene osebne dohodke za 25 odstotkov, v Ceršaku pa za 37 odstotkov.

Tudi drugi kazalci govore o slabem položaju v tej industriji. Celotni dohodek se je v letošnjem prvem polletju v primerjavi z lanskim zmanjšal za 2 odstotka, porabljena sredstva pa so se povečala za 4 odstotke. Ker je dohodek nižji, so delovne organizacije namenile tudi manj sredstev za amortizacijo nad predpisano stopnjo, saj znaša znižanje amortizacije kar 43 odstotkov za vso panogo. Kljub vsemu pa so se v panogi povečali izplačani osebni dohodki za 26 odstotkov v primerjavi z lanskim prvim polletjem, dogovorjeni osebni dohodki pa so prekoračeni za 15 odstotkov.

Posvet je ocenil, da so se osebni dohodki v slovenski grafični in papirni industriji v letošnjem letu gibali neodvisno od doseženih poslovnih rezultatov. Akcija sindikata za spoštovanje veljavnega samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke kot tudi določil resolucije o družbenoekonomskem razvoju SR Slovenije v letošnjem letu je torej več kot potrebna.

MARJAN HORVAT

CELJE

Javni opomin predsednikom

Na zadnjem sestanku aktiva predsednikov osnovnih organizacij sindikata in konferenc sindikata so spregovorili o nalogah v zvezi z referendumom o samoprišpevku 1977—1982, sindikalni listi 1977, kulturni akciji, poglobljanju samoupravnih odnosov, usposabljanju in izobraževanju članov IO osnovnih organizacij sindikata, samoupravni delavski kontroli, o najvažnejših tekočih akcijah in nalogah. Ne da bi kaj dosti ugovarjali, lahko ob takem dnevnem redu rečemo, da so ob sestanku obravnavali vprašanja, ki bodo spodbudila živahno družbenopolitično dejavnost in zanimanje delavcev ter občanov. Če kdo, bi morali biti »na tekočem« vsaj predsedniki sindikalnih organizacij, ki so in bodo neposredni nosilci akcije in mobilizatorji razprav.

Pa vendar v »Informacijah« občinskega sveta ZSS Celje lahko preberemo tudi naslednji javni opomin:

»Udeležba na sestanku aktiva predsednikov ni bila zadovoljiva — 70-odstotna. Nekateri udeleženci so tudi prišli z zamudo ali pa so že po eni uri zapuščali dvorano. Vse to kaže na dokaj neresen in neodgovoren odnos do našega skupnega dela. Sestanek je bil namreč za pretežno večino udeležencev med delovnim časom!

Pričakujemo, da se kaj takega ne bo ponovilo. Nihče ne more izostati brez opravičila. Vsak predsednik, če že sam ne more priti, lahko poskrbi za namestnika iz vrst članov IO osnovne organizacije ali konference sindikata.

Pa še res je!

M. G.

IZ REPUBLIŠKIH ODBOROV

SINDIKAT DELAVCEV KEMIČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE: Predstavniki RO so obiskali Metalplast Ruše, kjer so si ogledali razstavo ob 40. obletnici stavk ter se z izvršnim odborom osnovne organizacije pogovarjali o vprašanjih, ki so trenutno v ospredju politične akcije sindikatov. Predstavniki RO so sodelovali tudi ob podpisu sporazuma o ustanovitvi konzorcija za gradnjo tovarne poliamidnih vlaken. Podpis je bil v Beti Metlika. S člani občinskega odbora kemične industrije Moste Polje pa so spregovorili o dosedanjih rezultatih pri delu osnovnih organizacij in občinske organizacije.

SINDIKAT DELAVCEV LESNE INDUSTRIJE IN GOZDARSTVA SLOVENIJE: Prihodnji teden bodo delegati RO obravnavali devetmesečne rezultate gospodarjenja, uresničevanja določil samoupravnega sporazuma o življenjskih in delovnih razmerah delavcev, ki so zaposleni v gozdarstvu ter se dogovorili za akcijski program uresničevanja tega jugoslovanskega sporazuma. Zaostrili bodo tudi vprašanje, zakaj vse temeljne organizacije še niso podpisale samoupravnega sporazuma, čeprav je očitno, da so njegova določila, ki jih moramo uresničiti minimalna.

SINDIKAT DELAVCEV BANK, SDK IN ZAVAROVALSTVA SLOVENIJE: Pripravljajo sejo izvršnega odbora. Ocenili bodo gibanje osebnih dohodkov v prvih devetih mesecih letošnjega leta pri podpisnicah sporazuma bank in SDK, spregovorili pa bodo tudi o gibanjih osebnih dohodkov v zavarovalstvu in loterijskem zavodu.

SINDIKAT GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE: Na četrtkovni seji je komisija za ekonomsko vprašanja in družbeno dogovarjanje pri RO analizirala svoje naloge pri pripravi seje izvršnega odbora. Na seji v petek je komisija za izobraževanje in kulturo obravnavala predlog za sestavo konference delegacij za posebno izobraževalno skupnost gradbeništva Slovenije. Izvršni odbor pa bo prihodnji teden razpravljal o položaju delavcev iz drugih republik, ki so zaposleni v Sloveniji, ter se izrekel o dopolnilnih družbeno dogovora o minimalnih standardih za življenjske in delovne razmere delavcev v gradbeništvu. Obravnaval bo tudi predlog sindikalne liste za 1977. leto in planiranje v SIS družbenih dejavnostih.

IZ OBČINSKIH ORGANIZACIJ

VELENJE

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Velenje je na zadnji seji, ki so se je udeležili tudi predsedniki komisij, obravnavalo nadaljnje naloge sindikatov in Zveze sindikatov občine Velenje pri uveljavljanju vsebine zakona o združenem delu ter izpolnjevanje delovnega načrta za letošnje leto.

Na seji so še posebej poudarili, da morajo v temeljnih organizacijah združenega dela na osnovi ugotovitev o samoupravnih razmerah sprejeti podrobne načrte za izpolnitev družbenoekonomskih odnosov, samoupravne organiziranosti in poglobljanja samoupravljanja. Te načrte naj bi sprejeli delavski sveti, v njih pa je treba opredeliti naloge, nosilce in roke. Izvršnim odborom osnovnih organizacij pa so hkrati predlagali, naj imenujejo komisije za samoupravljanje, ki bodo spremljale uresničevanje vsebine zakona o združenem delu.

Predsedstvo velenjskih sindikatov je pregledalo tudi izpolnjevanje nalog zapisanih v letni delovni načrt. Ugotovilo je, da so komisije in odbori zvečine opravili svoje naloge kljub nekaterim dodatnim zadolžitvam. Pri tem so posebej opozorili na nekatera vprašanja v zvezi s prehrano zaposlenih ter na prečeta stanovanjska vprašanja, predvsem mladih družin. Govorili pa so še o vlogi kulturnih animatorjev pri oživljanju kulturne dejavnosti v de-

lovnih kolektivih. Dogovorili so se, da morajo komisije in odbori storiti vse, da do konca leta uresničijo vse naloge, zapisane v letnem delovnem načrtu občinskega sveta ZSS Velenje.

P. O.

ŠKOFJA LOKA

Po nekajmesečnih pripravah so pred dnevi v Škofji Loki ustanovili klub samoupravljalcev. Že med pripravami na ustanovitve kluba je iniciativni odbor, ki ga je imenoval občinski svet ZSS ocenil, da je družbenopolitično izobraževanje v nekaterih delovnih organizacijah precej skromno ali pa ga sploh ni. Po drugi strani pa doslej izobraževalni programi organizacij združenega dela niso bili enotni. Prav tako je iniciativni odbor ugotovil, da se zadnje čase kažejo velike potrebe po enotno urejeni dokumentacijski službi. Vedno večja je tudi potreba po skupno organizirani svetovalni in drugi strokovni pomoči organizacijam združenega dela, članom organov upravljanja in samoupravljalcev. Pa tudi po izmenjavi izkušenj iz vsakodnevne samoupravne prakse delovnih organizacij. Tudi usposabljanju samoupravljalcev so posvečali premalo pozornosti, v nekaterih organizacijah združenega dela pa so to področje povsem zanemarili. Vse to so vzroki, da je ustanovitev kluba samoupravljalcev postala resnična potreba in nujnost.

I. V.

Iz naše samoupravljaljske prakse

„Delavski svet ne odobri pristopa Gorenjske predilnice h Klubu samoupravljalcev občine Škofja Loka in ne podpisuje samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju kluba samoupravljalcev.“

V soglasju s sindikalno organizacijo bomo v naši delovni organizaciji sami organizirali različne oblike izobraževanja. Citat smo prepisali iz dopisa, poslanega iz splošnega sektorja GORENJSKE PREDILNICE Škofja Loka na naslov občinskega sindikalnega sveta Škofja Loka. Seveda s podpisom predsednice delavskega sveta KATI PORENTA.

KOMENTAR „DE“ NI POTREBEN, LE JAVNO ZASTAVLJAMO VPRAŠANJE:

— ali so člani delavskega sveta Gorenjske predilnice in „Z njimi uglasena“ tovarniška sindikalna organizacija morda kdaj slišali kaj o tem, da samoupravljalci IZ RAZLIČNIH organizacij združenega dela ustanavljajo svoje klube tudi zato, da bi izmenjavali izkušnje, se v svojih klubih kritično pogovarjali o dobri in manj dobri samoupravljaljski praksi pa tudi o nesamoupravnem obnašanju?

—Ali pa nemara delavski svet Gorenjske predilnice samoupravljalcem TEGA NE ODOBRI?

S. G.

POMENEK O POGUMU MLADIH

KAKO SO SE ORGANIZIRALI IN KAJ DELAJO ČLANI ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE V LITOSTROJU

»Radi bi naredili toliko in še več, kot je naredila prva litostrojska mlada generacija v tistih letih po zgraditvi tovarne, ko je bil ves naš kolektiv mlad in ko je bila organizacija mladine pomemben sestavni del delavske samouprave.«

Filip Novak, predsednik koordinacijskega sveta socialistične mladine v Litostroju, trdi, da je ta želja sedanje mlade generacije že obrodila obilo sadov.

O njih smo govorili.

ZDAJŠNJE POTI...

Miran Simerl je strojni ključavničar, Franc Jamšek, avtomehaničar, Janez Gladek dela kot metalurški modelar, Vincencij Jakopič je precizni vrtalec.

Vsi so mladinski aktivisti. Mimo njih so v pomenku sodelovali še:

Ivan Sabolj, predsednik konference osnovnih sindikalnih organizacij, Vjekoslav Živkovič, sekretar sveta zveze komunistov in Milan Vidmar, tehnični sekretar družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov.

IN PRIPOVEDOVALI SO...

IVAN SABOLJ: »Skupni program dejavnosti družbenopolitičnih organizacij v Litostroju terja tudi skupno delo. Zdaj že lahko rečemo, da nekdanjih tako imenovanih generacijskih spopadov v našem kolektivu ni več. V tovarni se dogovorimo za enotno akcijo, določimo njenega »nosilca«, potlej pa vsak dela na svojem področju.«

V Litostroju dela kakih 3.400 delavcev, članov Zveze socialistične mladine je 1.027, torej

skoraj tretjina vseh zaposlenih. Pred leti so ustanovili 8 temeljnih organizacij, med nedavno razpravo o osnutku zakona o združenem delu pa so spoznali, da bi veljalo ustanoviti še nekaj temeljnih organizacij. V temeljnih organizacijah so osnovne organizacije zveze komunistov, sindikata in aktivni mladi delavci. Med 350 člani ZK je skoraj tretjina mladincev, ki imajo pri osnovnih organizacijah aktivne mladih komunistov. Takšna organizacijska struktura jim omogoča, kot so pripovedovali, da v družbenopolitičnih organizacijah in v samoupravljanju aktivno dela kar precej delavcev, veliko več kot nekoč. Ni organa v kolektivu, v katerem ne bi bilo članov zveze socialistične mladine. Ko pa bodo v prihodnjih nekaj mesecih ustanovili še kakih 100 samoupravnih in sindikalnih skupin — zdaj jih imajo 50 — bodo zagotovili nove možnosti za neposredno odločanje.

VELJKOSLAV ŽIVKOVIČ: »Vsi enotno nastopamo kot sindikat. Tudi partija in mladina. V takšnem sistemu nihče ne more vsiljevati svojih stališč. Jih

tudi ni! Pobude prihajajo iz osnovnih organizacij in iz vodstev. Gor in dol. Denimo: o predlogih strokovnih služb ali vodstva podjetja najprej govorimo v osnovnih organizacijah, potem na delavskem svetu in na zborih delavcev in spet na delavskem svetu. To je obvezna pot. Nikoli se še ni zgodilo, da bi kak predlog sprejeli po kratkem postopku. Nedavno tega smo zavrnilo sprejem srednjeročnega plana razvoja podjetja, ki so nam ga hoteli vsiliti zavoljo kratkega roka. V takih razmerah, ko samoupravljanje postaja vsakodnevna potreba delavcev, so odprta vsa vrata tudi za uveljavitev mladega proizvajalca.«

... IN NEKDANJE STRANPOTI

FILIP NOVAK:

»Mladi povsem enakopravno sodelujemo v samoupravljanju, nekateri izrazito naši problemi pa so hkrati stvar vsega sindikata. Zavzeli smo se denimo, da bi mlade družine uvrstili v kategorijo delavcev z nizkimi osebnimi dohodki in da bi tako imele več možnosti pri delitvi stanovanj. To težnjo sta podprla partija in sindikat. Čez dobro leto bomo zgradili 98 stanovanj za mlade delavce: v nekatere se bodo vselili že letos.«

Odkar litostrojska mladina ureja svoje probleme kot zelo aktiven del sindikata in ko iz teh

mladih že raste nov kader aktivistov in delegatov v tovarnah in v občini, so si zagotovili 700 samskih ležišč in stanovanjske probleme mladih delavcev bodo uredili — vsaj upajo tako — do konca leta 1978.

»Če se človek dobro počuti v kolektivu, zanj ni dela, ki bi bilo težko.«

Ob tej njihovi misli smo se za hip ustavili.

»Kaj vam pomeni socializem?« sem spraševal. »Se vam zdi, da ste takšne odnose, ki jih zahteva naša družbena ureditev, že uveljavili v svoji praksi? Je bila vaša razprava o osnutku zakona o združenem delu iskanje novih poti, ali pa je potrditev sedanjih razmer?«

Pa so mi sedanji mladinski aktivisti najprej povedali, s čim pred leti niso bili zadovoljni.

»Mladinska organizacija v tovarni je tavalala nekje v ozadju kot nekakšno peto kolo. Prepuščena je bila posebni pobudi tega ali onega predsednika. Pa tudi sindikat ni veliko veljal in samoupravna vodstva so bila pogosto le podaljšek uprave. Ti časi, ki jih zdaj imenujemo obdobje liberalizma, so pustili globoke sledove. Še sedaj, ko odločitve delavcev že nekaj veljajo in ko se otroci in vnuki prvih litostrojskih samoupravljalcev skušajo organizirati, nosijo s seboj tisto breme. To spoznanje in pogum, da se upremo vsemu, kar nam škodi, je program dela naše organizacije.«

Nekdanje stranpote proučujejo v tečajih in šolah in na seminarjih, ki jih sami organizirajo, da bi vedeli, zakaj je prišlo do takratnih težav. (Skoraj vsi mladi delavci Litostroja se izobražujejo v strokovnih šolah, v političnih tečajih, v seminarjih.)

STARA IN NOVA SPOZNAJNA

»Ko človek ve, kaj je potrebno narediti, tisto tudi stori.«

MILAN SIMERL je strojni ključavničar in dobro ve, zakaj dela v zvezi socialistične mladine.

»Imamo mladinske odseke v športnih društvih in organizacijah, sodelujemo ob dnevu mladih Šiškarjev, se sestajamo z vojaki, naši mladinci tekmujejo v nogometnih, kegljaških in strelskih društvih, imamo stalno pohodno brigado...«

Avtohemanik **FRANC JAMŠEK:**

»Na kulturnem in zabavnem področju pa smo skoraj povsem odpovedali. V tovarni nimamo prostorov, da bi organizirali takšno dejavnost pa tudi zanimanja ni.«

JANEZ GLADEK, metalurški modelar:

»Zanimanja je v vsakem kolektivu le toliko, kolikor smo ga sposobni spodbuditi. V naših samskih domovih je veliko delavcev, ki ne vedo, kaj naj bi delali v prostem času. Med nami je

precej Hrvatov in Srbov, Muslimanov in Albancev. Sprva se mnogi ne znajdejo v Ljubljani. Tako se rodijo težave. Edina zabava je gledanje televizije, kartanje ali pretep. Zveza socialistične mladine pa je šele potrkala na vrata teh domov!«

VINCENCIJ JAKOPIČ, precizni vrtalec:

»Predvsem potrebujemo znanje. Zato smo organizirali nekaj družbenopolitičnih šol in tečajev pa še strokovnih šol. To naše izobraževanje nam je omogočilo, da v samoupravni razpravi vrednotimo delavca po njegovem znanju in koristnosti njegovega predloga. Prav to je še kako pomembno.«

V zadnjih nekaj letih mladi in stari litostrojski delavci skušajo zagotoviti takšen sistem kadrovanja, ki bi sposobnemu človeku omogočilo, da bo še naredil, pa tudi takšno nagrajevanje, v katerem bo nagradjen delovni učinek in da hkrati ne bo pozabljeno minulo delo.

»To je naš cilj«, so rekli, »to katerega pa, kot kaže, ne bo možno priti že jutri.«

Pred četrto stoletje je bil v Litostroju dober mladinski kolektiv, ki je s svojo delavsko močjo odločilno vplival na dejavnost vse ljubljanske mladine. Njihov pogum je živ še danes, živi v vsem, česar se loteva zdajšnja mlada generacija litostrojskih delavcev.

JANEZ VOLIČ

V pričakovanju novega zakona

iz albuma sindikalnih delavcev

Ko je Sonja Omahen pred tridesetimi leti prišla kot administrativna delavka v tedanji glavni odbor sindikata prosvetnih delavcev Slovenije, bržčas ni sanjala ni, da bo sindikatom ostala zvesta toliko časa. Zaposlila se je kot dvajsetletno dekle. Sodelovala je v treh mladinskih delovnih akcijah. »Preživela« je nekaj »šefov« in tudi mnoge reorganizacije sindikatov. Ob tem je marljivo študirala in diplomirala na višji šoli za socialne delavce. Vendar pa ni mogoče reči, da bi bil študij na prvem mestu v njenih prizadevanjih, kajti kdor se s Sonjo dlje pogovarja, spozna, da je želela čim boljše prostore v zakonitosti političnega dela in temeljito spoznati značilnosti vlogo in mesto sindikata v naši družbi. Do predlani je bila organizacijski sekretar republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti, lani — po reorganizaciji tega sindikata — pa je postala sekretar republiškega odbora sindikata delavcev uprave, pravosodja in družbenopolitičnih dejavnosti Slovenije.

Dolžnost, ki jo je sprejela, ni lahka, se manj enostavna... Morda bi ka-

zalo razmišljati o tem, kar mimogrede večkrat slišimo, da gre v določenem smislu za sindikat »birokracije«, čeprav seveda nismo tako hudo mislili. Vendar je po drugi strani res tudi to, da je njihovo samoupravljanje, odločanje o sredstvih in tudi o delitvi osebnih dohodkov nekoliko specifično. Ni tako kot v združenem delu in povsod tam, kjer lahko ugotovljamo ustvarjeni dohodek.

Ko smo prišli s tako mislijo k Sonji Omahen, nam je z rahlim nasmeškom dejala, da gre za resnično posebno organiziranost sindikata. Pa ne toliko za organiziranost, kot za možnost samoupravnega odločanja delavcev v upravi, pravosodju in družbenih dejavnostih. »Imamo samoupravne sporazume in družbene dogovore o razporejanju osebnih dohodkov,« pravi Sonja Omahen.

Sredstva za sklad skupne porabe so minimalna. Toda, ni bistvo v tem, čeprav imamo tudi že zastarela merila nagrajevanja, temveč v dejstvu, da bomo v prihodnjem letu morali resnično uresničiti določila zakona o združenem delu in uveljaviti svobodno

menjavo dela. Pred nami je več osnutkov zveznih in republiških zakonov, ki smo jih pripravljali že prej, niso pa usklajeni z zakonom o združenem delu. Tudi te dokumente bo treba uskladiti z zakonom o združenem delu, da bi resnično lahko začeli uresničevati nove odnose.«

Sonja smo tudi vprašali o ta čas zelo aktualnem vprašanju: kaj je sprememba delovnega časa upravnih, pravosodnih in drugih ustanov, da bi zmanjšali izostanke z dela. Takole je pripovedovala:

»Prav gotovo ne moremo zahtevati le od teh delavcev, da »uradne ure« večkrat premaknejo v popoldanski čas. To bi morale storiti tudi različne servisne dejavnosti in še marsikdo. Ugotavljamo pa že, da v nekaterih občinah več kot dvakrat na teden delajo popoldne, vendar bo treba spremeniti tudi miselnost delavcev. V Ljubljani skozi ves dan delujejo nekateri oddelki občinskih skupščin. Toda, če opazujemo frekvenco, moramo priznati, da je največji naval občanov na te službe prav od 11. do 13. ure. Zakaj?

O vseh teh problemih smo se že pogovarjali z izvršnim odborom občinske organizacije sindikata delavcev uprave, pravosodja in družbenih dejavnosti v Celju. Tudi drugam bomo šli na pogovore o drugačni ureditvi delovnega časa in uradnih ur v upravi, pravosodju in nasploh v družbenih dejavnostih. Prepričana pa sem, da bomo z akcijo brez težav uspeli, ko bomo tem delavcem zagotovili varstvo njihovih otrok in ustrezno družbeno prehrano.«

Takšna je Sonja Omahen. Odkrita, jasna in dosledna. To zahteva tudi od drugih. Ni zadovoljna z delom osnovnih sindikalnih organizacij niti ne z delom občinskih. Pravi pa, da je treba vedno spoznati kakšen cilj zasledujemo v posamezni akciji. Če je ta jasen in če se ga vsi zavedamo, tedaj je treba strategijo in taktiko političnega dela prilagoditi temu cilju. Tudi problemov pri prepričevanju in mobilizaciji delavcev po njenem mnenju ne bi bilo, če bi bili vedno jasni. Toda zadovoljna ni nikoli. »Zadovoljiti se z doseženim pomeni nazadovati,« pravi Sonja Omahen. Prav ima! M. HORVAT

SONJA OMAHEN, sekretar RO sindikata delavcev v upravi, pravosodju in družbenih dejavnostih

V združevanju kmetov je moč

Javna razprava o osnutku zakona o združenem delu je bila med delavci v kmetijski proizvodnji in med zasebnimi kmetijskimi proizvajalci intenzivna in temeljita. To potrjujejo tudi mnoge pripombe in kasnejše spremembe osnutka. O uresničevanju sklepov 2. konference ZKS je spregovoril tudi aktiv komunistov, ki delajo v nekaterih republiških odborih. Spreminjanje razmer in odnosov se šele začena.

V zaključno fazo javne razprave o osnutku zakona o združenem delu sodi vsekakor tudi razprava o oceni uresničevanja sklepov II. seje konference ZKS o kmetijstvu in socialistični preobrazbi vasi, ki je bila že pred šestimi leti! Na takratni konferenci ZKS so delegati spregovorili o problemih, s katerimi se srečujemo v razvoju našega kmetijstva, gozdarstva in tudi predelovalnih vej obeh primarnih panog. In prav na tej konferenci so bile poudarjene razvojne naloge, poglobljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, povezovanje v kmetijstvu in gozdarstvu in oblikovanje reprodukcijskih celot.

Sicer pa je II. konferenca ZKS tudi zelo jasno nakazala smer razvoja zasebnega kmetijstva na osnovi medsebojnega združevanja zasebnih kmetijskih proizvajalcev, njihovega enakopravnega vključevanja v združeno delo in samoupravnega odločanja delavcev in kmetov v kmetijskih zadrugah in v obratih za kmetijstvo o pogojih in rezultatih svojega dela.

Prav to pa smo zapisali tudi v zakon o združenem delu. Še več, natančno smo določili »pravila igre« v procesu odločanja in gospodarjenja s sredstvi, ki so rezultat živega in minulega dela. Morda še to: prav na tej konferenci smo obračunali z dotedan-

jim »farmerskim« konceptom razvoja kmetijstva.

Ta čas je v razpravi ocena o uresničevanju sklepov II. konference ZKS in program, bolj rečeno izhodišča za nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov v kmetijstvu. Tak dokument je na oktobrski seji sprejelo predsedstvo CK ZKS. V njem so kritično obdelani pojavi v družbenoekonomskih gibanjih in v odnosih med kmetijsko, gozdarstvo, živilskopredelovalno in trgovsko dejavnostjo, hkrati pa tudi objektivno ocenjeni rezultati skupnih prizadevanj pri uresničevanju pred šestimi leti sprejetih sklepov. Prav o tem dokumentu so pred nedavnim spregovorili tudi na seji aktiva komunistov, ki delajo v republiških odborih sindikata delavcev kmetijske, živilske in tobačne industrije, sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva ter sindikata delavcev trgovine. Komunisti so se soočili z razmerami, z oceno in prihodnjimi nalogami sindikatov, ocenili dosedanja prizadevanja sindikatov in na konkretnih primerih opozorili na stranpota pri uresničevanju sklepov druge konference ZKS.

NESPORNI USPEHI

Dejstvo je, da smo v zadnjih petih letih pri povečevanju obsega proizvodnje, modernizaciji tehnologije in tudi pri večjih vlaganjih za posodobitev tehnologije v družbenih in zasebnih gospodarstvih dosegli pomembne rezultate. Tudi zasebni kmetijski proizvajalci so predvsem v sodelovanju s kmetijskimi zadrugami in obrati za kooperacijo dosegli — seveda ob lastnih vlaganjih — večjo produktivnost in zato tudi večji obseg proizvodnje. Danes se že lahko pohvalimo z 48.000 kmetijami, ki so vključene v kooperacijske odnose, in s tem, da je bilo v zadnjih šestih letih oblikovanih več kot 1700 različnih kmečkih skupnosti, v katerih se sicer v različni kakovosti uresničuje načelo združevanja dela, sredstev in deloma tudi zemlje kmetov.

To, kar smo spoznali že na 2. konferenci ZKS — tako so poudarili na aktivu komunistov — dobiva danes kljub objektivnim in subjektivnim težavam vse bolj prevladujočo vlogo in prav nobene stranpota ne morejo zavreti objektivno nujnega procesa povezovanja in spoznanja medsebojne soodvisnosti v pogojih pridobivanja in delitve dohodka v agroživilskem kompleksu. Okrepilo se je tudi spoznanje kmetov, da postaja njihov vpliv na odločanje z zakonom o združenem delu veliko večji, njihov ekonomski položaj v organizirani in samoupravno povezani asociaciji združenega dela pa trdnjši.

TUDI POMANJKLIVOSTI SO...

Ni mogoče mimo resnice, da je kmetijstvo še vedno preveč formalno organizirano. Ustanovili smo sicer temeljne organizacije združenega dela, vendar pa tem formalnim prizadevanjem nismo dovolj sledili pri uveljavljanju resnične samoupravne vloge delavcev in kmetov predvsem pri oblikovanju razvojnih programov kmetijskih zadrug in obratov za kooperacijo, pri delitvi proizvodnje in gradnji skupnih kmetijskih proizvodnih zmogljivosti. Razlogov za to je mnogo. Iščejo jih lahko tudi v premajhni zavzetosti subjektivnih sil, ponekod zavestnih odporih in še marsikje tudi v nesposobnosti vodilnih in strokovnih delavcev, da bi nove samoupravne odnose spoznali in uresničili v praksi!

Ko govorimo o dohodkovnih odnosih in prav ti so temelj v prihodnjem povezovanju agroživilskega kompleksa — moramo priznati, da jih obvladujejo komercialne službe. Toda to niso dohodkovni odnosi, saj se, kot so poudarili komunisti republiških odborov, še prevečkrat srečujemo s pojavi, ko so odločilne dobre zveze, poznavanje trga in druge oblike, prek katerih se kroji usoda delovnih kolektivov. Zato bo treba vzpostaviti takšne dohodkovne odnose, ki bodo temeljili na usklajevanju medsebojnih interesov delovnih kolektivov v družbenih interesih. To pa ni nič drugega kot planirati na načelih nove ustave, zakona o združenem delu in uveljaviti načela družbenega planiranja. Le tako se bomo uspešno uprli nesprejemljivim zahtevam posameznikov, ki želijo ohraniti stroškovna načela pri obliko-

vanju cen kmetijskih pridelkov; če bi namreč uveljavili ta načela, bi objektivno priznavali nizko produktivnim proizvajalcem neupravičen dohodek. Takih primerov pa smo imeli v preteklosti mnogo, veliko preveč!

NOVA VLOGA KMETIJSKIH ZADRUG

Na seji aktiva komunistov so govorili tudi o združevanju kmetov v kmetijske zadrug in dosejanje obrate za kooperacijo. Javna razprava o osnutku zakona o združenem delu med delavci v kmetijskih zadrugah in kmeti je bila temeljita. To potrjuje tudi podatek, da je bilo kar precej pripomb na osnutek zakona o združenem delu, predvsem pa na poglavje, ki govori o kmetijskih zadrugah in združevanju kmetov.

Novi zakon razčišča številne dileme, s katerimi so se delavci in kmetje spopadali v dosedanjih samoupravni praksi. Prinaša tudi rešitve za novo samoupravno organiziranost.

Kmetje bodo lahko v skladu z zakonom združevali svoja sredstva, delo in zemljišča med seboj in z delom delavcev in z družbenimi sredstvi v kmetijske zadrug. Za to se sami svobodno odločajo. To pa velja tudi za obseg, trajanje in obliko združevanja svojega dela, sredstev in zemljišča. Pravice združenih kmetov pa so enake kot pravice delavcev, ki gospodarijo z družbenimi sredstvi.

Da bodo lahko kmetje uresničili svoje samoupravne pravice iz živega in minulega dela, zakon predvideva tudi drugačno samoupravno organiziranost združenih kmetov in delavcev. Doslej smo imeli v Sloveniji le enovite kmetijske zadrug, ki v svoji sestavi niso imele temeljnih organizacij združenega dela. Čeprav so kmetje — člani zadrug imeli določene samoupravne pravice, pa vendarle niso mogli v celoti uresničevati svojih pravic. Še zlasti niso odločali o delitvi dohodka. Med razlogi za to velja poudariti, da so bile kmetijske zadrug preveč odmaknjene od kmetov. Po določilih novega zakona pa se lahko v kmetijski zadrugi organizirata temeljna zadruga organizacija (združeni kmetje) in temeljna organizacija združenega dela, v kateri združujejo delo delavci, ki delajo v kmetijski zadrugi. Če ima KZ v svoji sestavi dve ali več temeljnih

zdrugh organizacij, ima načeloma status in pravice delovne organizacije. V tisti kmetijski zadrugi, kjer pa ni temeljnih združenih organizacij, lahko člani organizirajo delovne enote. Vsa razmerja med organizacijami, ki so konstituirale kmetijsko zadrugo, in med delovno skupnostjo za opravljanje skupnih poslov urejajo delavci in združeni kmetje s samoupravnim sporazumom in z drugimi samoupravnimi splošnimi akti.

Lastninska pravica kmeta, ki je združil zemljišče in delovna sredstva, ostaja, če je seveda kmet s samoupravnim sporazumom o združitvi v zadrugo, s posebno pogodbo, s prodajo ali kako drugače ne prenese v družbeno lastnino. O dohodku kmetijske zadrug odločata obe temeljni organizaciji s pravicami in obveznostmi, ki jih imajo delavci v združenem delu. Dohodek temeljne zadrugh organizacije pa ustvarjajo združeni kmetje s prodajo kmetijskih in drugih proizvodov, z opravljanjem storitev, z udeležbo pri skupnem prihodku oziroma skupnem dohodku, ki ga dosežejo v sodelovanju z delavci temeljnih organizacij v sestavi kmetijske zadrug, s prejemki iz kompenzacij in z zakonom določenimi premijami in iz drugih zakonsko določenih virov.

Združenim kmetom gre tudi del čistega dohodka tiste kmetijske zadrug, ki nima ustanovljenih temeljnih organizacij oziroma tisti del čistega dohodka v temeljni zadrugh organizaciji v sorazmerju s tem, koliko so s svojim osebnim delom in z druživtvi zemljišča in delovnih sredstev prispevali k dohodku. Po izločitvi dela čistega dohodka, ki pripada združenim kmetom, gre ostanek dohodka kot družbena lastnina v sklade kmetijske zadrug oziroma temeljne zadrugh organizacije.

Status temeljnih združenih organizacij je v načelu enak statusu temeljnih organizacij združenega dela. Zato tudi zanje veljajo vsa določila o ustanovitvi, o združevanju v delovne in v sestavljene organizacije združenega dela. Ta določila veljajo tudi za temeljne organizacije kooperantov, torej za združevanja kmetov v odnosih trajnejšega sodelovanja z organizacijami združenega dela. V obeh oblikah samoupravne organiziranosti delavci in združeni kmetje ali kooperanti torej skupno razpolagajo z ustvarjenim dohodkom in nosijo riziko pri svojem gospodarjenju. V tistih primerih, kjer pa individualni kmetje začasno, brez skupnega rizika sodelujejo s kmetijsko zadrugo oziroma temeljno ali drugo organizacijo združenega dela, uveljavljajo svoje pravice v skladu s pogodbo o združevanju kmetov in z določili statuta kmetijske zadrug. Medsebojna razmerja se torej urejajo s pogodbo, ki jo skleneta individualni kmet in kmetijska zadruga.

V javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu so kmetje in delavci v kmetijskih zadrugah posebej spregovorili, kako oblikovati samoupravne sporazume o združevanju, ustvarjanju in delitvi dohodka, medsebojnih razmerjih in druge splošne akte. Javna razprava je tako močno spodbudila kmete in delavce, da v sodelovanju in ob skupnem ustvarjanju dohodka krepijo materialno osnovo samoupravljanja ter kar se da v veliki meri tudi smotrno izkoriščajo svoje proizvodne zmogljivosti.

Koordinacijski odbor republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice SR Slovenije in Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije za pripravo predlogov iz SR Slovenije za podelitev prvomajske nagrade dela (v nadaljevanju: koordinacijski odbor) je na seji 9. novembra 1976. leta sprejel

razglas o roku in načinu prijave možnih kandidatov iz SR Slovenije za prvomajsko nagrado dela v letu 1977.

1.

Po zakonu o prvomajski nagradi dela (Ur. list SFRJ št. 21-74) dajejo pobudo za podelitev te nagrade organizacije združenega dela s področja gospodarstva, družbenopolitične organizacije v njih in delavci.

Zato koordinacijski odbor poziva vse našete dejavnike, da prijavijo možne kandidate iz SR Slovenije za podelitev prvomajske nagrade dela v letu 1977.

2.

Kot kandidata za podelitev prvomajske nagrade dela je možno v skladu z razglasom prijaviti posameznega delavca — neposrednega proizvajalca v gospodarski dejavnosti, in to:

- za izjemen prispevek k povečanju produktivnosti dela,
 - za pomembne racionalizatorske in inovatorske predloge,
 - za učinkovite tehnične in tehnološke izboljšave,
 - za trajnejši in izjemen nadpovprečen delovni učinek oziroma za izjemno kakovost dela,
 - za pobude in delovne rezultate, s katerimi so doseženi veliki prihranki v stroških proizvodnje,
 - za izjemne uspehe v proizvodnih tekmovanjih in podobno,
- vendar le, če ob takih delovnih uspehih izkazuje svojo pripadnost socialističnim družbenim odnosom tudi z lastnim ustvarjalnim delovanjem v samoupravnih organih ter v družbenopolitičnih organizacijah.

Kandidati za prvomajsko nagrado dela ne morejo biti delavci, ki niso zaposleni v gospodarstvu, pa tudi ne vodilni delavci.

Osnovna merila za podelitev prvomajske nagrade dela določa zakon o prvomajski nagradi dela.

3.

Možnega kandidata za prvomajsko nagrado dela pisмено prijavi temeljna ali druga organizacija združenega dela, potem ko je sklep o tem sprejel zbor njenih delavcev ali delavski svet, družbenopolitična organizacija pa, če so tako sklenili njeni člani ali njen pristojni organ.

Prijavo kandidature je treba opraviti na posebni tiskovini v treh izvodih, vsebovati pa mora vse podatke, ki jih zahteva tiskovina, in podrobno utemeljitev.

Prijavo vložite pisмено v dveh enakih izvodih najkasneje do 10. januarja 1977. leta koordinacijskemu odboru na naslov:

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije — sektor za kadrovsko politiko, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

Koordinacijski odbor ne bo upošteval nepopolnih prijav. Tiskovine za prijavo možnih kandidatov so na voljo pri sektorju republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za kadrovsko politiko, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

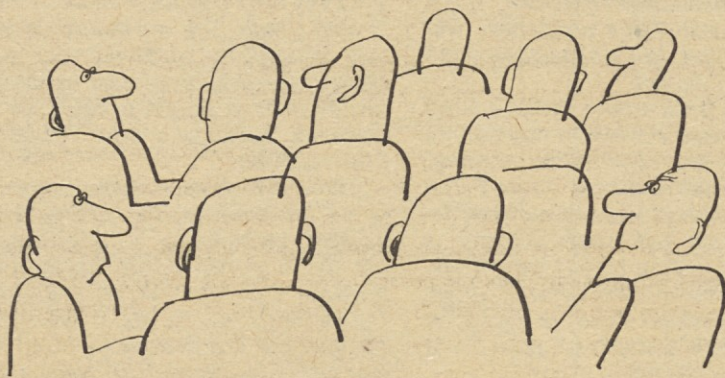
4.

Koordinacijski odbor bo do 28. januarja 1977. leta izbral pet kandidatov za prvomajsko nagrado dela v letu 1977 z območja SR Slovenije.

5.

O nagrajencih bo odločil z zakonom pooblaščen zvezni odbor.

Številka: 95-1-3-Ve
Ljubljana, 9. 11. 1976

— Tovariši, ker je stanje v gospodarstvu zelo zamotano, vam bom raje povedal nekaj o prvi zvezni nogometni ligi ...

Karikatura: A. Novak

Konferenca Zveze sindikatov Slovenije je pozvala vse osnovne organizacije sindikata, vse konference sindikata v delovnih in vse koordinacijske odbore sindikata v sestavljenih organizacijah, vse občinske, medobčinske ter republiške organe sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije, da z vso resnostjo in odgovornostjo ugotovijo svoje pomanjkljivosti pri uresničevanju sklepov 8. kongresa ZSS in statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov v SR Sloveniji. Poziv, ki ga omenjamo, naj bi spodbudil odločne ukrepe za odpravljanje

pa morajo biti analize s predlogi ukrepov za spreminjanje razmer pripravljene najkasneje do letnih skupščin osnovnih organizacij sindikata, ki bodo v decembru oziroma še v januarju naslednjega leta. V enakem roku morajo biti opravljene analize stanja in predlogi nadaljnjih akcij tudi na ravni delovnih in sestavljenih organizacij, da bi jih potem lahko obravnavala sindikalna vodstva na tej ravni na svojih letnih sejah.

DE: Vsebina akcije?

SLAVKO GRČAR: Po ustavi in zdaj še v smislu zakona o združenem delu se je vloga sindikata bistveno povečala in spremenila. Sindikat je v naš sistem vgrajen kot sestavni del samou-

OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA PRIPRAVLJAJO IN SPREJEMAJO UKREPE ZA IZBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI SVOJEGA DELOVANJA

V BOJU ZA DOBER SINDIKAT

Slavko Grčar, sekretar RS ZSS za organizacijo: »Sindikat je v naš sistem vgrajen kot sestavni del samoupravljanja, kot njegova politična mobilizacija in kot njegova politična kontrola. Če zdaj kritično analiziramo delovanje osnovnih organizacij, ga zato, da bi vsaka organizacija posebej vedela, kaj mora izboljšati, da bi bil sindikat takšen, kot smo ga opredelili. Precej si bomo morali še prizadevati, da bi ustvarili pogoje, ki bodo zagotavljali in omogočali uresničevanje nalog sindikata, kot jih poznamo in ki jih zakon o združenem delu vsebinsko bogati in tudi razširja.«

ugotovljenih slabosti tako na vsebinskem kot na organizacijskem in kadrovskem področju delovanja sindikatov. Podrobneje je ta poziv opredeljen tudi v nedavno sprejetem operativnem načrtu nadaljnjih akcij sindikatov za spreminjanje samoupravnih razmer in vsekakor nalaga veliko dolžnosti. Mnoge med njimi naj bi opravili še pred koncem leta.

Časa torej ni na pretek... Kako naj bi se dela lotili v osnovnih organizacijah, če se tokrat omejimo nanje, da bi ga tudi dobro opravili? Na kaj vse morajo paziti, česa ne pozabiti? Za odgovor na ta in druga vprašanja smo zaprosili Slavka Grčarja, sekretarja RS ZSS za organizacijo.

NE LE UGOTOVITVE, AMPAK PREDVSEM AKCIJA

DE: Kako začeti z delom?

SLAVKO GRČAR: Predvsem je treba konkretno in stvarno ugotoviti stanje v vsaki osnovni organizaciji sindikata posebej. Zato naj bi se sestali izvršni odbori in na eni ali več sejah kritično ugotovili slabosti ter za vsako med njimi predvideli tudi predloge ukrepov, s katerimi naj bi jih tudi odpravili. Za izvedbo akcije so torej odgovorni izvršni odbori osnovnih organizacij. Seveda pa bi bilo prav, če bi se izvršni odbori pri svojem delu oprli tudi na ocene OO ZK o delovanju komunistov v sindikatih ter na ocene osnovnih organizacij ZSMS, kjer ta obstaja, o aktivnosti mladih v sindikatu. V posameznih primerih pa bo morebiti tudi dobro, da bi se o oceni delovanja sindikata in o predlaganih ukrepih pogovorili na skupnem sestanku vseh vodstev družbenopolitičnih organizacij, nanj pa povabili tudi predstavnike samoupravnih in poslovnih organov. Ne glede na konkretno pot, ki jo bodo kje izbrali,

praviljanja, kot njegova politična mobilizacija in kot njegova politična kontrola. Pri tem gre za sindikat kot množično organizacijo delavcev, ne pa za posamezne organe ali celo ne za posamezne funkcionarje sindikata. Upoštevanje ta dejstva in spoznanja pa je tudi treba zastaviti iskanje odgovorov na vprašanje, kaj je s tem našim sindikatom?! Velja se usmeriti predvsem k vsebini njegovega delovanja. Pri tem je treba ugotoviti, ali je bil sindikat dovolj aktiven pri ugotavljanju in reševanju tistih problemov, ki pomenijo bistvene interese delavcev. O tem smo veliko govorili na 8. kongresu ZSS in ugotovitve tudi zapisali med kongresne sklepe.

V ospredju so seveda naloge na področju samoupravljanja. Analize morajo odgovoriti na vprašanje, kako je sindikat opravil svoje naloge pri organiziranju združenega dela ne le pri opredeljevanju TOZD, marveč tudi pri njihovem povezovanju v delovne in v sestavljene organizacije združenega dela. Prav tako nas mora zanimati odgovor na vprašanje o vlogi sindikata pri ustvarjanju in delitvi dohodka, zlasti še delitvi sredstev za osebne dohodke. Vprašati se moramo, ali in kako uspešno je sindikalna organizacija v TOZD, delovni organizaciji in SOZD sodelovala pri pripravi in sprejemanju splošnih aktov, še posebej družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov. Pomemben je tudi odgovor na vprašanje, ali je sindikat dosegel ustrezno kakovost svojega dela v pripravi na referendum in zbor delavcev oziroma na vprašanje, kako je povezan s samoupravnimi organi v svojem okolju in med njimi še posebej z delavsko kontrolo.

DE Eno od gesel na 8. kongresu ZSS je bilo: »Nič, kar je pomembno za delavca, se ne sme zgoditi mimo sindikata.« Že omenjeni akcijski načrt zato

opozarja tudi na naloge s področja obveščanja, ki je del in osnova dobrega samoupravljanja, pa na naloge s področja kadrovske politike in še na marsikaj. Na kaj od tega bi veljalo še posebej opozoriti?

SLAVKO GRČAR: Izrednega pomena bodo ugotovitve o tem, kako je sindikat uresničeval svojo ustavno funkcijo v zvezi z delom delegatov in delegacij. Pri tem ne gre, kot po navadi mislimo, le za delegate oziroma delegacije za zbor združenega dela občinskih skupščin in za skupščine SIS, marveč tudi za delegate in delegacije, ki delavce zastopajo v delavskih svetih TOZD, DO in SOZD ter v svetih krajevnih skupnosti, skupščinah bank, organih gospodarske zbornice in organih podpisnikov najrazličnejših družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov. Pri vseh teh delegatih in delegacijah sindikat ni samo nosilec kandidacijskega postopka ali postopka za odpoklic, temveč mora tudi obravnavati delo delegatov in delegacij in zagotavljati, da bodo ravnali skladno z usmeritvijo, ki so jim jo dali delavci na zborih ali na sindikalnih članskih sestankih in je, med drugim, zapisana tudi v samoupravnih splošnih aktih.

Poudaril bi še, da je sindikat politično odgovoren za delovanje delegatov in delegacij — tudi »svojih«, mislim na tiste, ki članstvo predstavljajo v sindikalnih vodstvih na ravni delovne ali sestavljene organizacije in v sindikalnih vodstvih v občinah.

JE SINDIKAT DOBRO ORGANIZIRAN?

DE: Veliko govorimo o utrjevanju sindikata, o krepitvi vloge osnovnih organizacij. Prvi člen so sindikalne skupine, mar ne?

SLAVKO GRČAR: Tako je. Zato bi še posebej v osnovnih organizacijah, ki štejejo več kot 50 članov, morale ana-

lize sedanjega stanja zlasti opozoriti, kako je s sindikalnimi skupinami, ali so sploh organizirane in ali delajo tako, kot smo si zamislili. Sindikalna skupina je namreč odločilnega pomena, kadar imamo v mislih množično delovanje osnovne organizacije sindikata. Z njeno pomočjo je članstvo lahko sproti obveščeno o vsem, kar se dogaja v sindikatu, ima pa — kar je še bolj pomembno — tudi možnost neposrednega vplivanja na delo sindikata, kajti sindikalni poverjenik je tudi delegat vsake take skupine v izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata. Zato moramo ob analiziranju stanja preveriti, ali sindikalne skupine morebiti niso prevelike. Brez nepotrebnih formalnosti se lahko sestane le manjša skupina, 10 do 25 ljudi. Zato bi večje skupine lahko obstajale le izjemoma, ko jih — denimo — sestavljajo delavci, ki delajo v istem prostoru. Sicer pa je treba zdaj prevelike skupine razdeliti v več manjših. Ob tej nalogi, na katero bodo analize razmer v osnovnih organizacijah nedvomno opozorile, pa se velja seveda tudi sicer vprašati, ali je delo izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata takšno, da spodbuja delovanje sindikalnih skupin in jim daje podlago za uresničevanje njihove vloge.

DE: Poenostavljeno bi torej lahko rekli, da moramo vedeti, če je sindikat v bazi prav in dobro organiziran?

SLAVKO GRČAR: Tudi tako bi lahko rekli. Še posebej pa bi pri tem rad povedal, kako velja razumeti statutarno načelo, da mora biti v vsaki TOZD organizirana vsaj ena osnovna organizacija sindikata. To določilo je treba razumeti tako, da je v vsaki TOZD ustanovljenih tudi več osnovnih organizacij v primerih, če je število članstva preveliko, da bi se lahko skupaj sestajalo in skupaj odločalo. Kadar gre, denimo, za več kot npr. 300 članov, vse to po navadi ni možno; prav tako ni možno, če so deli TOZD dislocirani v več krajih ali tudi v različnih občinah. Drugo k drugemu: v nasprotju s statutom je, če kje še obstaja osnovna organizacija, ki šteje 500, 1000 ali celo več članov.

Ko govorimo o organiziranosti, ne smemo pozabiti, da se članstvo zbira na članskih sestankih še zlasti takrat, ko so na dnevnem redu najpomembnejša vprašanja sindikalne politike. Tako po statutu članstvo na članskih sestankih med drugim odloča tudi o samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih, statutu in drugih splošnih aktih, o finančnih in investicijskih načrtih, delu samoupravnih organov... Analize torej morajo ugotoviti, kako je s to stranjo sindikalne organiziranosti, predlogi ukrepov pa povedati, kaj moramo storiti, da bi stanje izboljšali tam, kjer zdaj ni dobro.

ANALIZIRAMO ZASE, DA BI DELALI BOLJE

DE: Stanje analiziramo in ocenjujemo torej zato, da bi lahko delali bolje, da bi sindikat postal tak, kakršen naj bi bil. Zato moramo prav gotovo oceniti tudi to, ali ima vsaka osnovna organizacija zagotovljene vsaj najbolj nujne pogoje delovanja.

SLAVKO GRČAR: Vse, kar zdaj analiziramo ali naj bi šele analizirali v osnovnih organizacijah, je namenjeno predvsem njim samim. Je torej za njihovo rabo in ne za potrebe tako imenovanih zunanjih dejavnikov. Zato mora biti vsaka osnovna organizacija kritična. Odkrito mora povedati, kaj je v njenem delu narobe in kaj še ni dovolj dobro, saj je predvsem od tega in od pripravljenosti za izboljšanje stanja odvisno, kdaj bo sindikat tak, kot smo ga opredelili v temeljnih družbenih dokumentih, skratka tak, kot si ga želijo delavci. To pa pomeni, da mora biti dejaven in učinkovit kot najširša politična organizacija delavcev in ne samo kot

organizacija, ki opravlja klasične naloge sindikatov, od skrbi za urejanje delovnih in življenjskih razmer naprej. Vseeno za kakšno področje delovanja gre, je namen venomer isti: delovat moramo tako, da bi bili uresničeni interesi delavcev, da bi delavci-clani sindikata aktivno sodelovali pri razreševanju najrazličnejših vprašanj, da bi tudi dejansko odločali...

Vse to pa marsikdaj naleti na ovire in tudi na težave, celo takšne, ki si jih težko zamislimo. Ponekod še vedno mislijo, naj se sindikat »znajde« i »nekam« spravi svoj arhiv, poskrbi za razmnoževanje gradiva pa za sejnjo sobo in za pripravo (celo) strokovnih gradiv. Vse to pa je v bistvu dolžnost služb v organizacijah združenega dela

Še dosti večje težave pa že zdaj ugotavljamo takrat, ko se vprašamo, kako sindikat deluje v delovnih okoljih, od sindikalnih skupin navzgor, da tako rečem. Analize, ki jih v osnovnih organizacijah pripravljajo zdaj, bodo o tem gotovo povedale še več. Menim, da je bistveno to, ali so zagotovljeni pogoji, da bi lahko vsaj voljeni sindikalni delavci in delegati normalno opravljali svoje naloge in dolžnosti, svoje funkcije. Tako, denimo, se še vedno najdejo različni šefi in njim podobni ljudje, ki glasno in jasno, ne da bi jih zadele kakršnekoli posledice, postavijo aktivne sindikalne funkcionarje in aktiviste pred nesprejemljivo izbiro: odloči se, ali boš delal v sindikatu ali pa na svojem delovnem mestu! In če morajo sindikalni funkcionarji v TOZD, delovni organizaciji ali OZD zaradi političnih dolžnosti zapustiti svoja delovna mesta, jih, žal, večkrat ne spremljajo le pikre pripombe, češ, »spet se grede sindikat«, ampak so marsikdaj oškodovani tudi pri osebnem dohodku. Če torej govorimo o pogojih za normalno opravljanje dolžnosti, je še kako pomembno razumevanje in spoštovanje političnega in samoupravnega delovanja. Če, denimo, sindikalni funkcionar dela po normi in jo normalno vsaj dosega, v času, ko opravlja sindikalne funkcije, ne bi smel biti prizadet tako, da bi dobil nižji osebni dohodek, kot če bi ves čas delal. Če pa se dogodi nasprotno, da posameznik ne opravlja svojih dolžnosti ali pa jih opravlja slabo, je treba tudi ob analizah stanja zelo jasno povedati, da taki ljudje izrabljajo zaupanje članstva in s tem hromijo učinkovitost organizacije kot celote. Predlogi za zamenjavo takih ljudi z novimi ne bi smeli pomeniti nič nenavadnega, ampak naj postanejo pravilo! Seveda pa bi vsakič morali tudi jasno povedati, zakaj smo te posameznike razrešili — zaradi nedelavnosti ali zavoljo drugih vzrokov.

DE: Naš pomenek smo verjetno, vsaj glede utrjevanja osnovnih organizacij sindikata, že pripeljali h koncu. Velja za zaključek poudariti še kaj?

SLAVKO GRČAR: Kritična analiza delovanja je namenjena ukrepom, ki so potrebni za odpravo ugotovljenih slabosti in pomanjkljivosti. Skratka, gre za povečanje učinkovitosti sindikalnega dela. Zato bi bilo prav, če bi povsod zavestno in resno pregledali vso svojo aktivnost in jo primerjali s sklepi 8. kongresa ZSS, svojo organiziranost pa z določbami statutarnega dogovora o organiziranosti. Ta celovita podoba stanja in potrebnih ukrepov mora biti, kot sem že dejal, predložena v oceno in sprejem sindikalnemu članstvu na letnih skupščinah. Če naloga, o kateri sem govoril, ne bi bila opravljena res temeljito, bi to pomenilo, da ne bomo dovolj dobro usposobljeni za vse naloge, ki so pred nami, predvsem pa ne bomo usposobljeni za naloge pri uresničevanju zakona o združenem delu.

Niso se dali preštrevati

Stirinajsti november je mimo. Preštrevanje manjšine v Avstriji, ki naj bi se, po zamisli njegovih pobudnikov, spremenilo v dejansko ugotavljanje manjšine, v plebiscit, ki naj bi razvrstil vse prebi-

protimanjšinskih zakonov na temelju izvedenega preštrevanja.

Koroški Slovenci so uspeli uresničiti geslo, ki jih je vodilo skozi vse obdobje priprav na prešte-

slovenskega; s pasivnim bojkotom, da niso šli glasovat. Tudi z javnimi izrazi ogorčenja v Celovcu, Radišah, Bilčevsu, Selah in drugod so koroški Slovenci protestirali proti vsiljeni, manjšini odkrito nasprotni politiki avstrijske vlade.

more prikriti slavje vlade, strank in še posebej koroškega Heimatiendista zaradi razmeroma visokega odstotka udeležbe koroškega prebivalstva. K temu odstotku so zavestno prispevali tudi Slovenci z aktivnim bojkotom.

Zadnji dnevi priprav na preštrevanje pa so avstrijsko in tudi širšo evropsko javnost samo še bolj opozorili na dejstvo, kako oster narodnostni boj je sprožila avstrijska vlada na Koroškem s svojimi protimanjšinskimi ukrepi. Primeri nasilja, pritiskov, nemirov, dva bombna napada, uporaba velikih sil policije in žandarmerije, ki so dejansko držale v obkoljenosti vse vasi dvojezičnega ozemlja, vse to samo po sebi jemlje vsakršno vrednost preštrevanju kot svobodnemu odločanju prebivalstva.

Če reakcija vladnih predstavnikov na izide preštrevanja očitno kaže, da se kljub propadlemu preštrevanju ne kajenjo odreči svojim načrtom proti manjšini, če je pričakovati, da bodo velikonemški nacionalisti na Koroškem nadaljevali in še bolj okrepili protislovensko in protijugoslovansko gonjo in še bolj privili vijak grožnje in pritiskov na manjšino, čeprav bodo slovenske organizacije in njihovi predstavniki ter vsi zavedni Slovenci zdaj še bolj tarča napadov in pritiskov, pa je zunaj slehernega dvoma nekaj bistvenih ugotovitev, ki izhajajo iz vsega, kar se je zgodilo na Koroškem ob preštrevanju in pred njim:

Koroški Slovenci so prvič v povojnem življenju enotno vstali v odpor proti nakleptom vseh nacionalističnih sil na Koroškem in s tem odporom prekržili račune teh sil.

Koroški Slovenci so s svojim aktivnim odporom proti kršitvi njihovih zakonitih pravic dosegli, da se je njihovo vprašanje z obrobja koroške problematike premaknilo v osredje celotnega avstrijskega notranjega življenja. Njihovo vprašanje je postalo osrednji notranjepolitični problem Avstrije.

Koroški Slovenci so dosegli, da jih zdaj pozna vsa avstrijska javnost. Spovezovanjem z demokratičnimi silami Avstrije so očitno prispevali, da so se te sile aktivno vključile v boj proti nevarnosti neonacizma v Avstriji. S tem pa je bila s to nevarnostjo nujno seznanjena tudi širša evropska javnost. Pravice koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov so tako postale jedro boja med demokracijo in reakcijo v Avstriji. Koroški Slovenci so bili tisti, ki so spodbudili ta pozitivni proces v avstrijski družbi.

Vse to pa je tisto, kar daje povsem nove, veliko bolj trdne temelje za nadaljnji boj slovenske in hrvaške manjšine za izpolnitev avstrijske državne pogodbe. V tem je bistveni pomen 14. novembra.

DRAGO KOŠMRLJ

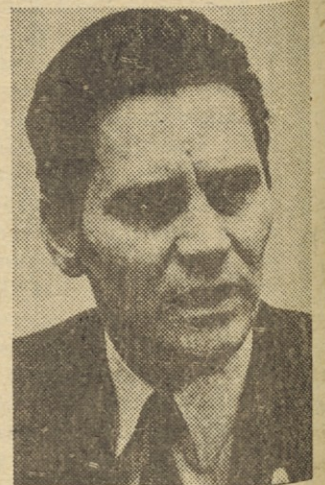
REKLSO

JOSIP VRHOVEC, član predsedstva CK ZKJ, na posvetovanju o marksističnem izobraževanju v ZK:

Ko delavski razred ustvarja oblast nad rezultati svojega lastnega dela, svojim lastnim presežnim delom, z združevanjem dela in s svobodno menjavo dela, dokončno nakazuje ne samo ukinitve neposrednega razrednega razmerja, razmerja eksploatacije, temveč tudi tisto mero, v kateri se odpravljajo razredni pogoji družbe sploh. Nakazuje gibanje in daje odgovor na vprašanje, ali se proces osvoboditve človeka razvija ali stagnira.

Po našem trdnem prepričanju, zasnovanem na naših teoretičnih marksističnih spoznanjih, je tu vzročna povezanost. Če je namreč ta smer gibanja dejansko naravnana k Marxovemu združenju svobodnih proizvajalcev, tedaj mora v enaki meri izražati takšno družbeno delovanje delavskega razreda, v katerem se sam začneja ukinjati kot razred.

Zato se mi zdi bistveno, da našo temo marksističnega izobraževanja in idejnega usposabljanja nekoliko boljše proučimo prav v zvezi s socialističnim samoupravljanjem in združevanjem dela. S tem razmišljanjem

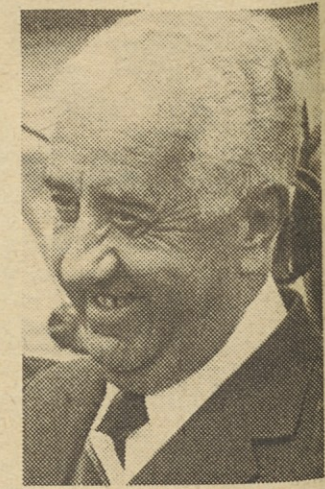

nikakor nočem reči, da je jugoslovanska pot v socializem edino veljavni model. Ne želimo niti ne moremo vsiljevati našega modela socializma; to bi bilo v nasprotju s samo naravo našega socializma, naše ZK, v nasprotju z našim teoretičnim spoznanjem, ki v sebi sintetizira marksizem, našo lastno teoretično misel in vsakor našo revolucionarno družbeno prakso, celo — naj tu pomnim — naš kritični odnos tako do lastne kakor tudi do prakse socializma nasploh.

DŽEMAL BIJEDIĆ, predsednik ZIS, za »Mednarodno politiko«:

Ne moremo dvomiti v to, da bo našim delovnim ljudem uspelo uresničiti cilje in naloge petletnega načrta, ki bodo povečali gospodarsko moč naše države za kakih 40 odstotkov. To so dokazali tudi v zelo neugodnih okoliščinah in zaostrenih pogojih gospodarjenja.

Dejstvo, da je jugoslovansko gospodarstvo stopilo v prvo leto petletnega načrta z dobrimi rezultati, pomeni izredno ugodno okoliščino za uresničevanje določenih ciljev razvoja. Premostili smo najhujše posledice motenj v mednarodnem gospodarstvu in tako s pozitivno plačilno bilanco in s precejšnjimi deviznimi rezervami utrдили položaj države v mednarodni menjavi ter v dobrši meri odpravili plačilno-bilancne ovire v njenem razvoju. Zaježili smo naraščanje inflacije in ustvarili materialne pogoje za mirnejšo rast cen v naslednjem obdobju. Znova smo uveljavili zakonitosti načrtno tržne proiel-

zvodnje, onemogočili porabo brez kritja in okrepili finančno disciplino. To bo subjektivnim dejavnikom naše družbe omogočilo, da se osredotočijo na krepitve vloge delavcev v združenem delu in uveljavljanje temeljne organizacije združenega dela kot temeljne celice družbene reprodukcije.

ANGEL ČEMERSKI, predsednik CK ZK Makedonije, v razgovoru s političnim aktivom Krive Palanke:

V stabilizaciji gospodarstva smo dosegli dobre rezultate, vendar so še težnje, da bi nanjo gledali kot samo na začasen ukrep zaradi znižanja cen in podobnega. Politika stabilizacije pa je trajna naloga. Namen te akcije ni zamrzitev sedanjih odnosov. Smo odprta dežela z razvitimi ekonomskimi odnosi s tujino, zato se vse, kar se dogaja v svetu, odraža tudi pri nas. Ne smemo in ne moremo dovoliti, da inflacija divja kot pred dvema letoma.

Pomembne rezultate v zunanjetrgovinski menjavi smo dosegli za precej drago ceno in po sili zakona. To je povzročilo velike probleme: otežkočena je preiskrba s surovinami in reprodukcijskim materialom, zaradi težav pri uvozu opreme prihaja do zavlačevanja in podražitve investicij itd. Gospodarstvo bi se zato moralo organizirati tako, da bi samo reševalo probleme zunanjetrgovinske menjave. Razvoj pa ni odvisen samo od investicij, upoštevati je treba realne možnosti.

cij itd. Gospodarstvo bi se zato moralo organizirati tako, da bi samo reševalo probleme zunanjetrgovinske menjave. Razvoj pa ni odvisen samo od investicij, upoštevati je treba realne možnosti.

Komunist za DE

valce Koroške v »domovini zveste«. Nemce in državi sovražne Slovence, se je izjavilo. Koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati so dosegli cilj, ki so ga postavili od vsega začetka svojemu boju proti preštrevanju. Izidi ne morejo služiti namenu, se pravi izvedbi

vanje: ne damo se preštrevati! In niso se dali. Navodilo osrednjih organizacij so Slovenci v pretežni večini izpolnili na tri načine, z aktivnim bojkotom, da so oddali prazne ovojnice, glasovnice pa vtaknili v žep: zapisali vsak drug jezik, tudi nemškega, samo ne

Izidi glasovanja v drugih deželah Avstrije, zunaj Koroške, pomenijo dvoje: po eni strani pomenijo nezaupnico nemško govorečega prebivalstva Avstrije vladi in trem v parlamentu zastopanim strank, po drugi strani pa so dokaz, kako avstrijska javnost zunaj Koroške odreka vsakršno podporo protimanjšinskim naklepom koroških velikonemških nacionalistov. Tega dejstva ne

OD SOBOTE DO SOBOTE

Ocene terjajo spremembe

Politično javnost je te dni predvsem pritegnila podrobna ocena, ki jo je v obliki sporočila z zadnje seje posredovalo predsedstvo SFRJ. Poleg ocene zunanjepolitične vloge Jugoslavije, še posebej po konferenci v Colombu ter vloge samozasčite, ki nas postavlja v položaj trdne, neodvisne in varne države, se je predsedstvo dalj časa ukvarjalo z notranjepolitičnimi in gospodarskimi vprašanji. Med njimi so bila kritično osvetljena tista vprašanja, na katere daje v marsičem odgovor zakon o združenem delu, prav tako pa tudi vsa zakonodajna akcija, ki se je začela v najvišjih organih federacije glede ureditve položaja državne uprave, bančnega, deviznega poslovanja in drugih področij družbenih dejavnosti. Odbori zvezne skupščine so se te dni ukvarjali prav z oceno predsedstva in ii dali vso podporo.

Zdaj gre torej za to, da začnemo sprejete ocene uresničevati v praksi. Tik pred sprejemom je zakon o združenem delu. Predsedstvo zvezne konference SZDLJ je prav te dni dalo vso podporo predlogu zakona, ki bo doživel slovesen sprejem v zvezni skupščini. Naj pri tem opozorimo predvsem na tiste kritične ocene predsedstva, ki so zadevale prav celoto družbenih odnosov v združenem delu in delo državne uprave. Še vedno so v praksi močna stara podjetniška, skupinsko-lastniška pojmovanja. Čeprav je delegatski sistem zaživel, še nima dovolj vpliva na spremembo odnosov v delu organov družbenopolitičnih skupnosti in državne uprave. Še zmerom so poskusi odtujevanja dohodka mimo delegatskega sistema in samoupravnih odnosov, poskusi vsiljevanja privatno-lastniških in skupinsko-lastniških odločitev ter manipulacije s sredstvi in ljudmi. Uresničevanje določil zakona o združenem delu bo za to pomenilo bitko s starimi pojmovanji in navadami. Delavski razred mora priti do odločilne veljave, odpraviti mora vse poskuse nadvladovanja, podcenjevanja, vse ostanke podjetniškega in skupinsko-lastniškega delovanja in pojmovanja. Organiziran v sindikatu in v socialistični zvezi si mora pridobiti položaj, ki mu ga dajeta ustava in zakon.

Nič manj pomembne niso zato zakonske pobude

in razprave glede državne uprave, ki so tekle tudi v zveznem svetu za vprašanja političnega sistema ter v organih zvezne skupščine. Upravo bo potrebno prilagoditi novemu sistemu samoupravnih odnosov, jo narediti bolj učinkovito, izločiti iz nje birokratizem in jo bolj približati delovnim ljudem in samoupravnim organom v združenem delu. Spreminjanje sistema dela državne uprave mora postati trdna opora pri uveljavljanju novih samoupravnih odnosov, uprava se mora samoupravno reorganizirati in postati bolj učinkovita. Pri teh spremembah ne gre samo za načela, ampak tudi za konkretne organizacijske, pravne in politične ukrepe, ki posegajo bodisi na kompleksna področja ali pa se ukvarjajo s posamičnimi službami in odnosi med upravo in občani.

Naj mimogrede omenimo pobudo zveznih organov za ureditev matičnih listov oziroma tako imenovanih matičnih števil za občane. Tovrstna evidenca naj bi preprečila zbiranje podatkov in listin v več službah naenkrat, razbremenila naj bi občana pri zbiranju dokazil, potrdil in plačevanju kolekov in taks ter skrajšala dosedanje, pogosto mučne poti pri obiskovanju uradov in dokazovanju listin in potrdil.

V Sloveniji so bile te dni ugodno sprejete pobude CK ZKS pri urejanju zavarovalstva. Dokončno so prodrla in bila sprejeta stališča, da se v republiki organizira enotna, samoupravno ustrezno organizirana zavarovalna skupnost. Poslej se bo imenovala »Triglava« in bo združevala vse, kar je doslej delalo na področju zavarovalstva v Sloveniji.

Predpraznično vzdušje, ki ga bodo izpolnili mnogi pomembni politični dogodki, še posebej sprejem zakona o združenem delu v obeh zborih skupščine SFRJ, bo v Sloveniji še posebej označeno z uspehi solidarnostne akcije po potresu na Tolminskem. Kljub kratkemu času so bili doseženi veliki uspehi pri obnovi krajev v Posočju, v nove montažne zgradbe se bodo začeli vseljevati prvi brezdomci. Delitev ključev od vrat novih domov je gotovo praznik za vse ljudi v Posočju pa tudi za vse, ki so v solidarnosti akciji sodelovali in k njej največ prispevali.

—GOK

DRUŽBENI PRAVOBRANILCI SAMOUPRAVLJANJA V SR SLOVENIJI

Prejeli smo naslednji seznam družbenih pravobranilcev samoupravljanja v SR Sloveniji:

1. Bruno ADAM, posluje za občine Cerknica, Ilirska Bistrica in Postojna, sedež v Postojni, Podjetje za vzdrževanje stanovanjskih hiš, Ljubljanska 5 a.
2. Albin AMON, posluje za občino Velenje, sedež Velenje, Prešernova 1.
3. Ferdo BEM, posluje za občino Radovljica in Trzin, sedež v Radovljici, Skupščina občine, p.p. 25.
4. Tihomil JAVORŠEK (namestnik Ivan ABRAM), posluje za občine Koper, Izola, Piran in Sežana, sedež v Kopru, Čevljarstva 21.
5. Jože KALINGER (namestnik Hinko ŠNUDERL), posluje za občine Maribor, Slovenska Bistrica, Ormož, Ptuj in Lenart, sedež v Mariboru, Gregorčičeva 17.
6. Marjan KALIMAN, posluje za občino Domžale in Kamnik, sedež v Domžalah, Kolodvorska 8.
7. Albin KOBENTAR, posluje za občino Jesenice,

8. Franc KOLARIČ, posluje za občino Murska Sobotna, Lendava, Gornja Radgona in Ljutomer, sedež v Murski Soboti, Kerenčičeva 2.
9. Franc LESNIK, posluje za občino Dravograd in Radlje ob Dravi, sedež v Dravogradu, Trg 4. julija 8.
10. Zoran MRAK, posluje za občino Vrhnika in Logatec, sedež na Vrhniki, Cankarjev trg.
11. Rudi PEPPERKO, posluje za občine Celje, Žalec, Mozirje, Laško, Šmarje pri Jelšah, Šentjur pri Celju in Slovenske Konjice, sedež v Celju, Trg svobode 10-II.
12. Janez PICEK, posluje za občino Kočevje in Ribnica, sedež v Ribnici, Vrtnarska 2.
13. Branko PIRC, posluje za občine Krško, Brežice in Sevnica, sedež v Krškem, Cesta krških žrtev 15.
14. Florjan PLEVNİK, posluje za občine Trbovlje, Zagorje in Hrastnik, sedež v Trbovljah, skupščina občine.
15. Marjan POTRČ, posluje za občino Črnomelj,

16. Franc RAKOVEC, posluje za občino Kranj, sedež v Kranju, Moša Pijade 2.
17. Ivo REBEK, posluje za občino Ljubljana-Bežigrad, sedež v Ljubljani, Parmova 43.
18. Momir SIBINČIČ, posluje za občino Škofja Loka, sedež v Škofji Loki, Kidričeva 1.
19. Bogdan ŠTURM (namestnica Aleksandra Gorup), posluje za ljubljanske občine Center, Šiška, Moste-Polje, Vič-Rudnik in za občino Litija ter Grosuplje, sedež v Ljubljani, Celovška 185.
20. Cvetko Vidmar, posluje za občino Ajdovščina, Idrija, Nova Gorica in Tolmin, sedež v Novi Gorici, Trg Gradnikove brigade 1.
21. Jože ZORMAN, posluje za občino Slovenj Gradec, sedež v Slovenjem Gradcu, Pohorska 2.
22. Ivan ŽAGAR, posluje za občino Ravne na Koroškem, sedež v Ravnah na Koroškem, Čečovje 12a.

— Nesreča?
— Ne, govorili smo o delitvi stanovanj...

Karikatura: M. Alašević

DVAJSET LET TERMoeLEKTRARNE ŠOŠTANJ, TOZD REK VELENJE

Vrh razvoja kombinata

TEŠ IV. bo skupaj s povečanjem izkopa premoga na 4,7 milijona ton pomenila vrh razvoja Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje

Delovni kolektiv Termoelektrarne Šoštanj, temeljne organizacije združenega dela velenjskega Rudarsko elektroenergetskega kombinata, je na začetku jeseni s priložnostno slovesnostjo počastil 20-letnico začetka obratovanja prvih dveh agregatov. Pred dvema desetletjema, na dan republike, so delavci šoštanske termoelektrarne sporočili slovenski javnosti, da je zgrajena v Sloveniji prva in največja termoelektrarna po osvoboditvi. Ta energetski objekt je nov, velik prispevek, za našo socialistično graditev, so še poudarili. Štiri leta pozneje so v Šoštanju predali svojemu namenu že drugo fazo tamkajšnje termoelektrarne, z močjo 75 MW. Pred tremi leti pa je bil zgrajen 275 MW blok tretje faze šoštanske termoelektrarne.

Gradnja TE Šoštanj IV, temeljni kamen zanjo je bil položen februarja lani, pa predstavlja ob povečanju proizvodnje lignita na 4,7 milijona ton letno vrh razvoja osnovne dejavnosti velenjskega Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje. V šoštanski termoelektrarni bo ob koncu prihodnjega leta instalirana moč 745 MW, kar 80 % vsega izkopenega velenjskega lignita pa bodo pokurili v Šoštanju. Ta podatek zgovorno opozarja na povezanost in soodvisnost vseh temeljnih organizacij združenega dela velenjskega kombinata na področju energetskega kompleksa. Ob tem pa ne

smemo prezreti težav, ki se kažejo v neprimernih dohodkovnih odnosih oziroma soodvisnosti tako med posameznimi TOZD znotraj Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje kot med delovnimi organizacijami sestavljene organizacije združenega dela Elektrogospodarska skupnost Slovenije.

V zadnjem času si delovni kolektiv šoštanske termoelektrarne prizadeva, da bi zagotovil kar največjo obratovalno priprav-

jenost ter v dogovorjenem roku dogradil termoelektrarno IV z močjo 335 MW. Termoelektrarna Šoštanj, TOZD Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje, sodi med največje proizvajalce električne energije pri nas. Prav tako pomembno pa je tudi, da zagotavlja visoka obratovalna pripravljenost ne samo izpolnjevanje, pač pa tudi preseganje elektroenergetske bilance. Z več kot 90-odstotno razpoložljivostjo se uvršča Termoelek-

trarna Šoštanj v vrh lestvice obratovalnih pripravljenosti evropskih termoelektrarn.

Lahko pričakujemo, da bo šoštanska termoelektrarna z izgradnjo četrte faze, to je ob koncu prihodnjega leta, dosegla vrh svojega razvoja. Zato v Šoštanju že razpravljajo o tem, kako v bodoče izkoristiti izkušnje dobro organiziranega in strokovno usposobljenega sektorja za razvoj oziroma izvajanje investicij. P. O.

ZAHTEVA SKUPŠČINE JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIC

Ekonomske cene za tranzit tovornjakov

Letos v osmih mesecih skoraj 148.000 tujih tovornjakov na jugoslovanskih cestah — 150.000 brezplačnih in dovolilnic s popustom

Skupščina jugoslovanskih železnic je poslala zveznemu komiteju za promet in zveze zahtevo, naj bi prepovedali brezplačen prevoz tujim tovornjakom prek Jugoslavije, to je, naj bi takse oziroma tarife za prevoz teh tovornjakov zvišali na ekonomsko raven, hkrati pa omejili težo tovora v skladu z dovoljenjem oson obremenitvijo cest.

Več tranzitnega blaga, ki ga vozijo skozi našo državo, bi

bilo treba preusmeriti na železnico, s čimer bi se povečal obseg prevozov, ki je v primerjavi z minulim letom upadel kar za 11%. Statistični podatki kažejo, da je v prvem polletju letos prešlo mejo 147.887 tovornjakov ali 817 dnevno. Ti so prepeljali več kot poldrugi milijon ton blaga. Vozil je bilo 43% več kot v enakem obdobju lani. Za prevoz skozi državo so naši organi izdali blizu 150.000 brezplačnih dovolilnic ozi-

ma dovolilnic s popustom. Če bi to blago prepeljali z železnico v poprečni dolžini 628 kilometrov, bi si jugoslovanske železnice zagotovile dohodek v višini 689 milijonov din oziroma 15-krat večjega, kot ga imajo sedaj. Jugoslovanski devizni priliv pa se je lani zaradi izgubljenega prevoza in zaradi neurejenosti tega vprašanja v resnici zmanjšal za 643 milijonov dinarjev. V. B.

PRIŠTINA:

Na Kosovem bodo pospešili razvoj

Raven kmetijske proizvodnje na Kosovu je dokaj nižja od stvarnih možnosti pokrajine in ravni proizvodnje v vsej državi. To je glavni razlog, da v pokrajini primanjkuje osnovnih kmetijskih živil kljub pomembnim zemljiškim in drugim zmogljivostim. Za takšne razmere je kriva nepovezanost predelave in proizvodnje surovin, nedograjenost

Ček in menica krožita prepočasi

Ob podatku, da se je po prečno mesečno plačevanje v državi v prvih šestih mesecih letošnjega leta v primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečalo za 27%, lahko sklepamo, da so uspešni sedanji instrumenti za zagotovitev plačil med porabniki družbenih sredstev. Kljub temu pa imajo porabniki pripombe, ki zadevajo čas obtoka denarja in drugih plačilnih sredstev. Želijo, da bi se zmanjšal rok od trenutka, ko opravijo izplačilo oziroma izdajo nalog, do končnega opravila — pridobitja plačila tistemu, ki mu je namenjeno. Ta operacija traja več dni, kar zelo hromi denarne tokove, s tem pa tudi gospodarsko aktivnost. O. V.

družbeno ekonomskih odnosov med njimi na samoupravni in dohodkovni osnovi ter nepovezanost trgovine in proizvodnje. V samoupravnem organiziranju SOZD »Agrokosovo«, ki združuje skoraj ves družbeni kmetijski sektor v pokrajini, so rezultati dobri. Ne poteka pa uspešno združevanje kmetov, ki je doslej pritegnilo komaj 2 odstotka vseh individualnih gospodarstev. Ekonomski odnosi še vedno temeljijo na kupoprodajni osnovi. Na razširjeni seji predsedstva pokrajinske konference ZK so natančno opredelili, kaj storiti zaboljšanja razmer v kosovskem kmetijstvu. Dilem zdaj ni več, nujna pa je usklajena in premišljena akcija vseh družbenih dejavnikov. V. O.

ZAGREB:

Milijarda din za Petrokemijo

Samoupravni sporazum o srednjeročnem razvoju petrokemije na Hrvaškem do leta 1980, ki ga je pred dnevi podpisalo 10 članic »Petrokema« in »Plive«, je po oceni hrvaških gospodarstvenikov velik korak na poti k sklenitvi družbenega dogovora med republikami in pokrajinama. Planski dokument o razvoju kemične industrije Hrvaške je eden prvih sporazumov, doseženih po sprejemu srednjeročnih načrtov republike in države. Zanimivo je, da se v ta program vključujeta tudi načrta razvoja dveh članic »Petrokema« iz Slovenije, pripravljajo pa tudi povezovanje tega programa z razvojnimi načrti strojegradnje, elektroindustrije, predelovalne

kemične industrije in še nekaterih gospodarskih panog. Podpisniki samoupravnega sporazuma so prevzeli obveznost, da bodo dela, vredna več kot 12 milijard dinarjev, opravili v 4 letih in pol. V. B.

BEOGRAD:

Posojilo za proizvodnjo elektrike

Srbija skupaj z avtonomnima pokrajinama razpolaga z blizu 4000 MW električne energije. Da bi zadovoljili povečane potrebe po elektroenergiji, je potrebno na ožjem območju Srbije in v Vojvodini do konca leta 1980 investirati 34 milijard din. Vojvodina naj bi zbrala 12 milijard din, področje ožje Srbije pa 22 milijard dinarjev. Največji del teh sredstev bodo predstavljali krediti, elektrogospodarstvo bo zagotovilo 8,7 milijard din. Glede na povečane zahteve po energiji bo potrebno na področju Srbije zagotoviti dodatnih 7,2 milijard dinarjev, v Vojvodini pa 3,2 milijarde. Dodatna sredstva naj bi zbrali z javnim posojilom. V. B.

MARIBOR:

»TAM« v zagati

V tovarni avtomobilov Maribor ne bodo izpolnili proizvodnega programa, zato se sprašujejo, kako vrniti 220 milijonov dinarjev kredita, ki sta ga aprila

odobrila mariborska in ljubljanska banka. Povečujejo se predvsem zaloge tovornjakov, saj novi način plačevanja zavira nakup tovornjakov. V TAM predvidevajo, da bo letošnja proizvodnja celo za 20% manjša od načrtovane. Bančniki nad to ugotovitvijo niso preveč navdušeni in zahtevajo, naj TAM sproti obveščila obe banki o svojem položaju na trgu, o zahtevi za preložitve vračila kreditov pa bosta dokončno odločala kreditna oziroma izvršilna odbora obeh bank. V. O.

ZADOVOLJSTVO V GORENJU PO RAZSTAVI IZDELKOV

Uspela »predstava« Gorenja

Več kot 4000 poslovnih partnerjev na obisku — Prodano 85 odstotkov proizvodnje v prihodnjem letu

V novi velenjski „rdeči dvorani“ je bila prva komercialna razstava izdelkov SOZD Gorenje. Ta „sejem vzorcev, razstava ustvaritev in dosežkov ter proizvodnega programa za leto 1977“, kot so razstavo poimenovali, je v celoti uspela. Predstavniki Gorenja so po končani razstavi povedali, da je obiskalo razstavo več kot 4.000 poslovnih partnerjev Gorenja iz domovine in tujine. V dneh razstave je Gorenje sklepalo pogodbe z domačimi in inozemskimi kupci za prodajo izdelkov v letu 1977, z drugimi poslovnimi

partnerji pa so se dogovarjali o planu dobav za prihodnje leto.

Vsi, ki so prišli v središče Šaleške doline, so se podrobno spoznali z vsemi fazami proizvodnje in prodaje, pogovori s poslovnimi partnerji pa vzbujajo upanje, da bo Gorenje v prihodnje še uspešneje nastopalo na domačem in tujih tržiščih. Velenjska Tovarna gospodinjstva opreme Gorenje Velenje je, denimo, v sejemskih dneh sklenila pogodbe za prodajo skoraj 85% proizvodnje v prihodnjem letu, kar je nedvomno jamstvo za

zmanjšano prodajo izdelkov domače črne metalurgije. Predelovalna industrija se je namreč prav v letošnjem letu pogosto pritoževala nad počasnimi dobavami iz železarn, nad slabo kakovostjo izdelkov in nad cenami.

Tako se proizvajalci bele tehnike pritožujejo nad kakovostjo domače pločevine ter nad ceno, ki da je kar za 40 odstotkov višja kot cena uvožene pločevine. Nesorazmerja med ceno pločevine na domačem in svetovnem trgu najbolj občutijo izvozniki izdelkov bele tehnike ter drugi: že tako neenakopraven položaj glede na druge zahodnoevropske izvoznike na trg EGS se zavoljo višjih proizvodnih stroškov še poslabša. Čemu nastajajo takšne razlike med domačimi in uvoženimi surovinami je znano — ne deluje mehanizem, ki naj bi gibanje domačih cen prilagajal nihanju cen na svetovnem trgu.

Skratka jugoslovanske železarne pestijo številne težave, ki jih sicer v največji meri niso krive same, pač pa predvsem premajhna družbena skrb za hitrejši razvoj temeljne dejavnosti za predelovalno industrijo. Marsikaj pa bi seveda kolektivi iz črne metalurgije lahko uredili sami, zlasti pa samoupravne in poslovne odnose tako med železarnami kot tudi odnose s porabniki. Potem tudi ne bi bilo treba kriviti pretiranega uvoza izdelkov črne metalurgije, čeprav je presegel dogovorjene količine, kot enega najpomembnejših vzrokov za težak gospodarski položaj te dejavnosti. Ob tem bi namreč predelovalna industrija k doslej naštetim pripombam na račun železarn lahko dodala še očitke, da je v letošnjem letu v slabem položaju zavoljo precej poraslega izvoza izdelkov črne metalurgije. Koliko zdravega prepričanja in kako kmalu ga bo v odnose med črno metalurgijo in porabniki njenih izdelkov prinesel zakon o združenem delu, seveda ta trenutek ni možno reči. Zelimo si le lahko, da bi ta veter kaj kmalu zavel in s čim večjo močjo. B. RUGELJ

ZDRAV PREPIH

Jugoslovanski proizvajalci železa in jekla trdijo, da v tako težkem položaju, kot so letos, že dolgo niso bili. Eden največjih problemov je naraščanje zaloga gotovih izdelkov, ki so že v začetku leta presegle normalni obseg in potem še kar naraščale. Kriv za to naj bi bil med drugim tudi uvoz jeklenih po-

GOSPODARSKI KOMENTAR

izdelkov, ki je prerasel dogovorjene meje ter z nizkimi, celo dūmpinškimi cenami ogroža prodajo izdelkov domače črne metalurgije.

Vse te navedbe v glavnem drže; res smo letos uvozili več polizdelkov črne metalurgije, kot smo se dogovorili, res so cene uvoženega jekla nižje od domačih.

Toda za vse to so v precejšnji meri krive tudi železarne same. Niso se uspele pravočasno dogovoriti glede razvojnih programov; ekonomsko zanimive so si dobesedno trgale iz rok. Dogovore se tudi niso, z izjemo slovenskih, s porabniki, predelovalno, kovinsko in elektroindustrijo, strojegradnjo in drugimi porabniki, koliko in kakšnih jeklenih polizdelkov bodo v naslednjih letih potrebovale. Razumljivo je, da potemtakem ni niti sledu o dohodkovnih odnosih, ki bi seveda lahko olajšali položaj tako železarn kot porabnikov pločevine in drugih železnih in jeklenih polizdelkov. Mimo vsega in za nameček: tudi nekatere železarne niso spoštovale dogovora o uvozu količin posameznih polizdelkov črne metalurgije.

K zmanjšanju porabe domačih polizdelkov je v marsičem prispeval tudi splošni gospodarski položaj predelovalne industrije, saj se je prodaja izdelkov te dejavnosti v prvih mesecih letošnjega leta zavoljo že znanih razlogov zmanjšala do katastrofalnih razmer. Kljub temu pa se moramo ponovno vrniti k črni metalurgiji, če hočemo osvetliti

B. RUGELJ

PIŠE: DR. JANEZ RUGELJ

ALKOHOLIZEM JE BOLEZEN

Ljudje premalo vedo o nastanku alkoholne odvisnosti. Alkohol je povsod na voljo. Človeka popelje v prijeten svet pozabe, sprostitve in lažne sreče. Zato ljudje brezskrbno segajo po alkoholnih pijačah. Ko pa zaradi pogostega in čezmerna — kaj je čezmerno in pogosto, je težko reči — uživanja alkoholnih pijač postanejo odvisni od alkohola, si sami ne morejo več pomagati v tem smislu, da bi trajno vzdržali brez alkohola.

Vsak alkoholik je bil najprej »zmeren« pivec. Alkohol ga zasuš-

je že uničil družino, izgubil službo in po beznicah in zaslimih bivaljskih čaka na odrešilno smrt.

Alkoholizem je dolgotrajna bolezen, ki traja 5, 10, 20 in več let, potem pa skozi dve fazi — uničevanje družine, — osebnostno in družbeno propadanje alkoholika.

UNIČEVANJE DRUŽINE

Faza uničevanja družine. Zaradi močnega alkoholnega vedenja in spremljajočih zdrah se alkoholikova žena počuti opeharjeno za vsa svoja lepa pričakovanja. Ko spozna, da je mož sploh ne mara, da ni zmožen pristnih čustev, da ljubi samo alko-

tipičnem alkoholiku. Zaradi tega, ker ga žena odklanja in mu popušča potenca, postane tipični alkoholik bolezensko ljubosumen. Bistvo dogajanj v tej fazi alkoholizma imenujemo alkoholno bolezen alkoholikove družine, ki je v tem, da so se navedenim razmeram patološkega alkoholnega matriarhata vsi družinski člani prilagodili v tolikšni meri, da ne napravijo nič učinkovitega, da bi razmere spremenili. In prav s tem »dokazujejo«, da so vsi bolni.

pitulira in se skupaj z družino ne začne zdraviti, pa pride do razveze in reorganizacije enega dela družine. Alkoholik pa ženi ponavadi ne da miru, temveč jo nadleguje celo na delovnem mestu. To stanje traja, dokler alkoholika ne pobere odrešilna smrt. Poprečna življenjska doba alkoholikov pa je blizu 52 let.

»SMRT. ČAKAM TE V BEZNICI«

Faza osebnostnega in družbenega propadanja alkoholika. Ko je alkoholik uničil družino, izgubil prijatelje, zapravljal službo, je po naših izkušnjah nepopravljivo alieniran, kajti nima več nikogar, ki bi mu s strem stal ob strani na dolgotrajni in zahtevni poti zdravljenja in resocializacije. Životari po beznicah in čaka na odrešilno smrt.

Alkoholizem spremljajo tudi zdravstvene okvare. Najbolj so prizadeti možgani, vsak kozarec alkohola nič več tisoč možganskih celic. Po tridesetem letu starosti sicer vsakemu človeku dnevno propade kakih 100.000 možganskih celic, alkoholiku pa približno dvakrat toliko, 13 milijard — kolikor imamo možganskih celic, je res veliko, toda ne nezdravno število. Zaradi naglega propadanja možganskih celic in pogoste pijanosti alkoholiki niso več ustvarjalni, postopoma pa postanejo bebasti (različne stopnje psihoorganskega sindroma). Alkohol počasi toda zamestljivo uničuje tudi druge organe, presem pa srce, jetra, ledvice, zelonec itd.

Zdravstvene okvare še zdaleč niso najbolj bistvene komplikacije alkoholizma, kot so nekod zmotno menili v medicini. Telesno še povsem zdrav alkoholik lahko opravi že vse tisto, čemur pravimo uničevanje družine.

Alkoholizem se včasih zaplete tudi s kakšno psihiatrično komplikacijo (blezini grozi razpad. Žena ponavadi prepreči razsulo družine tako, da vzame vajeji v svoje roke. Tako jo življenjska nuja zaradi neusinkovitosti in malomarnosti alkoholnega moža potisne na »presto družine«, pravzaprav na »presto revščine in gorja«. Nekdanji gospodar oziroma oče, ki je nekod daljal družini obutek varnosti, postane sedaj privesek družine. Pravzaprav je izvržek, ki postaja čedalje bolj predmet sovraštva, zaničevanja, pomilovanja in lažnega usmiljenja. Temu stanju pravimo patološki matriarhat in alkoholikovi družini.

Opisani zamenjavi prvinskih vlog očeta in matere se prilagodijo otroci in morebitni drugi družinski člani. Otroci se v vseh zadevah obračajo na mamo. Očeta se sramujejo, ga celo zaničujejo in sovražijo. Najprej so priče preprirov in pretepov, pozneje pa postanejo »osebni stražarji« matere, ki jo branijo pred očetom. V takšni družini ne morejo biti zadovoljene osnovne potrebe po varnosti in ljubezni. Zato so otroci prizadeti, nevrotični. Navedene okoliščine povsem uničijo pozitivne čustvene vezi med nekoč ljubečima se zakonca. Medsebojnega spoštovanja ni več. Žena pogosto postane objekt skrajnega izkoriščanja in zatiranja. Nekatere prenašajo svoj voljolet kot mučenice, mahoistično, druge se izživljajo nad neboljnim in zavrnjenim možem, tretje omahujejo med usmiljenjem in odklanjanjem, četrte pa na različne načine kaznujejo svoje moža, ki so v treznem stanju ponižni in neboljini. Na koncu pa postane sleherna žena »tipičnega« alkoholika od svojega moža frigidna (izjem ni) in ga seveda v postelji odklanja. Zaradi nezdravega načina življenja, slabe prehrane in razkrojnevalnega učinka alkohola na vse človeške organe popušča spolna potenco pri slehernem

»TIPIČEN« ALKOOLIK

Ko bomo opisovali različne aspekte in posledice alkoholizma, predvsem pa zdravljenje alkoholikoma, bomo — zaradi praktičnosti — imeli v mislih tipičnega predstavnika slovenskih alkoholikov, torej moškega, starega kakih 40 let, (še) poročenega, z dvema neoletnima otrokoma, (še) redno zaposlenega, na tisti stopnji razvoja odvisnosti od alkohola, ko so ga konflikti z okoljem (predvsem družinskim in delovnim) spravili zaradi alkoholnega vedenja v tako hudo zagoto, da je dekompenziral (pravzaprav kapituliral) in bil tako prisiljen priti v psihiatrično ordinacijo.

Čez štirinajst dni: TABLET PROTI PIJANSTVU — NI!

VBOGAJME ZA POL LETA DELA — KDO JE KOGA PUSTIL NA CEDILU — ZGODBA O TOVARNI IN LJUDEH, KI SE ŽE DESETLETJA PONAVALJA

V Jurkloštru je tovarna spet izhlapela

Ljudje ob Gračnici, ki se za Rimskimi Toplicami izliva v Savinjo, so po nekaj mesecih upanja znova utonili v malodušje. To se je zgodilo po tem, ko so se jim razblinile sanje o tovarni v Jurkloštru. Nekdanji trg, kjer je bilo že pred vojno zaposlenih blizu 200 ljudi, je po vojni doživel razvojno pot kot prenekateri podobni kraj, odmaknjen od komunikacij, osirotel s strokovnjaki in obubožan zaradi pomanjkanja dobrih delavcev.

SAMO SANJARJENJE

Laška občina po že znanem ključu o slovenski razvitosti že nekaj let lovi spodnjo mejo manj razvite občine. S staro industrijo, ki je bila utesnjena v dolino Savinje ob Laškem, v Rečici in Račevah, je že več let po vojni še nekako dohajala razvoj drugje. Naposled je uspela z modernizacijo le Pivovarna, v kateri je vodstvo kmalu ugotovilo, da ne more čakati na pomoč od drugod.

V zadnjih petih, šestih letih je kolektivni Pivovarne sledila tudi papirnica iz Račev in tik pred »vornjostjo« tudi rudnik v Rečici. Lesna galanterija v Rimskih Toplicah ter tekstilna tovarna Volna v Laškem pa se še nista izkopalji iz težav.

Razumljivo je, da so občani drugih krajev laške občine ob tako osiroteli in zastareli industriji, ki je nenehno životarila na robu donosne produktivnosti, zastoj pričakovali uresničenje napovedi o tem, kako bo ta industrija tudi njim prinesla blaginjo.

Med tiste, ki so največ pričakovali, sodijo vsekakor občani Jurkloštra, kraja, kjer je bila že pred zadnjo vojno dokaj dobro razvita industrija. Kraj ob Gračnici se je lahko celo hvalil, da je premožni edini večji industrijski obrat na siromasnem delu Kozjanskega. Toda po vojni so tovarno za predelavo lesa opustili in obržali samo še žago. Z leti so se to ustavili, ljudem pa v zameno objubljali razvojne načrte, ki so se razblinjali tako kot se je zamenjavalo vodstvo občine v Laškem. Potem je prišlo že tako daleč, da ljudem nihče več niti objubljal ni.

UPANJE V PRAZNO

Najprej je šlo po pričakovanjih... Dolino Gračnice in svet na tej strani Bohorja je iz leta v leto zapuščalo več rok. Seveda tista, ki so bila sposobna za delo v bližnjih ali daljnjih industrijskih centrih. Na razdrobljenih kmetijah so ostajali starejši, za današnje razmere kmetovanja ne sposobni ljudje.

Po vojni se je z našega območja odselilo okrog devetsto

na osvobodilni bojni spomenik v Jurkloštru. In vse od tedaj je bila pred stavbo in pred pomnikom živinska osemenjevalna postaja. Si lahko predstavljate, kako so se nam tuji čudili, ko smo se zgrajali.

Z ustanovitvijo POZD v Jurkloštru smo morali začeti verjeti v tisti jutri. Zato smo, da so nas spet pustili na cedilu. Namesto objavljenih načrtov zaposlenih ljudi jih je ostalo le osem. Še ti komaj sprasajo za zaslužek. Pogledite malo, kmetija ni več, in mladina jih je, toleže zganec in slodi sebi v napotje...

PRISIL SEM STROJE, DŽEZA PA...

V veliki in pomorni zgradbi nekdanjega Jurkloškega šolskega centra je pred letom nekaj strojev, ki so delovna celjski obrtnik RANCO ARTNAK jih je pripeljal v Jurklošter, da bi po vzoru POZD na Planini tudi tu odprli novo delovno mesto. Gre za stroje, ki bi naj obogatili z delom ljudem, ki bi naj obogatili s stotim delavcem.

»Povem vam da sem obupal,« nas priča RANCO. »Prišlo je tako daleč, da sem naraže dvignil roke. Ko so me vabili sem, so mi v Laškem objubljali pomoč in vso podporo. Vredno sem rekel. Dal bom stroje ljudje so tu, iz Laškega dobimo denar za začetni izlet in bo vse vredno. Začeli smo z delom, kljub težavam s stroji, potem s skrajševanjem za prostornjaka. Na koncu pa se je objavljenega denarja nismo dobili...«

Kvalitetni delavci. Toda to bi bilo še naprej, ker gre za mlade in uke mlade ljudi. Za začetek sem prinesel nekaj strokovnjakov, ki pa so zaradi nekajšnjih razmer hitro krenili drugam. Ostal sem z nekvalificiranimi delavci, ki so brez delovnih in razvojnih odgovornosti in zavedanja, da si bodimo bolj z lastnim delom zaslužiti kruha. Ta čas pravzaprav le električne pastirje in hišne zvonce, za pa se tu ustvarjamo le od tega, kar je pol odpadka. Zato smo ta mesec ostali skoraj brez plač.

Sam ne zmerem vsega, skaćem od strojev do kipev, nabavljam material, učim ljudi, prodajam izdelke, prostim za denar. Ob takšni pomoči občine si ne morem predstavljati, kako naj POZD živi v območju ljudem. In, ko pridem v Laško, me pošljajo od vrat do vrat, nenačdoma Jurklošter spet nikogar več ne

V tridesetih letih po vojni so v Jurkloštru dobili tudi prvo sodobno zgradbo. — samopostrežno prodajalno.

zanima. Od obljub pa se tudi v Jurkloštru ne da več živeti...« Osem ljudi in z njimi nekaj sto, ki so verjeli, da je tudi njim napočil lepši jutri, se počasi vdaja v usodo začaranega kroga. Namesto sto zaposlenih je osem nido bilo rednih plač, nasesto »tovarne« drdrajto privatni stroji. Če seveda drdrajto. Zdjaj ni materiala, drugi je zastoj kriva ne večša roka, tretji preglobok kozarec, izdelki se kopičijo v skladišču, mojster Artnak pa v imenu velike POZD pritiska na različne kljuke, da bi prodal vsaj to, kar so ustvarili, ali da bi vzbudili odgovornost tistih, ki bi morali poseči vmes in končno urediti zadevo do konca. Možnosti sta dve. Najboljšo ima še vedno obrtnik. Živi lahko samo od kapitala, ki si ga je že prej ustvaril. Občani Jurkloštra niti te možnosti nimajo...

J. SEVER

MINIATURNO O MINIATURNEM

Izza severne državne meje je priletela Izjava, kako smo Slovenci MINIATUREN narod. Čede iz tega ali podobno primerjavo zvedeli iz Pekinga, Moskve, Washingtona, Londona... bi jo morda še — v tematičnem smislu — lahko razumeli. No, preveč taktna tudi za predstavnike stoniljonskih narodov ne bi bila, vendar...

Ostmarkarji so nam skozi stoletja res snedili in zgermanizirali dve tretjini ozemlja s prebivalci vred, vendar si pa očitno še zdaj ne morejo odpustiti, da nas niso uspeli zgneisti v tako MINIATURNO, da nas zdaj preprosto ne bi bilo več. In ko bi si lahko velik »folk« spral umazanijo z rok in nog kar v Jadranskem morju.

Morda je res težko živeti, če si v duhu še v veličinah in bleščavi cesarsko kraljeve vesile, fizično pa je prebivalec MINIATURNE republike, ki se ne zna ali pa počez izvirni iz manjvrednostnih kompleksov. Potem se skoraj ni čuditi, če se iz take MINIATURE — za katero je poohlevnost in navidezna — rodi prerodna argoanca od vsega, kar bi utegnili biti bolj MINIATURNO od nje same. Zdi se, da so si Avstriji kar oddahnilo, ko so v svoji najbližji sosesčini odkrili MINIATUREN narod, ki je — manjši od njih.

POMNIK OKUPIRANI LJUBLJANI

ŽICA PRETEKLOST — PEŠPOT V PRIHODNOST

Aleja spominov in tovarištva, zamisel treh mladincev, študentov arhitekture, bo oblikovana pešpot, ki bo na 34 kilometrov dolgi trasi v urejenem okolju povezovala obeležja o boju mesta — heroja

Ljubljana je v zadnji vojni doživela usodo, ki je ne moremo primerjati z usodami drugih mest okupirane Evrope. Februarja 1942. leta so mesto obdali z bodočo žico, dolgo 34 kilometrov, z bunkerji, mitraljeskimi gnezdi, žarometi in stalnimi patroljami. Ljubljano je okupator čez noč spremenil v koncentracijsko taborišče misleč, da bodo mesto izolirali, docela zaprli in tako zadušili upor. Toda njihova »zgodovinska zamisel« se je povsem izjalovila. Neomajna volja in želja po svobodi in samostojnosti je bila močnejša od bodoče žice, grozeče smrti in slehernem koraku. Odpor Ljubljančanov je postal še močnejši, neuničljiv.

Junaški boj očetov, mater, bratov in sovrstnikov, njegove razsežnosti, trpljenje in zmage v 1170 dni trajajoči obdanosti z bodočo žico dobro poznamo in smo ponosni nanj.

Danes smo pred trenutkom, ko bomo v spomin na herojstvo našega glavnega mesta začeli dograjevati alejo spominov in tovarištva, trajen pomnik okupirani Ljubljani.

NAŠA DOLŽNOST, MORALNA OBEVZNOST

Janez Lah, član sekretariata odbora za gradnjo aleje spominov in tovarištva pri mestni konferenci SZDL:

»Prepričan sem, da ni med občani Ljubljane nikogar, ki bi se spraševal, ali je to potrebno, upravičeno po tolikih letih, ki so že minila od zloma fašistične klike. Ne! Vsi se zavedamo, da je to naša dolžnost, moralna obveznost do vseh tistih, ki so darovali svoja življenja in se junško borili za svobodno Ljubljano. S tem jim bomo izkazali našo hvalčestvo, na skromen, vendar trajen način označili njihovo junško pot, novim rodovom pa ohranili živo izročilo njihovega boja.«

Prisluhnimo še Vinku Verbcu, predsedniku mestnega sveta ZSS Ljubljane: »Družbeni dogovor o gradnji aleje spominov in tovarištva pomeni uresničitev dosedanjih prizadevanj za postavitve edinstvenega pomnika okupirani Ljubljani. Z dogovorom, ki ni dogovor o financiranju in o načinu zbiranja sredstev, izpolnjujemo pravzaprav naše glavne ideje, torej ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij. Seveda ne gre prezreti tudi velikega vzgojnega in izobraževalnega pomena, razvijanja kulturnih in telesnovzgojnih vrednot, ne nazadnje pa še varovanja okolja. Zato terja družbeni dogovor, ki je že v javni razpravi, sodelovanje slehernega Ljubljančana, naj bo kot delavca v združenem delu ali kot občana krajevne skupnosti. Potemtakem ne pomeni samo enkratne opredelitve za, marveč njegovo trajno sodelovanje. Zato v predlogu dogovora opredelujemo kot podpisnike družbenopolitične organizacije in skupnosti ter samoupravne interesne skupnosti mesta in občin, v katerih delovni ljudje izražajo svojo voljo in opredelitve.«

IDEJA MLADIH

Herojsko vlogo Ljubljane v NOB so trije mladinci — študenti arhitekture strnili v idejni načrt aleje spominov in tovarištva, ki je dobil doslej podporo vseh mestnih in občinskih družbenopolitičnih organizacij, med prvimi tudi sindikatov. Seveda pa je uresničitev idejnega načrta zahtevala nekatere spremembe in dopolnitve odloka o generalnem razvojnem načrtu Ljubljane. Z njim so bili dokončno zavarovani trasa, spomeniki in spominski kamni ob njej strogo zavarovane nezazidljive površine ob nekdanji žici.

Za idejni načrt je bilo opravljenega precej dela, od zbiranja dokumentarne gradiva do izvirnega posnetka treme nekdanje bodoče žice, načrt pa predstavlja tudi svojevrstno arhitektonsko posebnost. Aleja bo namreč oblikovana pešpot, ki bo na 34 kilometrov dolgi trasi povezovala spominske kamne v urejenem okolju s počivališči in obeležji o boju mesta — heroja. IVO VIRNIK

DELOVNE AKCIJE

Brigadirji skupaj z občani

Razgovor z Ludvikom Mastnakom, sekretarjem občinske skupščine v Šentjurju o delovnih akcijah na Kozjanskem

Delovne akcije na Kozjanskem, ki že več let potekajo pod geslom »mladi — Kozjancem« (nosilec akcij je bila republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije in svet kozjanskih občin) bodo dobile drugo podobo. Krajevne skupnosti območja, kjer bodo akcije potekale, jih bodo vključile v svoje programe dela in prispevale tudi del denarja. Poleg tega bodo v akcije priregnili tudi občane, ki bodo z ramo ob rami pomagali brigadirjem. Tako pravi LUDVIK MASTNAK, predsednik koordinacijskega odbora za pripravo delovnih akcij, sicer pa sekretar občinske skupščine v Šentjurju pri Celju.

Analiza doslej opravljenega dela na Kozjanskem, kjer brigadirji že več let čez poltne mesece delajo ceste, vodovode in tudi sicer pomagajo domačinom, je pokazala, da so rezultati opravljenega dela lepi, vendar gre za nekatero organizacijske napake. Ti so predvsem v dejstvu, da so bili vsi doslej brigadirji pri delu osamljeni, da niti domače prebivalstvo niti mladina pri akcijah ni sodelovala, predvsem pa krajevne skupnosti teh akcij niso vključevale v svoje delovne programe.

»Letos smo prvič temeljiteje obravnavali priprave za prihodnje delovne akcije na Kozjanskem,« pravi Ludvik Mastnak, ki po novem skrbni za usklajevanja dela med kozjanskimi občani in republiško konferenco ZSMS. »Akcijjski program je znan. V prihodnjem letu bodo mladinci števili do sto ali MINIATURNIMI izjavami.

Veljajo dejanja. Dejanja v najtežjih trenutkih... Tig

krajevne skupnosti, na območju katerih akcije bodo. Poleg tega morajo vodstva krajevskih skupnosti v svoje programe vnesti tudi finančne načrte in svoji deleži pomoči. Trenutno vsklajujejo delovne programe v treh kozjanskih občinah, kjer bodo prihodnje leto delovne akcije, to je v Šentjurju, smarski in laški občini. Predstavniki teh občin morajo pripraviti strokovne predloge in ekonomsko ovrednotiti posamezne akcije. Na osnovi teh predlogov se bomo potem dogovorili z vodstvi mladine o njihovi pomoči delu brigadirjev. Tako bomo do prihodnjega leta pripravili vse potrebno, da bi brigadirji na Kozjanskem že ob prihodu spoznali, da na Kozjanskem cenimo njihovo pomoč. — Pri dosedanjih akcijah so bile pogoste organizacijske napake, ki so zmanjševale učinek brigadirskega dela. — Kot je znano, na Kozjanskem primanjkuje mladih. Tisto malo, kar je ostalo mladine, je zaposlenih in se vrača pozno domov. Po drugi strani pa je vsak začetnik težak in povezan z večini napakami. Skupaj z brigadirji smo se tudi mi učili, kako in kaj. Iz leta v leto smo napake sprti odpravljali, tako da je akcija čimbolj nemoteno potekala. Mi se zavedamo družbenega in političnega pomena tega dela, zato nam ni vseeno, s kakšnimi obcutki zapuščajo Kozjansko območje več brigadirjev iz različnih krajev vseh naših republik. To je najbistvenejše, če vemo, da ne gre samo za materialno plat mladinskih delovnih akcij, temveč za politično šolo v praksi.«

novice iz organizacij

CELICA POD DROBNOGLEDOM • CELICA POD DROBNOGLEDOM • CELICA POD DROBNOGLEDOM

AVTOPROMET GORICA

ZAKAJ IZGUBA?

Minuli ponedeljek so delavci TOZD Tovorni promet — Avtopromet Gorica na svojem zboru, ki je trajal skoraj deset ur, obravnavali nekatere pereče probleme gospodarjenja. Od vodilnih v podjetju in predstavnikov strokovnih služb so zahtevali, naj jim pojasnijo, zakaj je v poslovanju prišlo do izgub, čeprav so že ob začetku leta izdelali sanacijski program.

Na zboru delavcev so kritično ocenili tudi delo posameznih služb, ki se niso potrudile, da bi šoferjem zagotovile dovolj prevozov. Da bi do konca leta vsaj malo ublažili precejšnjo povečati disciplino na vseh delovnih mestih in tudi delovno storilnost, hkrati pa čimprej urediti odnose pri delitvi dohodka.

TOMOS KOPER

OBISKI »BOLNIKOVI«

V koprskem Tomosu so se odločili, da bodo začeli odločno ukrepati proti vsem tistim članom kolektiva, ki izkoriščajo bolniški stalež za osebne opravke. Najbolj resen je položaj v proizvodnji, kjer je dnevno odsotnih z dela tudi po 200 delavcev ali 16 % vseh zaposlenih. Da bi zajezili porast bolniških dopustov, je bila na pobudo samoupravne delavske kontrole, sindikalne organizacije in socialne službe imenovana

komisija, ki je pred dnevi opravila kontrolne obiske na domovih tistih delavcev, ki so v bolniškem staležu.

Rezultati »akcije« so bili porazni. Od 25 delavcev, ki bi se morali ravnati po zdravniških navodilih, je komisija našla le enega, ki je ležal v postelji, dva pa sta med obiskom prišla s pregledov, medtem ko so drugi »bolniki« svoj stalež izkoristili za različne osebne opravke.

SGP PRIMORJE — TOZD KOPER

Samouprave ni več

Samoupravljanja v SGP Primorje, TOZD gradbena enota Koper, praktično ni več. Po dveh letih razprtijah in neurejenih razmerah v podjetju se je oblasti v temeljni organizaciji polastila skupina desetih delavcev, ki je na svojo stran potegnila še 30 drugih. Vodil jih je predsednik sindikalne organizacije Tomislav Jovović.

Pisali smo že, da je družbeni pravobranilec samoupravljanja v Kopru predlagal posebne ukrepe, ker delavci v omenjeni temeljni organizaciji nimajo z ustavo zagotovlj

jenih in z zakonom določenih samoupravnih pravic in dolžnosti in so s tem ogroženi samoupravni odnosi. Pravobranilec samoupravljanja je predlagal tudi uvedbo začasne uprave za obdobje šestih mesecev. O njegovih predlogih je pred dnevi razpravljala izvršni svet koprške občinske skupščine, zadnjo besedo o primeru pa bodo izrekli delegati občinske skupščine. Izvršni svet je predlog družbenega pravobranilca samoupravljanja podprl in predlagal, da naj začasna uprava dobi vsa polnomočja samoupravnih organov.

MURKA LESCE

Nova organiziranost

Na zadnjih zborih delavcev trgovskega podjetja Murka Lesce so se odločili ustanoviti dve temeljni organizaciji združenega dela, in sicer TOZD Tekstil in TOZD Pohištvo, železnina in špecerija.

Pred dnevi so bile v Murki volitve samoupravnih organov obeh temeljnih organizacij in centralnega delavskega sveta, te dni pa delavci na zborih odločajo o sprejemanju novih samoupravnih aktov.

Po jutru se dan pozna

Kranjski gumarji so organizirani v 98 sindikalnih skupinah, med katerimi večina dobro dela

Že od začetka minulega leta, nekaj mesecev po celjskem kongresu, so na običnem zboru sindikalne konference industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj ocenili opravljeno delo in ugotovili, da so se že organizirali tako, kot so zahtevali sklepi 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in statutarni dogovor o bodočem delovanju sindikata.

V Savi so ustanovili 27 osnovnih sindikalnih organizacij. V sklepe pa med drugim zapisali:

»in v sindikalni konferenci na ravni delovne organizacije.

Pred dnevi, ko smo jih obiskali, pa smo zvedeli za nekatere novosti v njihovem sindikalnem delu.

»Morda niti ne gre za velike spremembe,« je dejal Jože Antolin, sekretar sindikalne konference, »kot predvsem za to, da smo v zadnjih mesecih povečali število sindikalnih skupin. Sedaj, ko imamo 98 skupin, smo prepričani, da smo se sindikalno

sindikalne skupine v oddelku konfekcije.

Andrej Aljančič nam je pripovedoval:

»Povsod tam, kjer se sestajamo kot samoupravljalci in odločamo, je vedno navzoč sindikat. V našem primeru gre za dogovarjanje in odločanje v sindikalnih skupinah. Že vsekozi si prizadevamo, da bi brez ovinkarjenja na sestankih povedali vse, kar nas teži, naj že gre za probleme v proizvodnji, za medsebojne

Zadnjo besedo o stvari bodo potem imeli delavci.«

Na sestankih skupin se delavci velikokrat pogovarjajo tudi o nepravilnostih, ki se pojavljajo v proizvodnji in ki so posledica slabo opravljenega dela ter neodgovornega odnosa vodstvenih kadrov ali delavcev.

Borut Kavčič: »Prek naših poverjenikov seznanimo s stališči skupin najprej izvršne odbore osnovnih organizacij, nato pa še predsedstvo sindikalne konference. Kako so sindikalni delavci skupno s strokovnimi službami in drugimi rešili problem ali pa tudi ne, nas na sestankih skupin obvestijo inštruktorji — delovodje, vodje temeljnih organizacij, strokovnih služb ali direktorji temeljnih organizacij... Če problema niso uspeli »spraviti z dnevnega reda«, ga skušamo rešiti vsi skupaj na sestanku skupine...« Tako dela pri nas ena izmed dobrih sindikalnih skupin, toda v mnogih obratih in oddelkih nekatere skupine še zmerom niso take, kot bi morale biti.«

KJER JE SLABO VODSTVO DELOVNE ENOTE...

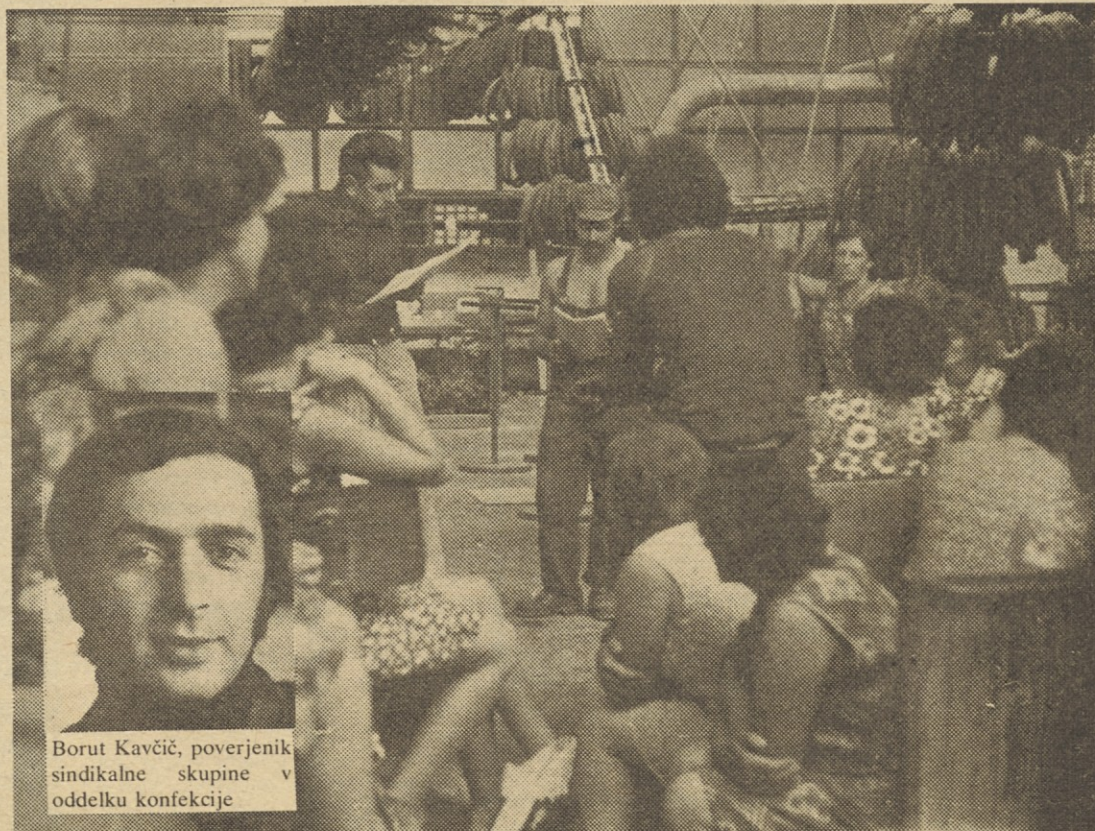
V pogovor je posegel še Franci Sirc:

»Povsod, kjer ima delovna enota slabo vodstvo in so neurejeni medsebojni odnosi, je temu primerno tudi delo sindikalnih skupin. Takih primerov je v Savi, žal več, vendar vseeno ne toliko, da bi lahko vplivali na večino dobrih skupin. Ne pesti pa nas samo to. Ko smo lani na občnih zborih osnovnih organizacij ocenili delo skupin, smo ugotovili, da je med poverjeniki precej takih — največ jih je iz neposredne proizvodnje — ki niso usposobljeni za vodenje sindikalnih sestankov. Zato je naš izobraževalni center organiziral zanje seminar, na katerem smo jih poučili, kako morajo organizirati in voditi sestanke skupin. Uspehi niso izostajali, čeprav z aktivnostjo poverjenikov, vsaj nekaterih med njimi še nisimo povsem zadovoljni.«

Ob koncu nam je Andrej Aljančič še povedal, da v Savi čutiljo sindikat skoraj na vsakem delovnem mestu v tovarni, odkar so ustanovili po obratih, v oddelkih in po izmenah sindikalne skupine ter začeli sklicevati zbere delavcev v temeljnih organizacijah, odkar je sleherni njihov sklep rezultat odločitev skupin.

Čeprav se zavedajo pomanjkljivosti, ki jih je še kopa, so kranjski gumarji vendar v dobrem letu dni z dosledno uveljavitvijo delegatskih odnosov poživili delo sindikalnih skupin, ki so danes nepogrešljiva vez med konferenco in članstvom.

IVO VIRNIK

Borut Kavčič, poverjenik sindikalne skupine v oddelku konfekcije

Vsakodnevni prizor v kranjski Savi: na sestanku sindikalne skupine v enem od obratov se delavci dogovarjajo, kako bi najhitreje rešili nekatere svoje delovne in življenjske probleme. Sleherni njihov sklep v delovni organizaciji je hkrati tudi rezultat odločitev skupin in zborov delovnih ljudi

»Osnovne organizacije so temelj sindikalne dejavnosti in imajo v novih ustavnih razmerah pomembne in odgovorne naloge. Letne delovne načrte, ki so jih sprejeli na občnih zborih osnovnih organizacij, bomo dosledno izvajali in si prizadevali, da se bodo v njihovo uresničevanje vključili vsi delavci. To še zlasti, ker ima delavsko samoupravljanje v naši delovni organizaciji dolgoletno tradicijo. Pozabiti ne smemo, da je bil prvi delavski svet v Sloveniji ustanovljen prav v Savi, to pa obvezuje vse sindikalne delavce, da združijo svoje moči pri izpolnjevanju programskih nalog našega sindikata.«

Odločili so se, da bo poslej 3800 gumarjev organiziranih v 86 sindikalnih skupin, 27 osnovnih organiza-

že tako dobro organizirali, od skupin do konference, od zborov delavcev do centralnega delavskega sveta, da se lahko, v vsakodnevni samoupravni praksi uveljavijo vsi dobri predlogi delavcev. Pri nas imajo največjo veljavo predhodnice, to so predlogi, ki prihajajo iz sindikalnih skupin.«

NIČ,

KAR JE POMEMBNEGA, MIMO SINDIKATA!

Potem smo se o delu skupin pogovarjali s Francijem Sircem, kontrolnim tehnologom in predsednikom skupnega izvršnega odbora sindikata TOZD Tovarna tehničnih izdelkov, Andrejem Aljančičem, vodjem izmene v obratu velepnematike in Borutom Kavčičem, poverjenikom

odnose ali za drobne človeške težave.«

»V skupinah se pogosto pogovarjamo tudi o organizaciji in kvaliteti opravljenega dela, o izpolnjevanju proizvodnih planov, skratka o vsem, kar je povezano z našim delom in življenjem v tovarni. Zadnjič smo, denimo, v naši skupini obravnavali zamude delavcev strokovnih služb med delom. Skupina je odločno zahtevala, da morajo delovno disciplino spoštovati vsi ne glede na to, kje delajo. O tem problemu so povedali svoje mnenje, zdaj pa bo o njihovih predlogih za odpravo neupravičenih zamud razpravljala izvršni odbor osnovne sindikalne organizacije, ki bo o svojih odločitvah že v nekaj dneh seznanil člane te skupine.

NAŠI PRIJATELJI

VINKO FINK, Ljubljana

Zakaj ima kovač kleščče?

»Delavsko enotnost berem, odkar delam v sindikatih, torej od osvoboditve dalje, zato vam lahko povem, da organizirani delavci potrebujemo to naše glasilo, kot potrebuje kovač kleščče. Res pa je tudi, da pogosto ne znamo izkoristiti vseh možnosti, ki nam jih nudi naš časnik.«

Vinko Fink, nekdanji ključavničar, sedaj delovodja v HP Kolinska-TOZD Kemini, Ljubljana, je vsa leta po osvoboditvi delal v mladinski organizaciji in v sindikatu, v socialistični zvezi in v športnih organizacijah pa v samoupravljanju. Med drugim je bil prvi predsednik delavskega sveta Papirnice Vevče, trikrat je bil predsednik delavskega sveta v Keminu, dve mandatni dobi predsednik osnovne organizacije sindikata in vsa ta leta tudi član republiškega odbora sindikata delavcev ke-

mične industrije ali industrije in rudarstva pa tudi predsednik nadzornega odbora sindikata delavcev kemične industrije Slovenije in član tega odbora v Zvezi sindikatov Jugoslavije. Za svoje delo je dobil številna priznanja, med drugim zlati znak slovenskih sindikatov.

V obrazložitvi ob podelitvi tega odličja je rečeno:

»Ogromno je storil ne le za osveščanje delavcev samoupravljalcev v njegovi delovni organizaciji, temveč je tudi z lastnim zgledom spodbujal samoupravno zavest v drugih delovnih organizacijah in v občini. Ima veliko zasluga za napredne odločitve ob sprejemanju samoupravnih sporazumov, nenehno se je zavzemal za dejansko uveljavljanje pravic delavcev.«

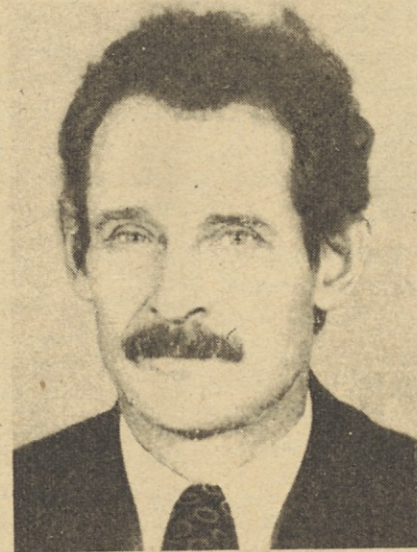
In se še zavzema.

Zdaj je sekretar osnovne organizacije zveze komunistov v Keminu.

»Berem naš časnik,« pravi Vinko Fink »in v njem najdem veliko pobud za dobro delo družbenih organizacij, še zlasti sindikata. Res pa je tudi, da komunisti v tovarni lahko samo toliko veljamo, kolikor znamo dobro delati v sindikatu, med ljudmi.«

V Keminu so se v minulih nekaj letih zelo dobro organizirali in o teh njihovih uspehih smo nedavno tega že pisali. Pri njih je sindikat res organizacija delavcev.

»Vi pa pogosto pišete,« nas pograja Vinko Fink, »da se je v nekem podjetju sindikat že približal delavcem, v drugem pa so storili vse, da bi to naredil. Torej ta organizacija ni naša, je le nekakšna institucija, ki za svojo dejavnost potrebuje sodelovanje delavcev. Ponekod je res tako in bili so časi, ko je tak odnos do sindikata prevladoval, toda zdaj bi, upam, vsaj aktivisti, ki pišete ali organizirate pisanje v Delavski enotnosti, mo-

rali vedeti, da je sindikat naš. Nihče ga ne more oddaljiti ali približati delavcu.« Tako nekako gleda Vinko Fink na sindikalno glasilo.

»V naslov časnika ste zapisali Proletci vseh dežel, združite se! To staro geslo terja v novih razmerah ne samo obilo poguma, ampak tudi znanja. Združujemo se v naši delavski samoupravni skupnosti, da bi uresničili razredna hotenja, zato potrebujemo tudi tisk. Sestanki pogosto ne veljajo niti plovico tistega, kar lahko stori dober čla-

nek. Takih prispevkov pa je v Delavski enotnosti še vedno premalo — tudi zato, ker sindikalni aktivisti in samoupravljalci v njej ne izmenjujejo svojih izkušenj. Delavska enotnost je tem težnjam že zdavnaj odprla vrata, res pa je, da te priložnosti ne znamo dovolj izkoristiti prav sindikalni delavci.«

Je pa ta naš časnik po besedah Vinka Finka, že veliko storil, da bi pridobil več bralcev.

»Na republiškem svetu sem zvedel, da dobiva Delavsko enotnost že kakih 35.000 delavcev, torej več kot v najboljših časih, ko smo v vseh osnovnih organizacijah imeli poverjenike DE kot člane izvršnih odborov. Vaši članki pričajo, da ste prišli med ljudi, toda preveč se še pogovarjate z vodstvi, o težnjah baze pa premalo pišete.«

Sicer pa bo Vinko Fink o Delavski enotnosti govoril tudi v prihodnjih dneh, ko bo v občini Moste-Polje teden Komunistov.

»To je priložnost, da se pogovorimo o vsem delavskem tisku, o tovarniškem, pri katerem se je že oblikoval krog dobrih piscev, do republiškega, v katerega bi ti zapisovalci naših izkušenj morali več pisati in podpirati vaša prizadevanja, da bi se tudi na straneh Delavske enotnosti organizirali delavci kot dober sindikat.«

JANEZ VOLJČ

PRED 4. TEDNOM DOMAČEGA FILMA V CELJU

FESTIVAL, KI NI VEČ »FESTIVAL«

»Napaka« v številu izvodov

Na kulturni strani je 9. novembra Dnevnik poročal o poteku priprav na teden Komunističnega Človeka — delo — kultura v ljubljanski občini Šiška. Med ta članek so »zložili« nekaj uokvirjenih komentiranih podatkov. Eden od njih je imel naslov: »Napaka« v številu izvodov.

Takole piše Dnevnik: Kongresni dokumenti (gre za dokumente ZK, pripis ured. DE) o kulturi so izšli v Sloveniji v nakladi 10.000 izvodov. Te dokumente je s točno opredeljenimi nalogami dopolnjevala knjiznica za organizatorje kulturnega življenja, ki je izšla v nakladi le 3.000 izvodov. Se torej še lahko čudimo, da marsikje ne vedo, kako organizirati kulturne prireditve?!

In kaj pravi k temu naša delovna organizacija, ki je založila knjiznico »Priročnik za organizatorje kulturnega življenja«?

Predvsem se prav nič ne čudimo, če ponekod še ne vedo, kako organizirati kulturno življenje (in ne le prireditve!). Čudimo pa se, odkod podpisane avtorju uokvirjenega komentiranega podatka pod naslovom »Napaka« v številu izvodov takšne dezinformacije.

»Priročnik za organizatorje kulturnega življenja« je pripravila delovna skupina pri svetu Zveze sindikatov Jugoslavije in republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije. Izšel bo ali celo že je v vseh jugoslovanskih jezikih. Za Slovenijo je priročnik prevedel in priredil Doro Hvalica, izdala pa ga je Zveza kulturnoprosvetnih organizacij Slovenije v založbi naše založniške hiše, finančno pa je to izdajo podprla tudi Kulturna skupnost Slovenije.

»Priročnik« je bil natisnjen v 15.000 izvodih (in torej ne v 3.000!) in smo ga doslej prodali že 4.660 izvodov. Ugotavljamo, da je povpraševanje po njem naraslo zlasti v času priprav na teden Komunističnega Človeka — delo — kultura, kar je dober znak, da smo začeli v praksi uresničevati sklepe kongresov ZK in tudi sindikalne kongresne sklepe.

Torej ne »Napaka« v številu izvodov — temveč napaka pri pisanju informacije!

SONJA GAŠPERŠIČ

Najbolj množičen, najbolj dostopen, najbolj problematičen. Film kot umetnost in film kot izraz sodobnega umetniškega hotenja, kjer so vrata, skozi katera stopajo ustvarjalci in gledalci, odprta na stežaj. Preveč in premalo, so rekli tisti, ki so se v Celju pred štirimi leti odločili, da odločno posežejo v hermetične vode domačega filma; preveč za tiste, ki si lastijo monopol in sodobno nad tem, za manipulacijo in izigravanje občinstva tako občutljivim medijem; premalo za tiste, ki tej, resda precej zdesetkani domači filmski produkciji, »podarjajo« del svojega ne posebno lahko pridelanega zaslužka.

Iz teh ali vsaj podobnih misli se je rodila v Celju posebna filmska manifestacija, imenovana teden domačega filma. Ne festival s festivalsko publiko, ampak prireditev, v okviru katere bi v mestu ob Savinji vzpostavili angažiran dialog med gledalci, delovnimi ljudmi, mladimi obiskovalci filmskih predstav in filmskimi delavci oziroma tistimi, ki neposredno oblikujejo in vodijo našo filmsko in kulturno politiko.

In če rečemo, da so smelo zvenela izhodišča organizatorjev — Novega tednika in Radia Celje — je treba takoj pripisati, da niso bila zastavljena presmelo. Celje se je po nekaj letih spremenilo v osrednjo slovensko filmsko mesto s polnejšimi dvoranami tudi takrat, kadar so na sporedu domači filmi, in s publiko, ki se po številnih organiziranih pogovorih s filmskimi delavci ob njihovih obiskih v delovnih kolektivih v tednu domačega filma spreminja v kritičnega opazovalca in osveščenega gledalca.

Po tem, kar smo lahko opazovali v minulih treh letih, ni pretirano, če se je letošnji organizacijski odbor lotil priprav pod geslom: Naj ne bo Celjana, ki v času tedna domačega filma ne bi videl domačega filma. Lani 22 tisoč obiskovalcev, letos računajo na najmanj 30 tisoč ljudi v treh celjskih

kinematografih in na treh zunanjih premierah v Slovenskih Konjicah, Laškem in v Polzeli. Pričakovanje, ki ga potrjujejo že pred tednom dni razprodane vstopnice za nekatere premierne filme in več kot 14 tisoč Celjanov, ki so prek šol in sindikalnih organizacij rezervirali sedeže.

Teden domačega filma pa ni samo pregled domače filmske ustvarjalnosti. Je mnogo več, postal je nepogrešljivo doživetje celjskega delovnega človeka, njemu je namenjen in zanj pripravljen. Zato ta prireditev tudi letos prvenstveno vsebinsko ponazarja vsakodnevni življenjski utrip s sporedom otroških in mladinskih filmov, s filmi na temo NOB, na temo samoupravljanje in seznanjanje z življenjem narodov neuvrščeni

Z razstave: Film kot tema otrokovega likovnega izraza

držav, ki jih bodo teden dni — od 19. do 25. novembra — vrteli v celjskih kinematografih.

O tesni soodvisnosti delovnih ljudi in celjskih delovnih organizacij s to vsakoletno filmsko manifestacijo pa govori še mnogo pomembnejše dejstvo, ki glasno odmeva tudi v najširšem jugoslovanskem prostoru. Ob tednu domačega filma je treba namreč takoj dodati misel o »izjemnem razumevanju celjskega gospodarstva do kulture in filmske ustvarjalnosti.« saj so domači delovni kolektivi tisti, ki ga prvenstveno omogočajo. Preveč prostora bi potrebovali, če bi hoteli naštetih vseh dvajset delovnih organizacij s celjskega območja, ki so finančno podprle teden domačega filma. Zato naj bo dovolj, da navedemo samo dva glavna pokrovitelja — Merx Celje in Zlatarna Celje. Lahko pa rečemo, da v Celju skorajda ni kolektiva, ki ne bi tako ali

drugače priskočil na pomoč ali bil na voljo organizatorjem tedna domačega filma.

Ceprav so letošnji teden domačega filma slovesno odprli šele v petek, 19. novembra, pa so se v Celju že prej zvrstile spremljajoče prireditve. V ponedeljek in v torek so odprli razstavi risb znamenitega sovjetskega režiserja Sergeja Mihajloviča Eisensteina in izbor likovnih del učencev celjskih osnovnih šol na temo film, s čimer so uvedli dogodka, ki bodo te dni potekali hkrati s filmskimi projekcijami. V naslednjih dneh, od petka dalje, se bodo zvrstila posvetovanja, med njimi zlasti dvodnevi simpozij filmskih kritikov, ki mu bosta

širše kulturno in družbeno razsežnost dala tudi pomembna gosta — Franc Šali in bržčas Todo Kurtović, ob tem pa še posvetovanje o zakonu o filmu, posvet kinooperaterjev ter razgovori filmskih ustvarjalcev po šolah in delovnih kolektivih.

Celje je na dan, ko to poročamo, že povsem nared za slovesen petkov večer, ko bo na govorniški oder stopil Franc Šali in ko se bodo začeli odvijati prvi kadri Idealista. Mesto je prepleteno s fotografijami in plakati filmov, s filmskimi lističi, programi. Visok reklamni stolp sredi mesta vabi radovedneže, s celjskega Starega gradu pa se svetijo črke tedna domačega filma, ki ne bodo ugašile vse do zadnjega večera, ko bodo prireditve sklenili s podelitvijo Badjurovih nagrad.

JANEZ SEVER

Mešani pevski zbor Svoboda II Trbovlje

TEKMOVANJE NAJBOLJŠIH

V soboto 13. in nedeljo 14. novembra je bilo v Mariboru IV. bienalno tekmovanje pevskih zborov »Naša pesem 76«. Manifestacija je bila posvečena 35. obletnici vstaje in 100-letnici rojstva Ivana Cankarja.

Pesem, ki zlasti Slovincem pomeni izpoved ljubezni in sovrastva, žalosti in veselja, obupa in sreče, v zadnjih desetletjih pa tudi kljubovanje, upor in boj ter navdušenje nad delavnimi zmagami, je na tekmovanju izredno zadonela. Pojavili so se novi zbori, ki so prvič peli v tekmovalni konkurenci in prvič posegli po težkih skladbah, ki jih je zahteval razpis tekmovanja in jih zadovoljivo in celo odlično izvedli. Dva taka primera sta še posebej izrazita: moški pevski zbor DPD Svobode Prevalje in ženski pevski zbor KPD Horjul. Razveseljivo je dejstvo, da so pri nastopajočih zborih prevladovali mladi ljudje, in to ne samo v akademskih, temveč tudi pri drugih zborih. Prepričani smo, da so te pomladitve zborov že odraz kulturne akcije zadnjih let, ki tudi v delovnih organizacijah pridobiva vedno več aktivnih kulturnih delavcev.

Otvoritvenega koncerta tekmovanja so se udeležili številni predstavniki slovenskega političnega in kulturnega življenja. Mitja Rotovnik je v imenu RK SZDL Slovenije v svojem pozdravnem govoru izrekel pevcem, zborovodjem in organizatorjem priznanje za njihovo kulturno delo. Poudaril je pomembnost pevske dejavnosti v akciji Komunističnega Človeka — delo — kultura in dodal, naj ta akcija predstavlja renesanso kulture v samoupravni družbi. Pevski zbori naj bodo še naprej osrednja oblika kulturnega udejstvovanja najširših množic, v katerih bodo zadovoljevali svoje kulturne potrebe vsi, ki imajo za to sposobnosti in veselje.

Na zaključnem koncertu je kot gost nastopil moški pevski zbor Edinost iz Pliberka. Množica v dvorani ga je pozdravila z viharinim ploskanjem in tako ponovno izrazila svojo solidarnost s Slovenci onkraj avstrijske meje. Zbor je prisrčno zapel štiri koroške pesmi, in s tem na dan preštevavanja še enkrat pokazal, kako prezirajo koroški Slovenci raznarodovalno gonjo neofašističnih sil v Avstriji.

Na tekmovanju je dosegel zlato plaketo APZ Tone Tomšič iz Ljubljane. Srebrno plaketo so prejeli APZ Kranj, Komorni moški zbor Celje, Mešani zbor DPD Svoboda Izola, APZ Boris Kraigher Maribor, Moški zbor DPD Svoboda Prevalje in moški zbor Slava Klavara iz Maribora. Bronasto plaketo so prejeli Ženski pevski zbor Jesenice, Mešani zbor France Prešeren Celje, Komorni zbor Nova Gorica, Mešani pevski zbor Slavček Trbovlje, Mešani zbor Angel Besednjak Maribor, Ženski zbor Horjul in Ženski zbor France Prešeren iz Kranja. Pevski zbor Svoboda II Trbovlje, Franc Zgonik iz Branika, Zárja Trbovlje, Moški zbor bratov Ipavcev iz Sentjurja in Moški zbor Svoboda Zreče pa so prejeli posebna priznanja mesta Maribor.

Tekmovanje so materialno omogočili ZKPO Slovenije, ZKPO mesta Maribor, KB Maribor in RTV Ljubljana. Veliko razumevanje je pokazalo 19 gospodarskih organizacij Maribora, ki so prevzele pokroviteljstvo nad vsemi zbori v času tekmovanja, jim ob zaključku nastopa zaželeli nadaljnjih uspehov in jih obdarili.

TONE LOTRIČ

OB TEDNU KOMUNISTA V MARIBORSKI OBČINI

KULTURA V GLASILIH DELOVNIH KOLEKTIVOV

Aktiv urednikov in novinarjev v združenem delu Maribor je skupaj z občinskimi svetom zveze sindikatov in občinskim komitejem ZK v okviru tedna komunističnih pripravil posvetovanje o problematiki obveščanja v glasilih, ki izhajajo na mariborskem področju. Posveta so se udeležili vsi uredniki glasil z mariborskega območja ter vabljeni gostje, med njimi Ivo Zorčič, Pavel Zrimšek, Slavko Uršič, predstavniki radia in tiska ter drugi.

Na posvetovanju je veljal poseben poudarek prav kulturni problematiki obveščanja v glasilih delovnih kolektivov. Namen posvetovanja je bil, da se tudi uredniki in novinarji združenega dela aktivno vključijo v letošnji teden komunističnega in da ocenijo, kaj je na tem področju že storjenega in kaj bo treba še urediti, da bi bilo obveščanje o kulturi v glasilih boljše.

Očitno je, sicer pa to sledi tudi iz

analize štiridesetih glasil delovnih organizacij, da vlada prav na področju kulture v marsikaterem glasilu precejšnje pomanjkanje tovrstnih prispevkov.

Naš družbeni razvoj je že zdavnaj jasno pokazal, kam sodi kultura in da je njeno mesto še posebej v glasilih OZD, ki morajo pri obveščanju o kulturi izhajati prav iz specifičnosti okolja, v katerem izhajajo, saj morajo velikokrat opraviti še svojo prosvetiteljsko, animatorsko in še kakšno drugo nalogo, preden doseže posamezna informacija s kulturnega področja svoj namen. Iz ankete, ki jo je sindikat izdelal skupno s komisijo za kulturo pri občinskem svetu ZSS Maribor, sledi, da sta prav film in še posebej televizija najbolj množična medija, zato si bo treba prizadevati za čim boljši program, kar naj bi bila naloga delegatov zbora uporabnikov v kulturnih skup-

nostih.

Posebna naloga v podružabljanju kulture in razbijanju elitizma mora biti posvečena tudi izmenjavi informacij med samoupravnimi interesnimi skupnostmi in uporabniki njihovih storitev, se pravi med delavci. Temu smo posvetili premalo pozornosti, saj se je v času uveljavitve delegatskega sistema v letu 1974 pa do danes pojavilo v glasilih le nekaj prispevkov, ki so posegali v delovanje SIS, v našem primeru kulturne skupnosti.

Ob zaključku tega posvetovanja je bilo zelo zanimivo predavanje magistra Pavla Zrimška s fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, ko je govoril o razmerju med novinarskim prispevkom, njegovo vsebino in sprejemnikom. Omenimo še, da je bila ob posvetovanju tudi raztava glasil delovnih organizacij mariborske občine. LOGAR

PREŠERNOVA
DRUŽBA

Izšla je zbirka Prešernove družbe za leto 1976.

Cena broširane zbirke je 80 din
Cena vezane zbirke je 140 din

Zbirko lahko naročite pri svojih sindikalnih zaupnikih Prešernove družbe, v vseh knjigarnah in na upravi Prešernove družbe, Ljubljana, Borsetova 27.

DELAVCI SPRAŠUJEJO —
PRESEDNIK ODGOVARJA

Dobro nagrajevati organizatorje dela

Če najboljše kadre angažiramo kot organizatorje proizvodnje s stalnim osebnim dohodkom, bodo tudi v prihodnje ali bežali iz proizvodnje ali pa večino zaslužka dosega-li z drugim delom

Tanasije Ristić, visokokvalificirani zidar gradbenega podjetja Stig v Požarevcu je poslal predsedniku sveta ZSJ Miki Špiljku več pobud in predlogov za reševanje aktualnih vprašanj zlasti na področju nagrajevanja.

— Mislim, piše, da bi se sindikat moral odločneje zavzeti, da bi tudi organizatorje proizvodnje in neposredne proizvajalce nagrajevali po delu in rezultatih dela — povsod, v vsaki temeljni organizaciji združenega dela in še zlasti zato, ker organizatorji proizvodnje niso spodbujeni za doseganje nadpovprečnih rezultatov;

— Strinjam se z vami, da so organizatorji proizvodnje zelo slabo stimulirani. Za delavce v proizvodnji smo našli nekakšna merila: norme, premije — individualne ali skupinske. Za organizatorje proizvodnje — od delovnih naprej — praviloma niso uvedena merila za delo. Najmanj torej spodbujamo ljudi, ki lahko najbolj vplivajo na povečanje proizvodnje, storilnosti dela in dohodka.

Te dni sem na mnogih sestankih in med obiskom v delovnih organizacijah poslušal žalostne, da najbolj sposobni kadri bežijo iz proizvodnje v različne službe in podobno. Kaj se pravzaprav dogaja? Za organizatorje proizvodnje, to je strokovne kadre za različne službe v temeljni organizaciji praviloma angažirajo najsposobnejše kadre, delavce, ki z znanjem in odnosom do dela pokažejo največ. Ko tak delavec pride v to službo, praviloma dobi stalen osebni dohodek. Normalno je, da sposobni kadri s takšnim položajem niso zadovoljni, in to je eden bistvenih razlogov za odhajanje iz kolektiva. Dogaja se, da delavec, ki dela po normi, in z učinkom za služi na primer več od inženirja, ki mu pripravlja delo, pri tem pa inženir nima možnosti, da bi na svojem mestu, če dela bolje, zaslužil več, kot je »startna osnova«. Posledica je torej tisto, nad čemer se vsi pritožujejo, ne vidijo pa vzroka. V takšnem po-

ločanju ima organizator dve možnosti: ali da gre nekam, kjer je odgovornost manjša, ali da lenari na delovnem mestu, popoldne pa v eni ali dveh urah zasluži več kot na svojem delovnem mestu ves dan. Potemtakem je treba storiti vse, da bi našli merila za nagrajevanje po delu in prispevku vseh delavcev, še zlasti organizatorjev proizvodnje. Po navadi pa pravijo, to je težko, ali da je težko najti merila zanje.

Mislim, da ni glavni problem v neznanju. Sicer pa bi sami hitro našli ta merila, če bi ustvarili možnosti, da bi ti ljudje zaslužili toliko, kot delajo. Če bi ustvarili politično ozračje za to, bi delali znatno več pa tudi zaslužili bi več.

Če bi kdo od teh kadrov zaslužil znatno več od tako imenovane startne osnove, ker je odkril notranje rezerve, od katerih ima ves kolektiv velike koristi, bi naenkrat postal »bela vrana«. Zastavilo bi se vprašanje: »Kako je zaslužil?«, »Zakaj je toliko dobil v kuverti?«, »Vsi bi udrhali po njem in postal bi političen problem, saj — to je neenakopravnost, to so socialne razlike...«

Takšen pritisk pa malokdo lahko zdrži. Tako organizatorji proizvodnje odhajajo iz delovnih organizacij, delovne organizacije pa slabo poslušajo zato, ker izgubljajo najsposobnejše kadre ali pa nujne kadre za organizacijo proizvodnje.

Sindikati kot organizacija delavskega razreda bi se moral več ukvarjati s tem problemom in se zavzeti za bolj spodbudno nagrajevanje organizatorjev proizvodnje. S to mislijo iz pisma Tanasija Ristića se strinjam, kakor tudi z mnenjem, da je treba te ljudi spodbujati, da bi odkrivali rezerve in zato tudi bolje zaslužili. Kajti, čeprav bi zaslužili več, jim ne bo »ušel« davek na osebni dohodek. In potem: kakor se spreminjajo norme delavcem, se bodo tudi organizatorjem spreminjali pogoji, ob katerih pridobivajo svoj osebni dohodek.

ZVEZNI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI JUGOSLAVIJE

Stari odnosi in stare skrbi

Namesto svobodne menjave dela — proračunsko financiranje, namesto delitve po delu — plače

Na zadnji seji zveznega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije so obravnavali družbenoekonomski položaj teh dejavnosti v letošnjem prvem polletju ter osnutek resolucije gospodarskega razvoja v prihodnjem letu. Na seji je sodeloval tudi predsednik sveta ZSJ Mika Špiljak.

Svetnik v zveznem odboru Luka Broceta je v uvodu ugotovil, da so kljub težavam delovne organizacije družbenih dejavnosti dosegle dobre rezultate, saj je ustvarjeni dohodek večji za devet odstotkov, skupni dohodek pa za 14 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem lani. Podoba

po dejavnostih pa je precej drugačna. Ustvarjenega dohodka je zdaj za 10 odstotkov več pri znanstvenih ustanovah, v socialnem varstvu za 19 odstotkov, medtem ko so v zdravstvu ustvarili za 10 odstotkov manj dohodka kot lani v enakem obdobju. Tudi v šolstvu so letos izgube.

Vzroki za takšno stanje so v glavnem znani. Kljub samoupravnim interesnim skupnostim še zmeraj prevladuje proračunska oblika financiranja teh dejavnosti namesto svobodne izmenjave dela. Počasi se uveljavlja novi sistem načrtovanja, pogosto pa se tudi neracionalno trošijo družbena sredstva, saj je še šibek

vpliv združenega dela na razvoj teh dejavnosti.

Izgube v zdravstvu pa so posledica povečanega obsega pravic do zdravstvenega varstva, zlasti kmetov. Gre tudi za povečanje cen storitev in stroškov posameznih oblik zdravstvenega varstva, povečanje cen zdravil in še več drugih stroškov.

V šolstvu je znatno manjši dohodek iz prispevka od kmetov in obrtnikov, medtem ko se je število učencev v osnovnem srednjem šolstvu povečalo.

Zelo različni pogoji pridobivanja dohodka so značilni tudi za druge dejavnosti. Tako kaže, da le banke, uprava in družbenopolitične organi-

zacije nimajo kakšnih večjih problemov.

Oceno takšnega stanja so potrdili tudi v razpravi. Branko Šotra iz Bosne in Hercegovine je opozoril, da so v tej republiki mnoge zdravstvene ustanove in šole slabo poslovale samo zato, ker so del sredstev za samoupravne interesne skupnosti morale vrniti tistim delovnim organizacijam gospodarstva, ki so poslovale iz izgubami. Nič bolje ni bilo v Vojvodini, je poudaril Vlado Tomić, saj vsak peti zaposleni v zdravstvu dela v organizaciji, ki posluša z izgubo. Mirko Perunović s Kosova je zastavil vprašanje, ali je družbenopolitična skupnost dolžna izpolnjevati obveznosti do družbenih dejavnosti. Če tega ni sposobno združeno delo. Igor Ponikvar iz Slovenije je izrekel mnenje, da se družbene dejavnosti niso dovolj ukvarjale z razvojem svoje osnovne dejavnosti ob razvijanju sistema solidarnosti in dogovarjanja minimalnih standardov. Pauna Petrović iz Srbije pa je poudarila, da so nizki osebni dohodki prav v tistih dejavnostih, ki največ prispevajo za skupno družbeno reprodukcijo.

V razpravi je sodeloval tudi Mika Špiljak, ki je kritično ocenil dejavnost sindikata in poudaril, da ta organizacija v vseh okoljih, tudi v družbenih dejavnostih, mora temeljiteje analizirati svoje delo. Sindikat je pri tem zadolžen za delitev po delu, za iskanje pravih meril za to delitev. Vzroki za slabo poslovanje in za neracionalno izkoriščanje zmogljivosti, veliki izostanki z dela in nizka storilnost so v glavnem v nagrajevanju. Vse dotlej, dokler se bodo povečevali osebni dohodki ne glede na ustvarjeni dohodek in storilnost, bomo ugotavljali takšno stanje. Prav zato je najvažnejša naloga sindikata, da se bojujejo za merila dela, za pravilno delitev, saj je tu ključ za reševanje večine problemov, ki jih v glavnem zmeraj samo ugotavljamo, premalo pa odpravljamo.

Na seji so razpravljali tudi o osnutku resolucije o gospodarskem razvoju za prihodnje leto. Osnutek je odbor sprejel s pripombo, da je financiranje družbenih dejavnosti še vedno utesnjeno v proračunske omejitve. Po mnenju odbora ni vzdržna, tudi praksa omejevanja splošne in skupne porabe. Zvezni odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije sodi, da te porabe ne bi smeli omejevati v tistih dejavnostih, ki uresničujejo svobodno menjavo dela z gospodarstvom. Tam pa, kjer so omejitve porabe nujne, bi se o njih morale dogovarjati republike in pokrajine. Zvezni odbor pa bo tudi zahteval od pristojnih organov, naj opravijo 13. člen zakona o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka in dohodka, po katerem morajo SIS vračati del sredstev tistim delovnim organizacijam v gospodarstvu, ki poslušajo z izgubo.

Z. B. V.

SVET ZVEZE SINDIKATOV ČRNE GORE

Več skrbi idejnopolitičnemu usposabljanju

Samoupravna zavest pogosto še zaostaja za bogastvom rešitev prakse

Med delovnimi ljudmi v Črni gori se je v zadnjih treh letih povečalo zanimanje za idejnopolitično izobraževanje, kar je zelo pomemben pogoj za razvijanje najrazličnejših oblik tega izobraževanja. To izjemno pomembno delo pri idejnopolitičnem usposabljanju delavcev za samoupravljanje in sindikalnih kadrov ni bilo vselej uspešno. Bile so pomankljivosti, programi in teme za posamezna okolja niso bili prilagojeni, niso skrbeli za diferenciranje slušateljev glede na njihovo znanje in stopnjo izobraženosti. Kljub temu pa je šlo skozi organizirane oblike marksističnega izobraževanja v Črni gori približno 11.000 delavcev, mladine in občanov.

To so ugotovili na razširjeni seji sveta Zveze sindikatov Črne gore. Na njej so razpravljali o oblikah idejnopolitičnega usposabljanja delavcev za samoupravljanje in izobraževanje sindikalnih kadrov. O tem je na seji govoril predsednik republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti dr. Božidar Tadić.

Spoznanje, da je marksistično izobraževanje ena od osnovnih oblik vključevanja delovnih ljudi v procese

samoupravnega odločanja, je bilo dobro sprejeto v sindikalnih organizacijah. Zlasti med mladino se je okrepiło zanimanje za marksizem. To še zlasti velja za mladino iz delavskih vrst.

Doslej so v sindikatih in v drugih družbenopolitičnih organizacijah analizirali vse oblike idejnopolitičnega izobraževanja. Večina teh analiz je bila usmerjena samo v kvantiteto. Premalo pa so analizirali, koliko ti programi resnično usposabljuje delavce za samoupravljanje in za družbenopolitično dejavnost, koliko jim pomagajo, da stvarno ocenjujejo pojave v svojih okoljih, da vrednotijo družbeno ravnanje. Dr. Božo Tadić je med drugim poudaril, da mnoge oblike izobraževanja neposrednih proizvajalcev ne ustrezajo potrebam, in da programe najpogosteje pripravljajo strokovne komisije brez sodelovanja tistih, ki so jim namenjeni. Prav zato je po njegovem nujna boljša analiza teh programov.

V razpravi je sodelovalo več članov sveta, spregovorila pa sta tudi sekretarja sveta ZSJ M. Vlahović in dr. Boro Petkovski. Vlahović je med drugim poudaril nujnost, da povezovanje teorije in prakse poteka pri

ključnih vprašanjih razvoja družbenoekonomskih odnosov, začenši od boja za večjo storilnost pa do zmanjšanja stroškov proizvodnje in delitve po rezultatih dela. Dodal je, da samoupravna zavest pogosto zaostaja za bogastvom naše prakse.

Dr. Boro Petkovski je poudaril, da smo v obdobju priprav za izvajanje zakona o združenem delu, to delo pa lahko uspešno opravijo le usposobljeni delavci. Prav zato te akcije ne smemo ločiti od začetne preobrazbe sistema izobraževanja.

Druga tema razprave je bila stanovanjska politika in solidarna stanovanjska graditev. Ugotovili so, da stanovanjska graditev v republiki vse bolj postaja del skupne razvojne politike organizacij združenega dela. Predsednik sveta Zveze sindikatov Črne Gore Emin Dobardžić se je posebej dotaknil stanovanjske graditve v zasebnem sektorju in poudaril, da sindikat z rezultati na tem področju ne more biti zadovoljen. Od skupnih sredstev za stanovanjsko graditev le 20 odstotkov odpade na individualno graditev.

Svet je sprejel naloge sindikatov na področju stanovanjske graditve, V. GOJNIC

ABC odnosov v kolektivu

Šef in nesreče pri delu

Piše: Azra Kristančič, dipl. psihologinja

»Vem, da medsebojni odnosi še kako vplivajo na produktivnost. Nisem pa še slišal, da bi bilo zaradi takšnega ali takšnega šefa več nesreč pri delu. Očitajo mi, da sem preveč avtokratski, da nimam razumevanja za svoje ljudi. Morda res, toda zame je delo najprej in potem vse drugo. Tudi neki strokovnjak, ki so ga pripeljali od zunaj, mi je marsikaj naprtil. Kaj mislite vi?« S. B., Ljubljana

Šefi so v našem sistemu le organizatorji proizvodnje in strokovni izvajalci odločitev samoupravnih organov. To pa je povsem drugačen položaj, kot ga imajo njihovi tovariši tako na Zahodu kot na Vzhodu. Kljub načelno zelo jasni opredelitvi pa ponekod še vedno ni tako. Vzroka sta v glavnem dva. Prvi je, da šef ne razume ali noče razumeti svoje vloge. Drugi vzrok pa so njegovi sodelavci.

Velja se spomniti, da smo v mladosti vsaj 15 če ne 20 let odvisni od starejših. Ni nujno, da je otrokom všeč vmešavanje odraslih v njihove želje, vendar jih z vzgojo navadimo, da pri pristojnih ljudeh iščejo napotke ali dovoljenja. Skratka — med vzgojo otroka naučimo, da sledi, ne pa da vodi.

Čeprav ljudje cenijo svojo neodvisnost, ko se osamosvoje, kljub vsemu marsikdaj le niso tako neodvisni, kot se jim to dozdeva. V glavnem so vzgojeni v senci absolutne moči staršev in učiteljev; v njih je »kompleks avtoritete«. Pripravljenost, da gremo za tistim, ki je boljši kot mi, je v nas globoko zakoreninjena. Zato ni čudno, da so še ljudje, ki od svojih šefov zahtevajo več kot družba; želijo, da jih sposoben človek vodi in zanje tudi skrbi.

Takšne razmere, ko se prepletajo

za naš današnji čas (za večino ljudi) nesprejemljivi ideali — z dejstvi, ki jih je prineslo samoupravljanje, pa povzročajo mnoge probleme in konflikte, katerih posledica so nedvomno lahko tudi nesreče pri delu.

Ko sem prejela vaše vprašanje, sem to področje poiskala v strokovni literaturi. Američani so, denimo v podjetju s 5000 delavci, pet let proučevali nesreče pri delu. Ugotovili so, da je bilo v oddelkih, ki so jih vodili avtokratski šefi, štirikrat do petkrat več nesreč kot v podobnih oddelkih, kjer so šefi uporabljali demokratične metode. Ko so šefe oddelkov s pogostimi nesrečami pri delu premestili v oddelke, ki so do takrat imeli malo nesreč, so se razmere spremenile, nesreč je bilo čedalje več. Torej, medčloveški odnosi v delovnem kolektivu lahko še kako vplivajo tudi na nesreče.

Stroški zdravniškega pregleda

VPRAŠANJE:

Zaposlila sem se za določen čas v upravni službi občine. Po poklicu sem upravno administrativni tehnik ter je služba v občinski upravi moja prva zaposlitev. Pred nastopom službe sem morala na zdravniški pregled, stroške pregleda pa sem morala sama poravnati. Zanima me, ali so v ustanovi ravnali prav, ko so zahtevali, da sama nosim stroške pregleda, saj sem slišala, da take stroške krije organizacija.

A. A. — Kamnik

Na zalogi imamo značke Zveze sindikatov Jugoslavije po ceni 15 dinarjev. Naročila sprejema: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4-ll.

ODGOVOR: Lastnosti delavca ni mogoče pridobiti, če delavec ne izpolnjuje splošnih zdravstvenih pogojev. Zdravstveni pregledi delavcev, ki prvič stopajo na delo, sodijo tudi med ukrepe za odvratanje in preprečevanje nesreč pri delu in poklicnih boleznih. Glede na to, da so organizacije, kjer se delavci zaposlijo,

plačniki stroškov teh ukrepov, prav tako tudi zasebni delodajalci, plačajo torej organizacije tudi stroške zdravstvenih pregledov delavcev, ki prvič stopajo na delo.

Ravnanje vaše organizacije oziroma ustanove, ki je zahtevala, da sami nosite stroške prvega zdravstvenega pregleda, ni bilo pravilno.

kupon §
PRAVNIK SVETUJE

PO OBISKU DELEGACIJE ZSJ V ŠTIRIH AZIJSKIH DRŽAVAH

IDEJA COLOMBA IN SINDIKATI

Dr. Boro Petkovski; »Obisk v Indoneziji, Maleziji, Singapuru in še zlasti v Indiji je bil zelo koristen ter bo znatno prispeval k nadaljnjemu sodelovanju med državami in s sindikati teh azijskih držav«.

»Na vseh pogovorih in srečanjih med našim obiskom v Indoneziji, Maleziji, Singapuru in še zlasti v Indiji je bila močno poudarjena potreba, da morajo sindikati nevrščenih držav v razvijanjem medsebojnih stikov in sodelovanjem ter s svojo dejavnostjo v mednarodnem sindikalnem gibanju tvorno prispevati k uresničevanju sklepov konference voditeljev nevrščenih v Colombu,« je v intervjuju za Rad izjavil vodja naše sindikalne delegacije in sekretar sveta ZSZ dr. Boro Petkovski.

ZELJA: POGLOBITI SODELOVANJE

Delegacija je povsod naletela na zelo prirčen sprejem in je bila deležna velike pozornosti. To je rezultat velikega ugleda, ki ga samoupravna socialistična in nevrščena Jugoslavija ter še zlasti tovariš Tito imata v teh državah zaradi svoje vloge v boju za demokratizacijo mednarodnih odnosov in novo svetovno gospodarsko ureditev. Drugi razlog za to pozornost je njihova ocena, o širšem pomenu jugoslovanskih izkušenj v razvoju države in še bolj v graditvi samoupravljanja. Indonezijski minister za delo je na primer dejal, da je predsednik Suharto po vrnitvi z obiska v Jugoslaviji zahteval, naj bi globlje proučevali jugoslovanske izkušnje pri udeležbi delavcev v upravljanju. K temu je nedvomno prispevalo tudi dosedanje plodno sodelovanje med sindikati obeh držav.

»Širina stikov najbolj potrjuje koristnost obiska,« je dejal dr. Bora Petkovski. »V vsaki državi smo imeli po več sestankov z najvišjimi voditelji sindikalnih central, na katerih smo izmenjali mnenja in izkušnje ter se dogovorili o poteh in vsebini nadaljnjih stikov in o vsebini delovanja v mednarodnem sindikalnem gibanju. Poleg tega smo imeli več srečanj z državnimi voditelji. V Indoneziji smo se sestali s podpredsednikom republike in z dvema pomočnikoma predsednika republike, ki sta zadožena za gospodarski razvoj ter za politični sistem in ideološka vprašanja, v Maleziji pa z ministrom za delo. V Indiji smo se prav

tako sešli z zveznima ministroma za metalurgijo in lahko industrijo ter z namestnikom ministra za delo, v Kalkuti pa nas je sprejel minister za delo države Bengalije.

Rdeča nit vseh teh pogovorov je bila ugotovitev, da naši gospodarski stiki s temi državami še niso dosegli visoke ravni političnega sodelovanja in da bi morali to pomanjkljivost odpraviti. Sogovorniki so poudarili, da obstajajo vse možnosti za uspešno razširitev vzajemnega gospodarskega sodelovanja.

ZANIMANJE ZA SAMOUPRAVNE IZKUŠNJE

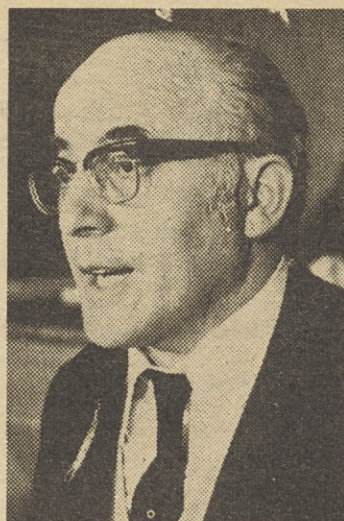
Dr. Petkovski je še poudaril, da se za jugoslovanske samoupravne izkušnje ne zanimajo samo sindikati in državni voditelji ampak tudi znanstveni krogi. V nacionalnem inštitutu za upravljanje v Kalkuti, v katerem je zaposlenih več kot 400 raziskovalcev, so naši delegaciji po predavanju o našem samoupravnem sistemu in o osnutku zakona o združenem delu navzoči zastavljali dopolnilna vprašanja, zlasti še o zakonu. V vseh državah so nas prosili, naj jim pošljemo prevod besedila. Petkovski je dalje izjavil, da problemi, s katerimi se soočajo sindikalne organizacije v teh državah niso zmeraj isti, pri vseh pa je bolj ali manj čutili poudarjeno potrebo po njihovi nadaljnji organizacijski kreptitvi. Povsod imajo velik problem z izobraževanjem delavcev. Na tem področju si sindikati, v skladu s svojimi možnostmi, zelo prizadevajo izboljšati stanje. Veliko zanimanje so vzbudile izkušnje naših delavskih in ljudskih univerz.

SINDIKAT KOT DELODAJALEC?

Vodja naše delegacije je povedal, da v Indiji poteka proces združevanja sindikatov v enotno organizacijo. V Maleziji sindikati gradijo velik šolski kompleks za strokovno izobraževanje odraslih. Šola bo lahko sprejela 4.000 slušateljev. V tej državi in v Singapuru pa sindikati razvijajo tudi pomembno gospodarsko dejavnost. Malezijski sindikati so ustanovili delavsko banko, katere osnovni kapital tvorijo finančna sredstva sindikalne članarine in hranilne vloge delavcev. S temi sredstvi zdaj razvijajo različne gospodarske dejavnosti. Tako so že zgradili moderno predilnico, kjer je zaposlenih več kot 400 delavcev, v prihodnjih letih jo bodo širili. Graditi nameravajo tudi stanovanja za delavce.

V Singapuru so sindikati ustanovili velik zavarovalni zavod, ki po višini vložnih sredstev sodi med najpomembnejše. Organizirali so tudi taksi podjetje, poleg tega pa imajo tudi več samopostrežnih trgovin. Ti pojavi so v obeh državah načeli vprašanje, kako naj ravna sindikat kot delodajalec. V pogovorih so poudarili, da za to še nimajo pravega odgovora in da ga bo dala praksa. V Indiji se je delegacija najprej udeležila vseindijskega kongresa sindikatov. V pozdravnem govoru je Petkovski razložil naše izkušnje v socialistični graditvi in temeljne smeri mednarodne dejavnosti Zveze sindikatov Jugoslavije. Posebej je opozoril na pomen sklepov iz Colomba in na možnosti, ki se odpirajo za razvoj sodelovanja med sindikati nevrščenih držav.

Med obiskom pri indijskem narodnem kongresu sindikatov je delegacija ugotovila, da je ta organizacija usmerila svojo dejavnost k uresnitvi temeljne strateške smeri države (gospo-

Dr. Boro Petkovski: »Sindikati nevrščenih držav morajo v razvijanju medsebojnih stikov in s sodelovanjem ter s svojo dejavnostjo v mednarodnem sindikalnem gibanju tvorno prispevati k uresničevanju sklepov konference voditeljev nevrščenih v Colombu.«

darsko krepitev in tehnično-tehnološki razvoj) ter k izboljšanju življenjske ravni delavcev.

»Vzeto v celoti,« je na koncu poudaril dr. Boro Petkovski, »je bil obisk zelo koristen in bo znatno prispeval k nadaljnjemu sodelovanju med državami in s sindikati omenjenih azijskih držav.

M. M

TA TEDEN V ŽARIŠČU

Generalni sekretar CK KP SZ Leonid Iljič Brežnjev je bil na tridnevem prijateljskem obisku v Jugoslaviji. S predsednikom republike in ZKJ Josipom Brozom Titom je izmenjal informacije o glavnih smereh dejavnosti ZKJ in KP SZ, poleg tega pa sta državnik izrpnno izmenjala mnenja o razvoju jugoslovansko-sovjetskih odnosov in sodelovanju ter obravnavala najvažnejša vprašanja mednarodnega položaja in mednarodnega sodelovanja in delavskega gibanja. V pogovorih so sodelovali z jugoslovanske strani med drugim Edvard Kardelj, Vidoje Žarković, Stane Dolanc, Džemal Bijedić, Aleksandar Grlić in Miloš Minić, s sovjetske pa člani delegacije, ki je spremljala Brežnjeva, med njimi član politbiroja in zunanji minister Andrej Gromiko in sekretar CK KP SZ Konstantin Katušev.

Tito in Brežnjev sta v skupnem sporočilu, ki sta ga podpisala po pogovorih, potrdila, da se jugoslovansko-sovjetski odnosi oblikujejo v skladu z načeli, ki jih vsebujejo beogradska deklaracija iz leta 1955 ter moskovska deklaracija in izjava iz leta 1956 in ki so jih potrdili in razvili, izjava iz leta 1971 in poznejši skupni jugoslovansko-sovjetski dokumenti. Po mnenju obeh strani, izhajajoč iz skupnega cilja graditve socializma in komunizma, so trdna in trajna podlaga za nadaljnje utrjevanje prijateljskih odnosov med partijama in državama dosledno

spoštovanje načel suverenosti, neodvisnosti, enakopravnosti, nevmešavanja v notranje zadeve; spoštovanje interesov, izkušenj in prakse obeh strani, ki odsevajo zgodovinske, nacionalne in mednarodne posebnosti obeh držav; spoštovanje samostojnosti in svobode izbire različnih poti socialističnega razvoja ter internacionalistično, tovariško, prostovoljno sodelovanje dveh držav in partij v duhu naukov in velikih idealov Marxa, Engelsa in Lenina.

Obisk Brežnjeva v Beogradu je bil nova spodbuda za napredek odnosov in sodelovanja med partijama in državama, hkrati pa je potrdil tudi dosedanj uspešen razvoj teh stikov in nakazal nove možnosti na tem področju.

Tito in Brežnjev sta namenila posebno pozornost vprašanju boja za nadaljnje popuščanje mednarodne napetosti, krepitev miru in varnosti ter razvoja mednarodnega sodelovanja. S tega stališča sta razpravljala o najpomembnejših mednarodnih vprašanjih in o vlogi socialističnih in nevrščenih držav v sodobnih mednarodnih odnosih. Med obravnavo aktualnih vprašanj mednarodnega komunističnega in delavskega gibanja sta Tito in Brežnjev ugotovila, da boj za napredne družbene spremembe in socializem v svetu poteka na zelo široki fronti.

V. BARABAŠ

kdo je kdo

MARGARET THATCHER

voditeljica britanske konservativne stranke

V začetku minulega leta se je na britanskem političnem prizorišču zgodilo precejšnje presenečenje. Na čelo konservativne stranke je prišla ženska — Margaret Thatcher. Z njenim prihodom se je pokazalo, da so konservativci vsaj delno presegli notranja nasprotja. Ali bolj prav povedano: nasprotja med levo in desno strujo jim je vsaj uspelo potlačiti in pomiriti.

Thatcherjeva je pogumno prevzela krmilo stranke, ki je že nekaj let v opoziciji, ki pa ni več tista iz začetkov tega desetletja. V čem je pravzaprav razlika? Še v šestdesetih letih je za dvostrankarski politični sistem v Veliki Britaniji veljalo, da so bile razlike med laburisti in konservativci marsikdaj odločilne in so tudi vplivale na opredeljevanje volivcev. Skupaj z menjavanjem vlad so se menjavali tudi ukrepi. Če so, na primer, laburisti poddržavili kako vejo gospodarstva, so konservativci razglašali, da bi izvedli prav nasprotno ukrepe. Toda časi so se spremenili. Znano je, da se Velika Britanija v zadnjih letih srečuje z najhujšo gospodarsko krizo po drugi svetovni vojni. Gospodarske kapacitete so skoraj v celoti zastarele, britanski funt in njegova vrednost je na najnižji povojni stopnji, velik pa je tudi odstotek brezposelnih. Problemi so torej takšni, da terjajo trezen premislek in iskanje najustreznejših re-

štev. Pri tem je vse manj pomembno, ali nekdo podpira laburistično ali pa konservativno stranko. Res je sicer, da konservativci — ki so že nekaj let v opoziciji — ostro reagirajo na sleherni ukrep vladajočih laburistov. Povsem jasno pa je, da je to le slepilo za volivce, kajti če bi konservativci prevzeli oblast, bi jih sam položaj prisilil v to, da omilijo zdajšnja, na videz zelo nasprotna stališča.

BRANKO DOBRANIČ

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

Uspeh varnostne vzgoje

Številne analize o vzrokih nesreč pri delu opozarjajo, da je v večini primerov vzrok za nesrečo »subjektivni faktor«, to je človek pri delu. Varnostna vzgoja pa je tisti dejavnik, ki lahko v največji meri vpliva tako, da usposablja človeka pri delu tudi za zahteve varnosti. Pri tem pa je osrednje vprašanje, kako zagotavljamo uspešnost varnostne vzgoje? Ali bolje rečeno, kakšna naj bo varnostna vzgoja, če hočemo, da bo učinkovita?

Izkušnje so pokazale, da obstajajo nekatera temeljna načela, ki jih je treba upoštevati, če hočemo, da je varnostna vzgoja v svojih učinkih takšna, da se bo bistveno znižalo število nesreč, škod, poškodb in zdravstvenih okvar.

Tako je uspeh varnostne

vzgoje odločilno odvisen od temeljitosti priprave predavateljev, učnega gradiva, ponazoril in od intenzitete stopnjevanja zanimanja poslušalcev. V primerih, ko varnostno-vzgojni proces pripravljamo studiozno, so takšne razlage tako učinkovite, da se udeleženci več let spominjajo celotne podrobnosti, ki so jih slišali.

Uspeh pri poslušalcih je odločilno odvisen od sodoživljanja in plastičnosti razmišljanja predavatelja pri razlagi. Intenziteta letih odločilno oblikuje pozornost in doživljanje poslušalcev.

Če so v učnem gradivu tehnične, fizikalne, kemične posebnosti, ki jih v delovnem procesu ni mogoče enostavno spoznavati, tedaj naj predavatelj pojasnjuje taka področja in pojave z optičnimi in akustičnimi ponazorili. Če pa so posebnosti pravnege,

ekonomskega, psihološkega značaja, jih je treba razložiti s pomočjo ustreznih definicij in primerov.

Čim bolj plastično, konstruktivno si predavatelj in poslušalci predstavljajo koristi varnega dela, tem večja bo zanesljivost uporabe varnostnega znanja in zahtev pri delu. Te koristi pa so osebne, družbene in koristi delovne organizacije.

Varnostno vzgojo je treba na tečajih in seminarjih obnavljati po delih, še posebej na tistih področjih, ki tonejo v pozabo, ali pa so taka, da jih vede ali nehoti radi spregledamo ali omalovažujemo.

Metodologija organiziranja in učinkovanja varnostne vzgoje je pomemben instrument za uveljavljanje varnosti v praksi.

sprašujete — odgovarjamo

Prosim za pojasnilo na naslednje vprašanje:

— Ali sem upravičena do regresa za prehrano med delom za tiste proste dni, ki sem jih koristila kot nadomestilo za opravljeno nadurno delo. Pri tem za nadurno delo nisem prejela nobenega dodatka.

D. M. — Domžale

Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov pojasnjuje:

— Sindikalna lista za leto 1976 vsebuje tudi določilo, da do regresa za prehrano niso upravičeni delavci v času dopustov, bolniškega staleža in prostih dni. Namen regresa za prehrano je torej zagotoviti delavcem organiziran obrok med delom v času polurnega odmora. Za proste dneve zaradi opravljenega nadurnega dela delavcu ne gre regres za prehrano, ker takrat ni na delu in torej ne more koristiti organiziranega obroka. Pri tem se zastavlja še vprašanje prostih dni kot »plačila« za opravljeno nadurno delo, ker zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu ne predvideva te oblike nadomestila za proste dni, ampak govori samo o plačilu.

Za delovnega človeka

Ob 25-letnici Partizana Jugoslavije je bila v Festivalni dvorani v Ljubljani slovesna seja, ki so se je udeležili mnogi ugledni gostje, med drugimi tudi odposlanec pokrovitelja proslave predsednika Tita Mitja Ribičič. Odposlanec predsednika Tita je poudaril, da je Partizan Jugoslavije lahko ponosen na opravljeno delo, saj je s širjenjem množične baze v relativno kratkem času doživel tudi temeljito programsko preobrazbo.

Res, ob srebrnem jubileju omenjene telesnokulturne organizacije soglasno ugotovljamo, da so njeni člani v minulih obdobjih napravili zelo veliko. Združevali so šolsko mladino in zelo uspešno dopolnjevali šolsko telesno vzgojo. Organizirali so tudi številne športne sekcije, ki so spodbujale razvoj posameznih športnih vej in v prenekaterih okoliščinah so uspešno širili svojo napredno misel, da je treba za zdravje nekaj storiti, da zdravje ni nekaj takega, kar je dano ljudem šamo od sebe. Zato se je Partizan tudi razvil v sodobno organizacijo za športno rekreacijo, ki je prvenstveno namenjena vsem tistim kategorijam delovnih ljudi, ki se želijo ukvarjati s telesno kulturo zaradi svojega počutja, ohranjanja telesne zmogljivosti ter krepitve de-

lovnih ter obrambnih sposobnosti.

Z drugimi besedami, organizacija Partizan se je v minulih letih bolj in bolj obračala k delovnemu človeku vseh starosti in poklicev, k občani in krajanu, k njunim potrebam in interesom. Zato se je delovni prostor Partizana močno povečal v krajevnih skupnostih, v novih stanovanjskih naseljih ter prek sindikatov tudi v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Partizan je postal eden osnovnih nosilcev športne rekreacije, mnogobojev, trim akcij, plavalnih tečajev in partizanskih pohodov.

in še to: Partizan je veliko prispeval k odpravljanju pomanjavanj in delitve na kvalitetni šport in množično telesno kulturo. Milijonsko članstvo Partizana je po svoji temeljni usmerjenosti vse bolj pomemben dejavnik v boju proti vsem samoupravnemu socialističnemu sistemu tujim in negativnim pojavom, na katere nas v zadnjem času opozarjajo naši najvišji partijski organi. In vse to daje Partizanu poseben ugled, saj se je družbeno in humano poslanstvo organizacije v petindvajsetih letih našega razvoja potrdilo kot pomemben smerokaz na poti naše telesnokulturne dejavnosti in vzgoje mladega rodu socialistične Jugoslavije.

PESTRE MOŽNOSTI ZA LETOVANJE IN REKREACIJO V PLAVI LAGUNI

Praktično nespremenjene cene

V poreški »PLAVI LAGUNI« so že temeljito pripravljene za leto dni vnaprej, se pravi za sezono 1977. Naj omenimo le nekatere možnosti letovanja:

ZIMSKA SEZONA 1976-77:

Za čas do 31. marca 1977. leta, ko so stalno odprti hoteli »Parentium« (A-kat.), »Delfin« in »Emonia« (slednji v Novigradu) so določene cene v dvoposteljni sobah od 99 do 110 din in v A-kategoriji od 127 do 140 din za polni penzion. Na te cene imajo upokojenci 15 % popusta.

V zimskem času (do 31. 3. 1977) so posebno ugodni rekreacijski programi v hotelu »Delfin«. Za skupine, ki koristijo tak program, je dnevna cena 144 din, s tem pa sta že plačana dva zdravniška pregleda in organizirana rekreacija.

Krajša oblika aktivne rekreacije je na voljo tudi ob koncu tedna od petka do nedelje z 10-urno programirano rekreacijo. Cena za 2 dni je 220 din.

SEZONA 1977:

Za sezono 1977 so določili v Plavi laguni nove cene. Te niso niti za 10 % višje od letošnjih. Navedli bomo nekaj primerov cen za polni penzion v dvoposteljni sobi: bungalovi v maju 70 do 79 din, v juniju in septembru 92 do 120 din in v glavni sezoni 155 do 180 din. Hoteli B-kategorije: v maju od 75 do 110 din, v juniju in v septembru od 108 do 146 din in v glavni sezoni od 169 do 246 din.

Cene so v osnovi formirane za tri različna razdobja, in to: izvensezonsko (april, maj in oktober), pred in posezonsko (junij in 9 dni julija ter od 20. avgusta do 30. septembra) in za glavno sezono (od 10. julija do 20. avgusta).

S tem se je pred in posezonska tudi glede na cene podaljšala za 20 dni, za kolikor je skrajšana glavna sezona (odslej 42. prej 62 dni).

Naj navedemo nekaj primerov:

— Najem polnega penziona v bungalovu s sanitarijami za 4 mesece (junij, julij, avgust, september) v letu 1976: 137,44 din,

v letu 1977: 140,65 din — povečanje za 3,21 din ali za 2,33 odstotka.

— Najem polnega penziona v vilah (na dve osebi ene sanitarije) za 4 mesece v letu 1976: 130,11 din, v letu 1977 pa 129,22 din — ceneje za 0,89 din ali 0,68 %.

— Najem polnega penziona v hotelu B-kategorije brez bazena za 4 mesece v letu 1976: 150,14 din, v letu 1977 pa: 149,95 din — ceneje za 0,19 din ali 0,12 %.

S temi primeri želimo delovne kolektive opozoriti na možnosti letovanja, ki so v bistvu glede cene enake letošnjim. Čas za do-

govarjanje in najemanje kapacitet je torej sedaj in ne pred pričetkom dopustov.

Poreška »PLAVA LAGUNA« je široko odprla vrata za sodelovanje s samoupravnimi interesnimi skupnostmi za oddih in rekreacijo ter z delovnimi organizacijami in se tudi na ta način vključuje v skupno reševanje problemov v zvezi z oddihom delovnih ljudi.

Vse informacije v zvezi z omenjenimi letovanji posreduje predstavništvo v Ljubljani, Celovška cesta 147-b (telefon 061 54-369).

MALO OBJEKTOV, ŠE MANJ KADROV

V športno in rekreativno dejavnost vključiti čimveč zaposlenih

Zanimanje za šport in rekreacijo je med zaposlenimi v ajdovski občini razmeroma majhno. Temu je morda krivo pomanjkanje ustreznih objektov, predvsem pa kadrov. V vsej ajdovski občini namreč ni niti enega poklicnega organizatorja rekreacije. Kaže pa, da se bo v kratkem le obrnilo na bolje.

V komisiji za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu je prišlo do nekaterih kadrovskih sprememb. Funkcijo predsednika je prevzel Branko Lavrenčič, ki se je dela lotil zelo resno, opozoril pa je na vrsto težav, ki jih srečuje pri svojem delu in pri delu celotne komisije.

Kot najpomembnejši cilj so si zastavili, da bodo čimveč zaposlenih zajeli v športno-rekreativno dejavnost. V tem so deloma tudi uspeli, toda le pri mlajših, vse premalo pa se v te dejav-

nosti vključujejo ženske in starejši. To je med drugim tudi posledica stare miselnosti, češ da je mesto ženske doma. Starejši se izgovarjajo, da so ta tekmovanja namenjena le mladim. Zato so se v komisiji odločili, da bodo na tečaje za organizatorje rekreacije poslali čimveč ljudi, iz vsake organizacije združenega dela najmanj enega. Misli pa bo treba seveda tudi na poklicne organizatorje rekreacije.

Po besedah Branka Lavrenčiča pogrešajo tudi trimske akcije v hoji, plavanju, kolesarjenju, smučanju. V Ajdovščini tudi ni trim steze. V maju prihodnjega leta bo sicer nekoliko bolje, saj bo z novo športno dvorano, kjer bo tudi trim kabinet, več možnosti za aktivnejše udejstvovanje zaposlenih. Nujno pa bo potrebno okrepiti sodelovanje z občinsko TKS. Mnogih akcij bi

se lahko lotili skupaj. Pogovarjali so se, da bi TKS sofinancirala izvedbo delavskih športnih iger, toda o tem še niso rekli končne besede.

Do konca letošnjega leta bodo končali v Ajdovščini delavsko športne igre. Moški tekmujejo v 13 športnih panogah — v balonanju, kegljanju, streljanju, nogometu, rokometu, košarki, odbojki, krosu, plavanju ter pri več letos tudi v smučanju in vlečenju vrvi. Ženske tekmujejo v sedmih disciplinah. Na lanskih igrah je sodelovalo 16 delovnih organizacij s približno 1000 tekmovalci. Letos pa pričakujejo, da bo bistveno več tekmovalcev.

Branko Lavrenčič je še dejal, da so naloge, ki so si jih zastavili, precej zahtevne. S sodelovanjem vseh, ki so odgovorni za to področje dejavnosti, pa se bo nedvomno dalo marsikaj uresničiti. **BRANKO SOBAN**

V KOŠARKI ZMAGALI EKIPA RŠC — TOZD EKO IN REK — TOZD TEŠ

Na občinskem sindikalnem prvenstvu v košarki, ki ga je organiziralo Šolsko športno društvo Rudarskega centra Velenje, je tekmovalo sedem ženskih in šestnajst moških ekip. Tekmovanje je potekalo po cup sistemu, posamezne ekipe pa so zasedle naslednja mesta:

Ženske: 1. RŠC-TOZD EKO,

2. Skupnost za zaposlovanje Velenje, 3. Gorenje TGO Velenje DSSS, 4. Gorenje TGO Velenje — TOZD chrom metal, 5. Gorenje TGO Velenje — TOZD elektronika, 6. KOC — TOZD modni salon in 7. Posebna osnovna šola Velenje.

Moški: REK — TOZD TEŠ, 2. Gorenje TGO Velenje —

TOZD servis, 3. Gorenje TGO Velenje — TOZD vzdrževanje, 4. Gorenje TGO Velenje TOZD chrom metal, 5. Gorenje TGO Velenje — TOZD avtopark, 6. REK — TOZD klasična itd.

V okviru delavskih športnih iger občine Velenje bo na sporedu še ta mesec tudi tekmovalje v namiznem tenisu.

Na mikavni trim stezi na Krpinju pri Begunjah.

NOVICE, REZULTATI, MNENJA

LJUBLJANA

Izgube žičnic

V Ljubljani je bil 10. novembra sestanek, ki so se ga udeležili predstavniki upravljavcev slovenskih žičnic in delegacija Smučarske zveze

Slovenije, ki jo je vodil predsednik Janez Kocijančič. V zvezi s samoupravnim sporazumom o posebnih ugodnostih, ki jih bodo dajali podpisniki sporazuma smučarskih organizacij v SR Sloveniji, so se dogovorili, da bo za sezono 1976/77 znašal popust na vseh slovenskih žičnicah 10 %. Vsak član smučarske organizacije bo na osnovi članske izkaz-

nice lahko dvignil dnevno ali pol-dnevno vozovnico s popustom, kar pa ne bo veljalo za točkovne karte ali za druge vozovnice.

Na skupnem sestanku je bilo ugotovljeno izredno kritično gospodarsko stanje slovenskih žičnic. Izgube so tako visoke, da bodo morale nekatere žičnice celo prenehati z obratovanjem. Na omenjenem sestanku so tudi ugotovili, da imajo Smučarska zveza in upravljavci žičnic skupne poglede in interese, zato si bodo skupno prizadevali za sistemске rešitve. Ob tej priložnosti so razpravljali o konverziji kreditov, o regrekih in še o nekaterih predlogih.

prireditelj tretjih vinogradniških športnih iger, ki so se jih udeležili predstavniki šestih delovnih organizacij. Pomerili so se v enajstih športnih panogah in sicer v vlečenju vrvi, pikadu, trimu, odbojki, skoku z mesta, metu krogle, malem nogometu, krosu, streljanju z zračno puško, kegljanju in v šahu.

Najvišjo lovoriko, to je zmago v skupni uvrstitvi, so tokrat odnesli športniki Slovina iz Ormoža. Slede: 2. KK Ptuj, 3. Agrokombinat Maribor, 4. Slovin Ljutomer, 5. KK Radgona in 6. KK Slovenska Bistrica.

dobre športnike, predvsem v namiznem tenisu, streljanju in v šahu.

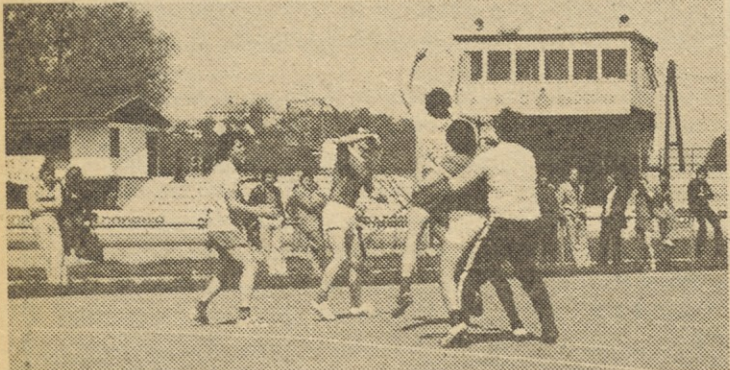
Na šoli v Šentjurju je tudi precej ljubiteljev rokometu, nogometu in odbojke. Vsi vadijo na skoraj tri kilometre oddaljenih igriščih, zato so se odločili, da si bodo skušali sami zgraditi potrebne športne objekte ob šoli. Marsikaj imajo namen opraviti s prostovoljnimi delom, potrebna sredstva za asfaltiranje pa bodo skušali dobiti pri TKS Šentjur.

Tudi ljubitelji namiznega tenisa niso kdove na boljšem. Devetindvajset mladih ima na voljo namreč le hodnik in eno samo mizo. Zato se vsi tako radi udeležujejo tekmovanj, da vsaj tam pridejo na svoj račun oziroma do prostora ob mizi.

o predlogu samoupravnega sporazuma o osnovah plana razvoja telesne kulture na obali do leta 1980. Razprava je zadevala predvsem sredstva za investicije v nove športne objekte.

Medtem ko koordinacija za usklajevanje skupne porabe ne predvideva za investicije v športne objekte niti dinarja, predvideva obalni srednjeročni plan 28 milijonov dinarjev, toda ta sredstva še niso zagotovljena. Telesnokulturna skupnost je v svojem planu, ki ga je skupščina že sprejela, namenila za nove objekte v prihodnjih letih 50 milijonov dinarjev, kar kaže, da gre za precejšno ne-usklajenost pri delu.

Na obali so se dogovorili, da bodo skušali poskrbeti za dodatne vire za gradnjo športnih objektov. To bo tudi potrebno, saj v minulih desetletjih na obali niso zgradili nobenega večjega športnega objekta. Znano pa je, da prav pomanjkanje športnih objektov hudo hromi telesnokulturno življenje na slovenski obali in da ostajajo mnogi načrti le na papirju, saj je premalo celo odprtih športnih terenov, da o pokritih objektih sploh ne govorimo.

V Gornji Radgoni imajo lep športni park, ki ga pridno izkoriščajo športniki številnih delovnih kolektivov. Naš posnetek je iz letošnjega športnega srečanja predstavnikov vseh temeljnih organizacij Gorenja. Srečanje je tradicionalno, vsako leto pa je v drugem kraju.

MURSKA SOBOTA

Lovorika vinogradnikov Ormožanom

Sindikalna organizacija radgonskega kmetijskega kombinata je bila

ŠENTJUR

Novo ŠŠD Kmetovalec

Na pobudo zveze mladine so na kmetijski šoli Šentjur pri Celju ustanovili ŠŠD Kmetovalec. V društvo je včlanjenih vseh 125 učencev. Ker šola nima svojih športnih objektov, so pogoji za delo zelo slabi. Kljub temu pa ima šola v svojih vrstah zelo

KOPER

Slabi obeti

Izvršni odbor obalne telesnokulturne skupnosti je te dni razpravjal

Zračni most na Tolminskem

Gradnja skoraj 500 novih montažnih hiš na Tolminskem je praktično v sklepni fazi. Z nekaj izjemami so vse hiše pod streho. Tudi prve ključne so že razdelili. Prav tako zadovoljivo poteka tudi obnova poškodovanih stavb. Gradbinci so res dali od sebe vse, kar so mogli, saj so delali in še delajo v nemogočih razmerah. Na prste bi lahko prešteli dneve v zadnjih dveh mesecih, ko na Tolminskem ni padel dež. In prav dež je povzročil nekatere praktično nepremostljive ovire. Že tako ozke in vijugave poti do vasi visoko v bregovih so zasuli zemeljski plazovi, ostale so neprevozne.

Kako pomagati ljudem v teh krajih? Kako jim zgraditi nov topel dom? Nekaj časa se je zdel položaj brezupen, potem pa je priskočila na pomoč vojska. Po zraku, če ne gre po cesti, so dejali tovariši od vojnega letalstva.

»Prišli smo s tremi večjimi helikopterji in postavili zračni most,« je povedal vodja akcije Djuro Gnidič. »V sedem vasi, med njimi v Tolminske rovti, Porezen, Rut, Grant bomo do konca akcije prepeljali ves material, šestnajst montažnih hiš ali približno 500 ton tovora.«

Skladišče materiala in obenem letališče so postavili na planoti ob novi šoli v Kobaridu. Od tam zletajo trije helikopterji od jutra do večera in se vračajo po nov tovor. Njihov zajetni trup »požre« skorajda toliko kot manjši tovornjak. Montažne dele Šipadovih hiš, opeko, železo, dimne čevi, cement, skratka vse, kar je za hišo potrebno, prevažajo na gradbišča sedmih vasi, tako da lahko delo pri gradnji nemoteno poteka.

»Ni vedno lahko našim pilotom, Miloradu Radiću, Alojzu Tršaku, Iliji Vlaisavljeviću in drugim, posebno še, kadar so nizki oblaki ali piha močan veter. Tudi to se je že zgodilo, da smo se morali s tovorom vrniti zaradi nemogočih vremenskih razmer. Kljub temu pa vztrajamo, če se le da, saj se zavedamo, da je zima vse bliže, ljudje v teh krajih pa morajo dobiti dom.«

Viktor Kos, kmet iz vasi Grant pa je pripomnil: »Brez naših pilotov iz vojnega letalstva bi marsikateri od nas moral preživeti zimo v hiši, ki je samo še za rušenje. V naši vasi je šest takih hiš. Nikoli si ne bi mislil,« je z neprikritim ponosom povedal Kos, »da bomo v naši vasi imeli kdaj letališče, saj smo šele pred dobrimi šestimi leti dobili elektriko.«

Nove hiše v Grantu in drugih vaseh pa že dobivajo streho in bližnja zima ne kaže več tako zastrašujočega obličja.

A. AGNIČ

Med pristanki helikopterja motorji tečejo naprej. Delavci hitijo z natovarjanjem, kajti čas hiti...

V Grantu skorajda sproti vgradijo tisto, kar helikopter pripelje. Tudi zato hitijo pri raztovarjanju.

Upravljanje helikopterja je zaradi vremenskih razmer zelo zahtevno. Kos so mu le najbolj izkušeni piloti.

V Murgljah — Rakovi Jelši so minuli teden slovesno vzdali temeljni kamen za nov vzgojnovarstveni zavod. To je zadnji objekt te vrste v občini Ljubljana-Vič-Rudnik, ki ga bodo zgradili iz sredstev prvega samoprispevka občanov. V novem objektu bo prostora za 210 otrok, vselili pa se bodo lahko že prvega julija prihodnjega leta. Gradnja bo veljala 19 milijonov dinarjev. S sredstvi samoprispevka so v občini Ljubljana-Vič-Rudnik v minulih petih letih zgradili nove šole na Viču, v Horjulu in Dobrovi. V Brezovici so zgradili prizidek šoli, na Vrhovcih pa še gradijo pet novih

učilnic in telovadnico. Vrtec v Murgljah pa bo že peti objekt iz zbranih sredstev. Za naslednjih pet let pa načrtujejo gradnjo iz sredstev samoprispevka 11 tri nove osnovne šole, dve telovadnici, šest otroških vrtecev, prizidek k zdravstvenemu domu na Viču ter nov dom upokojencev v Koleziji z 200 ležišči. S tem se bodo v občini približali sedanjemu ljubljanskemu poprečju in od današnjih 27 odstotkov otrok, ki imajo prostor v vzgojnovarstvenem zavodu, zagotovili prostor za 41 odstotkov otrok. Prav tako naj bi čez pet let imeli v šolah le še 1,6-izmenski pouk.

Foto: A. AGNIČ

Raziskovalni center za samoupravljanje pri RS ZSS je pred nedavnim koncal dve raziskavi:

1. Raziskava o delavcih iz drugih republik v slovenskem gospodarstvu in Ljubljani

(Javno mnenje št. 56) — cena 30. — din

Publikacija je prispevek k proučevanju notranjih (jugoslovanskih) ekonomskih migracij. Osrednja pozornost v raziskavi velja delavcem iz drugih republik, ki so ali se zaposlujejo v vseh panogah našega gospodarstva.

2. Raziskava ocen in stališč delavcev v slovenskem gospodarstvu glede lanskih družbenopolitičnih aktualnosti

(Javno mnenje št. 57) — cena 20. — din

Ta raziskava si prizadeva osvetliti stališča in ocene delavcev v gospodarstvu do aktualnih družbenopolitičnih dogajanj minulega leta: kaj pomeni razpolagati z dohodkom, o katerih elementih celotnega dohodka odločajo delavci bolj in o katerih manj, odločanje in delegatski sistem, ukrepi za stabilizacijo gospodarstva itd.

Naročila za obe publikaciji sprejema: ČZP DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4.

— odreži —

NAROČILNICA

Nepreklicno naročamo pri ČZP DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana izvodov Javno mnenje št. 56, po ceni 30. — din in

. izvodov Javno mnenje št. 57, po ceni 20. — din.

Publikacije pošljite na naslov:

Poštna številka, kraj:

Datum:

Čitljiv podpis naročnika:

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig.

DE

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. Izdaja ČGP Delo, TOZD Delavska enotnost. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. leta. List urejajo: ANDREJ AGNIČ, VOJKO ČERNEČ (glavni urednik in direktor), SONJA GAŠPERŠIČ, MILAN GOVEKAR, MARJAN HORVAT, RAFAEL LINDIČ (tehnični urednik), BORIS RUGELJ,

BOJAN SAMARIN (odgovorni urednik), JANEZ SEVER, IGO TRATNIK, ANDREJ ULAGA, IVO VIRNIK in JANEZ VOLJČ. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313-VI; naročninski oddelek tel.: 310-033, int. 278; uredništvo, tel.: 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033; komerciala: Ljubljana, Tavčarjeva 5,

tel.: 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki, št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 3,00 din, letna naročnina je 150,00 din. Rokopisov ne vračamo. Poština plačana v gotovini. Tisk »Ljudska pravica«, Ljubljana.

NA OBISKU V KOVINARSKI KRŠKO

S povezovanjem do hitrejšega razvoja

merava Kovinarska vključiti predvsem v zeleni program z izdelavo silosov za žitarice, v procesno tehniko v sodelovanju z drugimi uglednimi podjetji, kakršne so »Krka«, TKI Hrastnik, zagrebške kemične tovarne, ter v program energetike, in sicer z različnimi posodami, toplotnimi, menjalniki, filtri in podobnim.

Z ASFALTNIMI BAZAMI NA KUBO IN V ARABSKE DEŽELE

Eden najvažnejših programov, ki ga Kovinarska že dolgo let razvija, je proizvodnja ASFALTNIH BAZ. S temi izdelki je Kovinarska prodrla tudi na tuje tržišče, zlasti na Češko, pogovori pa tečejo tudi v dobavi baz na KUBO, v SOVJETSKO ZVEZO, MADŽARSKO, ROMUNIJO in v ARABSKE DEŽELE.

Proizvodnja asfaltnih baz se je začela s sklenitvijo poslovno-tehničnega sodelovanja z zahodnonemško tvrdko Wibau v letu 1969. Do danes so izdelali v Kovinarski že 31 asfaltnih baz, od katerih jih je 24 v Jugoslaviji, druge pa obratujejo v ČSSR in Alžiru. Pri izdelavi uporablja Kovinarska le še 15% uvoženih delov, vse drugo izdelajo doma. V sodelovanju s podjetjem Gradis — kovinski obrati Maribor izdeluje Kovinarska asfaltne

baze tipa »GKW 60« s kapaciteto 40 — 60 ton asfalta na uro, izdeluje pa tudi baze z zmogljivostjo do 160 ton na uro.

Baze so lahko stabilnega ali pa mobilnega tipa — s podvoznim mehanizmom za najtežje dele. Tehnologija proizvodnje asfaltnih mešanic je na svetovni ravni. Da bi čim hitreje uresničili načrte osvajanja tujih tržišč, bi Kovinarska potrebovala močno podporo bančnih sredstev. Pogovori na to temo že tečejo prek velikih izvoznih in trgovskih podjetij, kot so Iskra commerce, Commerce, Metalka, Intereksport in drugih.

ŠIROK PROIZVODNI PROGRAM

Druga veja proizvodnega programa so kotli za liti asfalt s kapaciteto 8 ali 10 ton. Kotli se montirajo na prekucnike nosilnosti 12 ali 15 ton. V teh kotlih se liti asfalt ne kuha, temveč samo segreva s pomočjo dveh gorilnikov, da se med transportom ne bi ohladil in strdil.

V Kovinarski izdelujejo tudi silose za skladiščenje žita, hrane za živino ter različnih proizvodov živilske industrije. Velikost teh silosov, ki jih izdelujejo iz profiliranega jekla, je odvisna od naročnikove želje. Največji silos, ki so ga zgradili v Kovinarski, ima ka-

NOVI PROIZVODNI PROSTORI S PROSTOVOLJNO AKCIJO

Dva tisoč kvadratnih metrov novih proizvodnih prostorov so delavci Kovinarske zgradili v veliki meri tudi s prostovoljnimi akcijami, zastavili pa so si nalogo zgraditi novo lakirnico in obrat družbene prehrane. Dokončanje teh objektov, predvsem obrata družbene prehrane, je zelo pomembno za poglobljanje tovarništva in prijateljstva v kolektivu ter za poglobljanje družbenopolitičnega in družbenega življenja.

V Kovinarski se pogovarjajo tudi o integraciji s slovenskimi železarnami, kar bi predstavljalo temelj za večjo socialno varnost in za hitrejši nadaljnji razvoj delovne organizacije. Zelo važno je tudi združevanje v posavski regiji, v prvi etapi predvsem s sorodnimi podjetji, kot je, denimo, SOP Krško. Eden najvažnejših ciljev je, da bi s pravilno kadrovsko politiko pritegnili k sodelovanju resnično dobre visokokvalificirane kadre in da bi omogočili mladim strokovnjakom s Posavja, da najdejo v Kovinarski svojo bodočnost.

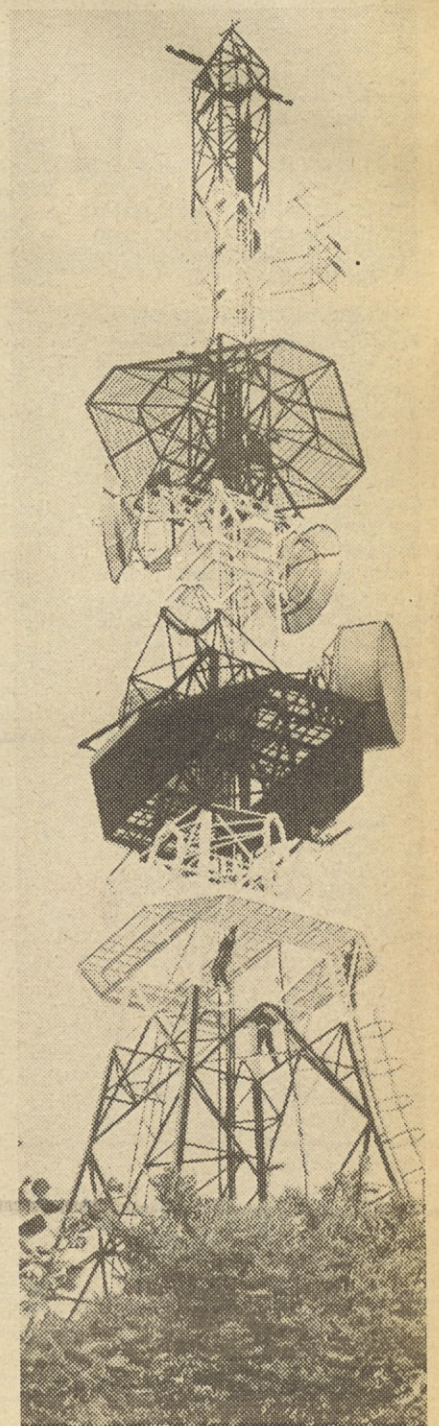
Kovinarska pa se želi povezovati tudi s fakulteto, različnimi inštituti in trgovskimi hišami, saj si od tega obetajo napredek na lastnih razvojnih programih in vključitev v široko mednarodno menjavo dela. Eden prvih korakov pri uresničevanju teh teženj je nakup poslovnih prostorov v Ljubljani, ki bodo vezni člen med proizvodnjo in razvojem, povezanim z ustreznimi raziskovalnimi institucijami v Ljubljani. Dolgoročno se na-

▲ Silos za ječmen, zmogljivosti 15.400 ton, Agrokombinata Rogatica pri Sarajevu

◀ Kovinarska danes

▶ Televizijski stolp

paciteto 20.000 ton. Silosi so relativno poceni in so zelo pripravi za postavljanje. Imajo tudi vso potrebno strojno opremo za manipulacijo s tovorom, ki ga uporabnik skladišči.

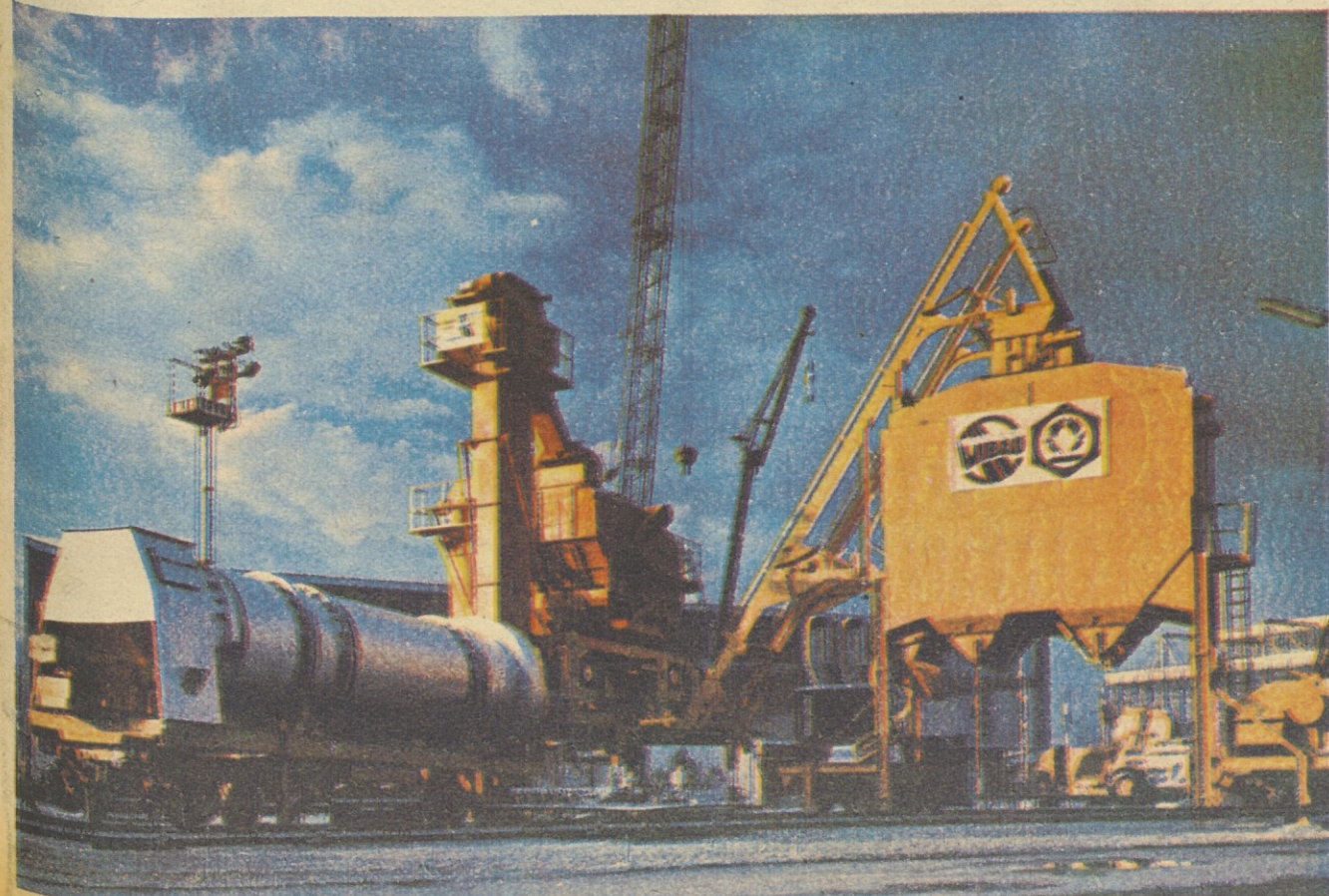
Naslednja veja proizvodnega programa Kovinarske je industrijska oprema, to je oprema za kemično, prehrambno, naftno in papirno industrijo. Gre za proizvodnjo različnih mešalnikov, reaktorjev, separatorjev in rezervoarjev, avtoklavov itd. Kot polproizvod proizvajajo v Kovinarski dna za visokotlačne posode s premerom do 4000 mm in z debelino pločevine do 22 mm.

Kovinarska ima tudi lasten obrat galvanizacije. Dodati moramo tudi, da v Kovinarski obdelujejo različne zahtevne materiale, kot so nerjaveča jekla, aluminij itd.

S SKUPNIMI MOČMI...

Najvažnejši temelj za realizacijo vseh obsežnih načrtov je učinkovito sodelovanje vseh dejavnikov, to je družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in strokovnih služb. Z njihovim enotnim nastopom in s pomočjo vseh delavcev v Kovinarski bodo premagali vse probleme, s katerimi se Kovinarska danes bori. To pa so, denimo, velike zaloge, upadanje naročil zaradi zmanjševanja investicij in podobno. Seveda pa so si v Kovinarski tudi zadali, da bo treba doseči še večjo produktivnost in tehnološko izpopolnjenost.

◀ Asfaltna baza

NA OBISKU V CINKARNI CELJE

Beli pigment še ne prinaša dobička

Pred več kot 100 leti, natančneje v letu 1873, so v Celju ustanovili topilnico cinka, ki se je kasneje razvila v eno največjih cinkarn daleč naokoli. Dobrih sto let je zdržala stara dobra cinkarna, preden je pred sodobnejšimi tehnološkimi postopki in zaradi vse dražje rude omagala in se je pridobivanje cinka kljub neprestanim investicijam v stranske dejavnosti spremenilo v stalno in vse večje »pridobivanje izgub«.

Z opustitvijo proizvodnje cinka, ki je prinašala vse večjo izgubo, pa je

zmanjkalo surovin za »stranske« obrate oziroma za tisto proizvodnjo, ki so ji služili za surovine stranski produkti in odpadki pri proizvodnji cinka. In tako se je zguba pred letom 1970 večala, obenem pa so v Celju gradili novo tovarno, tovarno titanovega dioksida. Ker ni bilo denarja od propadajoče industrije, celjska je doživljala prav takšno pot nazadovanja kot vse stare bazične industrije, je bilo treba poiskati denar v tujini in pri banki. Nesrečno obdobje neprestanih podražitev je zahtevalo

svoje, nov obrat je stal iz dneva v dan več, denarja ni bilo nikoli dovolj in gradnja se je vlekla kar štiri leta. Še preden je tovarna začela poskusno proizvajati surovino, le-to potrebujejo predvsem tovarne barv, papirja, gradbenja industrija... je cena titanovega dioksida na svetovnem trgu začela upadati...

ŠIROKO RAZVEJANA PROIZVODNJA

Seveda pa Cinkarna Celje ob preusmeritvi na titanov dioksid ni

Nov obrat za proizvodnjo titanovega dioksida.

mogla dopustiti, da bi obstali veliki »stranski obrati«, v katere so bila vložena velika sredstva. Razvila je novo proizvodnjo in tako je lahko lani z dohodkom, ki je nastal v teh obratih, krila izgubo, ki jo je povzročila proizvodnja tega, sicer v svetu zelo iskanega dioksida oziroma pigmenta.

Katalog celjske cinkarne je dokaj obsežen; namesto nekdanje proi-

zvodnje cinka se je kemična proizvodnja usmerila v proizvodnjo materialov za grafično industrijo. Sicer pa pogledimo, kaj vse prihaja danes na trg iz te znane celjske tovarne: cinkova pločevina, cinkovi strešniki, žlebovi in cevi, cinkove legure, cinkove anode, cinkov prah, žveplena kislina, cinkove rondelje, cinkove čašice, cinkova žica, cinkovi protektorji, šamotne dimne cevi in priključki. Mimo teh proizvodov je na spisku veliko kemičnih proizvodov: barijev sulfid, cinkov sulfat, zelena galica, modra galica, cuprablau, humovit, flovit, svinčeva glajenka, natrijev sulfid, natrijev hidrosulfid, kromov galun, organska barvila, cinkovo belilo, ultramarin, litopon, zemeljske barve, izravnalne mase in lepila za oblaganje, svinčeni minij, osnovni antikorozijski premazi... Vse bolj pa se uveljavljajo proizvodi za grafično industrijo: ofsetne plošče, sredstva za korekturo, gumiranje, konzerviranje, jedkanje... plošč, tiskarske barve za ofsetni tisk in knjigotisk.

Program je očitno pester in je namenjen sodobni porabi.

TITANOV DIOKSID SKUPAJ S TUJIM PARTNERJEM

Kapitalna investicija celjske cinkarne je bila prav gotovo gradnja tovarne titanovega dioksida, ki je začela poskusno obratovati ob stoletnici tovarne. Devetindeset odstotkov vseh sredstev, ki so bila potrebna za novi obrat, si je Cinkarna Celje zagotovila v tujini. Tuji partner po svetovnih cenah odkupuje več kot pol proizvodnje in še vedno nosi tudi izgubo, ki jo ta proizvodnja prinaša. Odločitev za proizvodnjo titanovega dioksida je narekovala moderna industrija lakov in barv, plastike in gume, papirja, keramike... saj vsa ta industrija zahteva vse več kvalitetnih belih pigmentov, med katerimi je najpomembnejši prav gotovo proizvod celjske cinkarne.

LETOS VEČJA IZGUBA KOT LANI

»Prihodnje leto bo proizvodnja titanovega dioksida že veliko renta-

bilnejša kot letos, ko je prinesla naj-več izgube, toliko, da je tudi dohodki druge proizvodnje ne morejo pokriti. Tako je bilo še lani. Stroški proizvodnje so precejšnji, mimo tega so tudi anuitete visoke, saj je Cinkarna gradila obrat v časih, ko so strogo naraščali vsi stroški, zlasti pa cene energije, prevoza. Tudi proizvodnja ni takšna, kot bi morala biti. Še vedno je za tri odstotke manj rentabilna, kot bi morala biti glede na licenčne podatke Francozov.

Proizvodnja še ni dosegla zadovoljive rentabilnosti pa tudi še ne vseh kvalitet. Kljub temu, da poraba titanovega dioksida v svetu in doma iz leta v leto narašča, saj znaša svetovna proizvodnja dva milijona ton tega pigmenta letno, pa se jugoslovanski titanov dioksid na domačem tržišču še ni tako uveljavil, kot bi bilo pričakovati. Proizvodnja tega belega pigmenta lahko doseže v Celju letno proizvodnjo 20.000 ton. Jugoslavija ga letno porabi enajst tisoč ton, toda še vedno ga več kot pol uvozi. Takole pripovedujejo v Cinkarni Celje:

»Proizvodnja v naši tovarni bo prihodnje leto občutno večja. Računamo, da bomo titanovega dioksida precej več prodali na domačem trgu. Tudi tuji partner, ki je vložil v tovarno svoj delež, bi kupil več titanovega dioksida, vendar ta trenutek večja proizvodnja ni rentabilna. Cene titanovega dioksida počasi naraščajo. Upošteva nekaj višje cene, konec recesije oziroma izboljšanje tržnih pogojev, bolj smotno proizvodnjo, proizvodnjo, ki bo dajala boljše rezultate, in to, da ob večji proizvodnji osnovni stalni stroški bistveno ne naraščajo, torej se porazdeljeni na količino manjšajo (amortizacija, vzdrževanje, plačevanje kreditov), predvidevamo, da bo proizvodnja prihodnjega leta rentabilnejša in da bo treba tako nam kot tujemu partnerju kriti manjšo izgubo. Letos pa bo moral priskočiti na pomoč rezervni sklad in banka, kajti letošnja izguba bo kljub temu, da je večji del preostale proizvodnje celjske cinkarne rentabilna med 85 in 90 milijoni dinarjev.«

SGP »SLOVENIJA CESTE« – TOZD INDUSTRIJA APNA KRESNICE

Strmo naraščanje proizvodnje

Industrija apna Kresnice se je s 1. 1. 1976. leta pripojila k SGP Slovenija ceste. Namen združitve je smotno in koristno združevanje sredstev in kadrov za izvajanje skupnih nalog. Skupnih nalog je več, zlasti pomembne pa so tiste na področju proizvodnje kamenih agregatov, to pa pomeni skupen razvoj kamnoloma Ušenišče in razvoj nove proizvodnje v Kresnicah.

PROIZVODNI PROGRAM

TOZD Industrija apna Kresnice obsega proizvodnjo metalurškega apna za slovenske železarnice in železarno Smederevo, proizvodnjo zelo kvalitetnega hidriranega apna za potrebe gradbeništvu in pa kemično industrijo, proizvodnjo živo mletega apna za industrijo gradbenega materiala. V letu 1975 pa je kresniška industrija apna uvedla še proizvodnjo kamenih agregatov za pripravo vseh vrst in kvalitet betonov ter proizvodnjo pe-

skov za kvalitetne omete.

V letu 1975 kot začetnem letu proizvodnje kamenih agregatov je TOZD Industrija apna Kresnice dala na tržišče že 30.000 kub. m, v letu 1976 pa pričakuje plasman v višini 45.000 kub. m. Potrebe po kamenih agregatih iz leta v leto naraščajo, zato v industriji apna planirajo v letu 1977 prodajo teh proizvodov v višini 80.000 kub. m, do leta 1980 pa v višini do 350.000 kub. m. Realizacijo tega programa narekujejo potrebe po agregatih in pa za-

stojna količina zalog kvalitetnega apnenca.

RAZVOJ INDUSTRIJE APNA KRESNICE

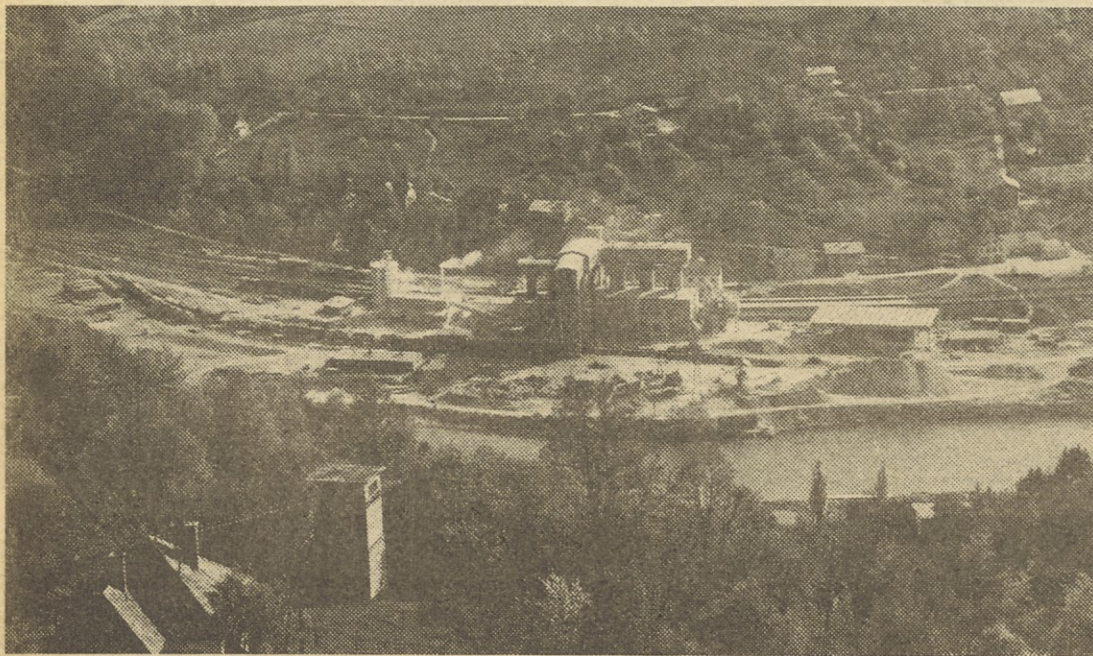
Industrija apna Kresnice je bila ustanovljena že leta 1930. Od prvih dveh peči in dnevne proizvodnje 40 ton se je Industrija apna Kresnice razvila v obsežen obrat s proizvodnjo približno 380 ton blagovne proizvodnje živega in hidriranega apna dnevno. Mimo proizvodnje odličnega hidriranega apna, znamenitega živega apna in pravega metalurškega apna je kresniška industrija apna vedno bolj pomemben proizvajalec gradbenih peskov vseh vrst. Obširne in komplicirane naprave in stroji omogočajo proizvodnjo, ki sledi modernim zahtevam.

SODELOVANJE S KRAJEVNO SKUPNOSTJO TER OBČINO

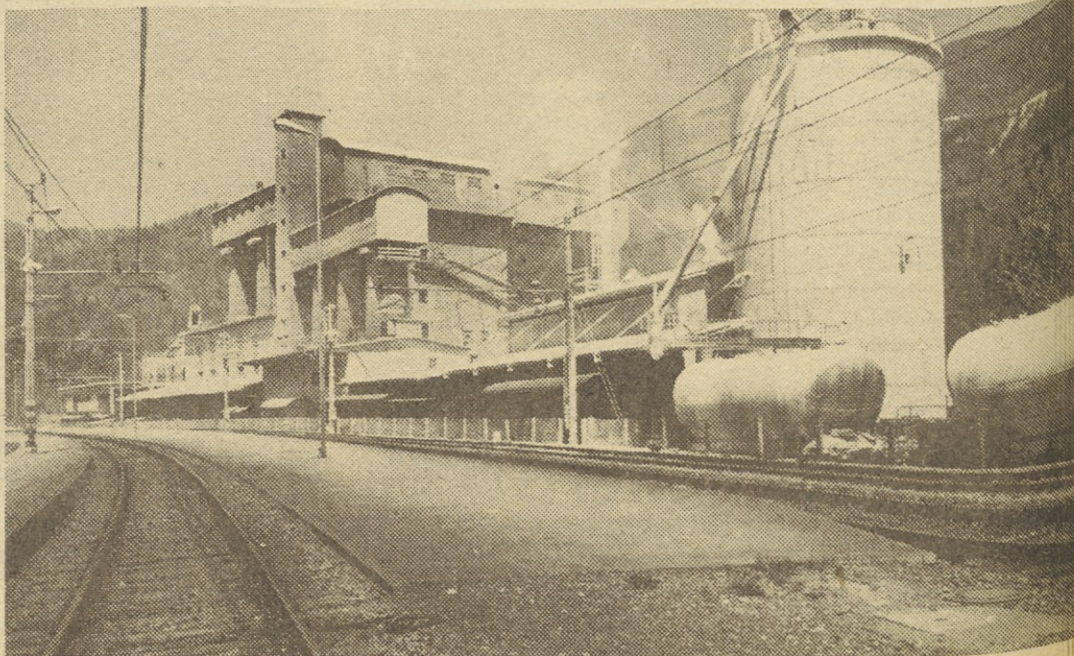
Lokacija proizvodnih naprav kresniške industrije apna je v bližini Ljubljane, vendar na robu občine in vendar na komunalno neurejenem terenu, kar velja tako za obrat peči kot za obrat kamnolom. To je terjalo od kolektiva veliko naložb v infrastrukturne objekte. Sami so morali zgraditi več kot 10 km gorskih cest, skupaj s KS Kresnice so zgradili most čez Savo. Sodelujejo pri gradnji elektrooomrežja, pri gradnji vodovodov, pa tudi pri gradnji mnogih drugih objektov. To je velik napor za kolektiv, vendar so naložbe koristne za vse področje.

Globinski odstrel v kamnolomu

Pogled na obrat peči s kamnoloma

Obrat peči Industrije apna Kresnice

LESNA INDUSTRIJA GLIN NAZARJE

SPROTI PRODANA OKNA IN VRATA

»Prodamo vse, kar naredimo, naše osnovno vodilo je kakovost,« pravijo v lesni industriji Nazarje, kjer v zadnjih mesecih leta komaj sproti naredijo toliko, kot gre njihovih izdelkov v denar.

Okna in vrata iz Nazarj so znana in priznana, les iz Nazarj in leseni izdelki so sloveli že pred desetletji. Tovarna, ki je bila ustanovljena leta 1967 in jo danes sestavlja šest temeljnih organizacij združenega dela, pa se je zelo močno uveljavila po vsej Jugoslaviji in začela se je uveljavljati tudi v tujini.

V Nazarjih proizvajajo žagan in tesan les, ladijski pod in stenske obloge, iverne plošče, stavbno pohištvo, ki zajema vezana okna, klasična okna, okna s polknicami, sobna vrata in zložljive podstrešne stopnice. Mimo tega pa izdelujejo tudi lesene počitniške hišice.

Lesna industrija Glin Nazarje pa je pomladi delala povsem drugače kot sedaj.

»Tudi dobra kakovost nam ni pomagala, čeprav smo znani po tem. Zaloge so se kopičile in imeli smo kakih 40.000 oken in vrat na zalogi. Potlej so posojila pomagala, da je steklo in sedaj komaj ustrežemo vsem,« pravijo in pri tem že napovedujejo, da bodo prihodnje leto dosegli še večjo proizvodnjo.

Tisto, kar so zamudili na pomlad, sedaj z velikim uspehom nadomeščajo tako, da delajo tudi ob sobotah:

»Sedaj je konjunktura in velja jo izkoristiti. Delamo vse sobote, in še komaj dohajamo naročila. Menimo, da nam prihodnje leto ne bo niti malo težko prodati veliko več kot letos. Letos bomo naredili 110.000 vrat in oken, prihodnje leto pa se bo naša proizvodnja vrat in oken povečala na 140.000 kosov. S tem pa bodo skoraj vse naše notranje rezerve izkoriščene. Pravzaprav ne gre za notranje rezerve, marveč predvsem za sodobnejšo tehnologijo, za manj časa, ki nam bo poslej potreben za izdelavo enega okna.

MANJ KOT TRI URE

V prvem letu, ko so v Glin Nazarje začeli izdelovati okna, mimogrede danes jih izdelujejo 45 tipov — so porabili za sleherno okno kar 25 ur. Potlej so iz leta v leto posodabljali proizvodnjo, uvajali nove tehnološke postopke in danes za eno okno potrebujejo v povprečju le še dve uri in petdeset minut:

»Tehnologijo bomo še izboljšali,« pravijo v v Glin. »Z bolj racionalnim delom, z boljšo pripravo, z boljšo tehnologijo nasploh bomo prihodnje leto našo proizvodnjo oken in vrat ob enakem številu zaposlenih povečali na 140.000 kosov.« Tako načrtujejo danes in dodajajo, da bo to prineslo večjo akumulacijo in tudi večji osebni dohodek vsem temeljnim organizacijam združenega dela, čeprav v drugih ni moč kaj prida povečati ekonomičnost:

»V temeljni organizaciji žagan in tesan les ne moremo narediti več, saj imamo posek določen in več kot posekamo sedaj, ne smemo. Nekaj več bi lahko sicer prodali stenskih in talnih oblog, a so cene zamrznjene in nam zlasti prodaja ladijskega

poda ne prinaša dohodka. V temeljni organizaciji, v kateri izdelujemo iverne plošče, so kapacitete povsem izkoriščene. Dokaj sodobna tehnologija in velikoserijska proizvodnja — sodobnejšo in večjo proizvodnjo ivernih plošč imajo sedaj le v Brestu in Meblu — omogoča 80.000 kubičnih metrov letne proizvodnje plošč, ki gre vsa v denar na jugoslovanskem trgu.

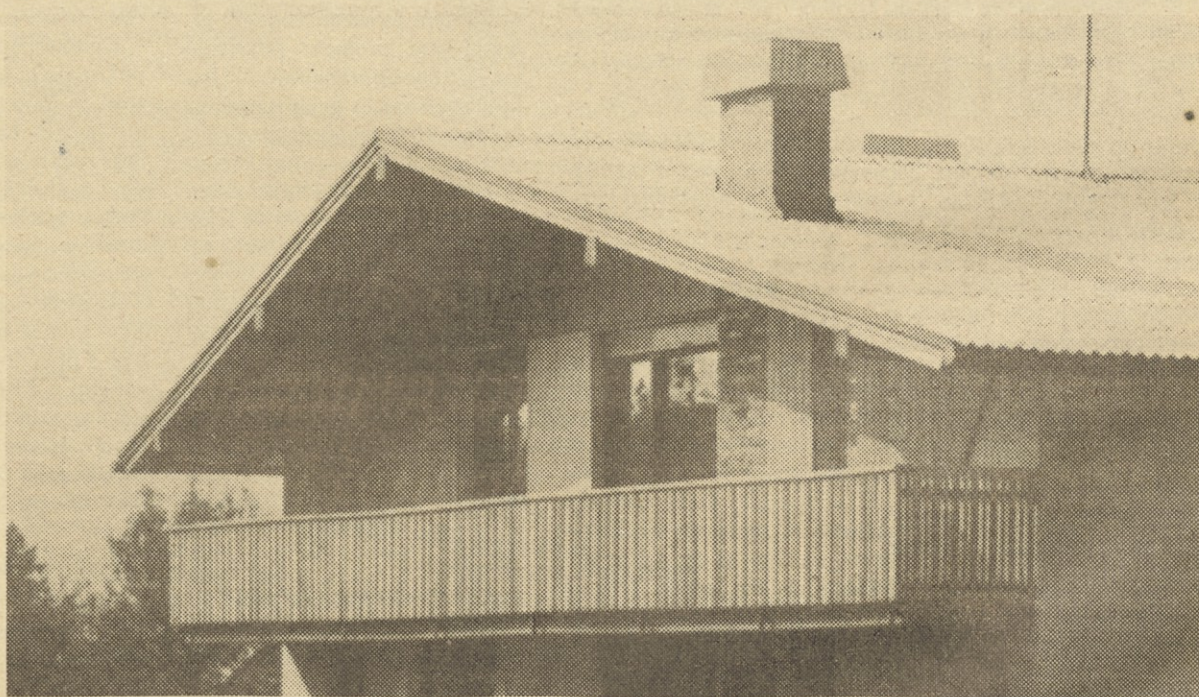
Kakovost naših plošč je odlična, in tako delamo v štirih izmenah in nimamo, čeprav je na trgu za nas še dovolj prostora, možnosti, da bi proizvodnjo povečali,« pravijo v Glin Nazarje.

K temu v Glin dodajajo, da se bo celoten dohodek prihodnje leto na račun vrat in oken bistveno povečal, in da bodo v tovarni za 15 odstotkov povečali produktivnost. Produktivnost pa se bo povečala tudi zavoljo modernejše tehnologije pri lupljenju debel. Uvedba nove mehanizacije bo olajšala delo fizičnim delavcem, ki so zaposleni na najtežjih delovnih mestih. Teh je v Glin iz leta v leto manj. Letos so že zgradili novo kotlarno in tako odpravili kar precej najtežjih delovnih mest.

SKRB ZA STANDARD

Pa ne le na delovnem mestu, tudi sicer so v Glin Nazarje marsikaj storili, da bi zaposlenim olajšali delo. Tako so, denimo, poskrbeli za tople malice in kosila. Vsega seveda še niso rešili. Tako je ena največjih težav pretesna vzgojnovarstvena ustanova, a tudi to bodo rešili.

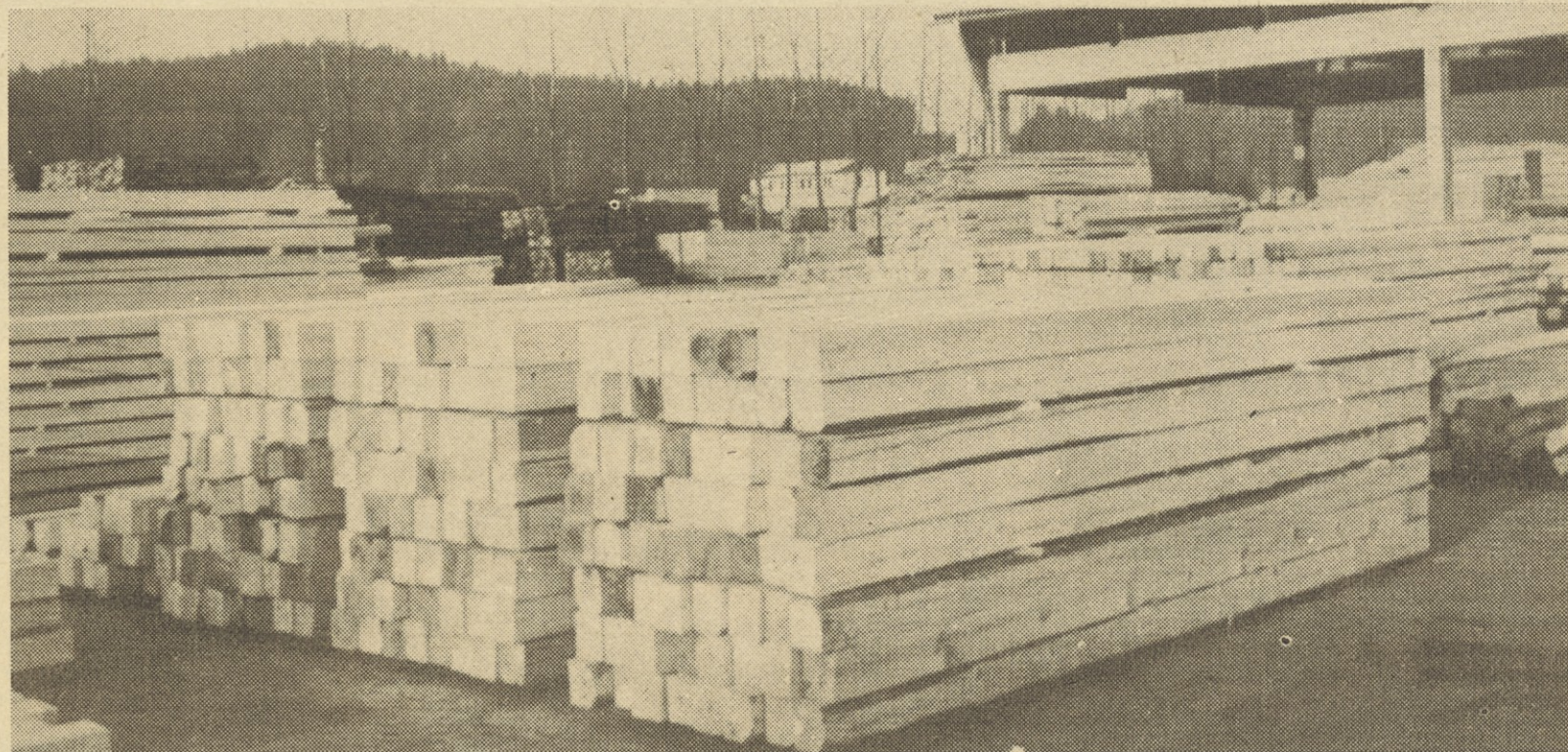
»Lani nam je socialno zavarovanje vrnilo nekaj sredstev in kolektiv jih je namenil za vzgojnovarstveno ustanovo. Vrtec ne bo naš, marveč krajevni, menimo pa, da bo sedemdeset mest, kolikor jih bo v njem, zadostovalo za nekaj časa za vse potrebe Nazarj.«

Proizvode GLIN NAZARJE vgrajujejo v bloke in individualne hiše.

Opažni les je vse bolj iskan

Letno predelajo v Glin Nazarje 105.000 kubičnih metrov lesa, izdelajo 110.000 oken in vrat ter pošljejo na trg 80.000 kubičnih metrov iverk.

PTT VČERAJ, DANES, JUTRI

Kako zadovoljiti potrebe?!

Pošta, telegraf in telefon, kar po navadi skrajšano imenujemo ptt ima kot dejavnost posebnega družbenega pomena nalogo, da zadovoljuje družbene potrebe po medsebojnem komuniciranju. Razvoj te dejavnosti je tesno povezan z razvojem gospodarstva, družbenih odnosov ter s kulturno in življenjsko ravnijo prebivalstva; razvit sistem te dejavnosti, ki seveda ne more biti omejen le na določeno področje, le na republiko in niti ne na državo, saj gre za resnično kozmopolitski sistem, pa vpliva na hitrejši razvoj tudi vseh drugih dejavnosti, saj omogoča medsebojno komuniciranje med družbenimi subjekti, povezuje proizvodnjo in porabo in omogoča povezovanje našega gospodarstva z drugimi.

Slovenski ptt dejavnost smo začeli po vojni razvijati na zelo klavnih ostankih predvojnega in medvojnega ptt sistema in na ostankih zelo slabo razvitega omrežja, saj se je stara Jugoslavija lahko pohvalila z zelo slabo razširjenim in tehnološko nerazvitem omrežjem, poleg tega pa je še od te borne zapuščine polovica zmogljivosti bila poškodovana ali porušena, saj tudi ptt omrežju in dejavnosti vojna vihra ni prizanesla.

Oglejmo si nekaj števil: v predvojnem času je bilo v Sloveniji največ pogodbenih pošt, med njimi jih je bilo veliko brez telefona. Pri veliki večini pošt ni bilo organizirane dostave pošiljk na domove naslovljencev, ki so jih zato morali prevzemati kar na pošti. V strukturi ptt storitev so z velikim odstotkom prevladovala poštna storitve, kar je za ocenjevanje razvitosti ptt omrežja in sistema zgovoren dokaz nerazvitosti. V 1939. letu smo imeli v Sloveniji 306 telefonskih central, od tega jih je bilo le šest avtomatskih s komaj 4712 telefonskimi naročniki. Če primerjamo te podatke z razmerami v nekaterih drugih evropskih državah, lahko ugotovimo, da je bila stara Jugoslavija po stopnji razvoja ptt omrežja in razvitosti te dejavnosti na dnu evropske lestvice.

Na bornih ostankih ptt omrežja so po osvoboditvi slovenski poštni delavci začeli graditi nov ptt sistem ter nove zmogljivosti, da bi učinkoviteje zadovoljili vse večjim družbenim potrebam po poštnih, telegrafskih in telefonskih storitvah. Že 1952. leta so dosegli predvojno raven pro-

meta in v naslednjih letih se je krivulja rasti prometa in povečevanja ptt zmogljivosti naglo dvigala.

POŠTA

Kljub vsemu pa ptt promet v Sloveniji ni dosegel takšne ravni razvoja, kot jo zahtevajo potrebe uporabnikov, kar je še posebej značilno za telefonski promet, kjer smo po razvitosti med zadnjimi v Evropi. Toda povedati moramo — omenimo naj vsaj bistvene številke za tri glavne dejavnosti — da število poštnih enot po vojni ni ekstenzivno naraščalo, temveč so slovenski poštarji opravili kakovostne spremembe v poslovanju pošt, vložili precej sredstev v modernizacijo delovnih naprav ter poskrbeli za hitro dostavo pošiljk naslovljencem. Sedanje poštno zmogljivosti količinsko v glavnem ustrezajo potrebam uporabnikov, vendar bo potrebno odpreti še nekaj ptt enot v mestih, in to predvsem v novih soseskah. Dnevno dostavo poštnih pošiljk imajo vsi prebivalci v ožjih dostavnih okoliših, v širših dostavnih okoliših pa jih ima dnevno dostavo blizu 66 odstotkov.

Drugi prebivalci prejema pošiljke dva do petkrat tedensko. Današnja organizacija poštnega prometa v naši republici omogoča, da je 97 odstotkov prejetih pošiljk vročenih že naslednji dan po sprejemu. Seveda poštarji kljub prizadevanjem še vedno niso zadovoljni s tehnično opremljenostjo pošt; vzroke za to nezadovoljstvo pa lahko zasledimo v pomanjkanju sredstev za investicije in tudi težavah pri

uvozu tiste mehanizacije, ki je na domačem tržišču ni.

TELEGRAFSKI PROMET

Zelo velik razvojni korak pa so slovenski ptt delavci napravili v telegrafskem prometu. V javnem notranjem in mednarodnem telegrafskem prometu pokrivajo vse potrebe uporabnikov. Na milijon prebivalcev pride v naši republici 40,6 telegrafskih priključkov. Takšno pa je tudi evropsko poprečje. Pred enajstimi leti smo imeli v Sloveniji 184 telex naročnikov, pred petimi 473, lani pa že 861 naročnikov. Ob koncu srednjeročnega razdobja naj bi znašala ta številka že 1450 telex naročnikov. Seveda pa zadovoljevanje uporabnikov ni odvisno samo od zadostnih zmogljivosti pošte, temveč tudi od možnosti za nabavo teleprinterjev, ki so sorazmerno dragi in jih je treba uvažati.

TELEFONSKI PROMET

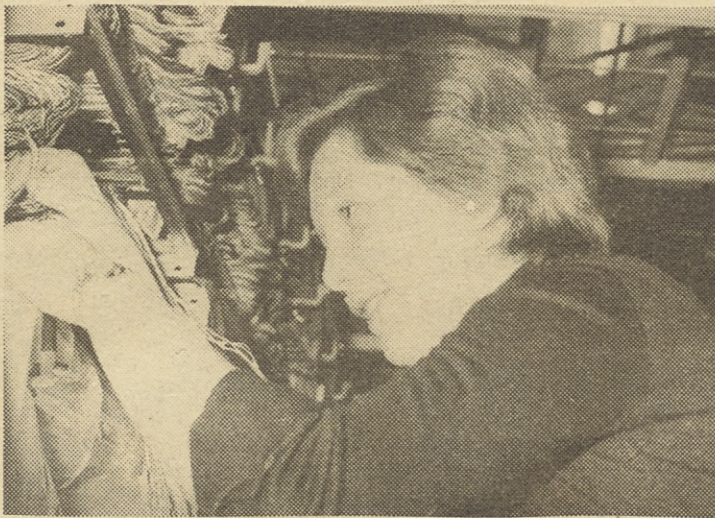
Letos je minilo že sto let, odkar so v ZDA izumili napravo

lefon svojo domovinsko pravico tudi v Mariboru. Toda pustimo zgodovino. Dejstvo je, da kljub 13,57-odstotni letni stopnji rasti glavnih telefonskih priključkov slovenski ptt delavci ne morejo ustreči vse večjim potrebam po telefonskih storitvah.

Ugotavljajo, da v Sloveniji pokrivajo le kakih 50 do 60 odstotkov potreb po telefonskih priključkih. Letos je stotisoči občan v naši republici dobil telefonski priključek. Povejmo še, da bodo ptt delavci morali tudi več storiti pri namestitvi telefonskih govornic, saj smo na tem področju glede na povprečje v drugih državah in še bolj zavoljo potreb teče s polavtomatskim posredovanjem z ZRN in Avstrijo in z ročnim posredovanjem z Italijo. Druge države lahko kličejo naročniki prek mednarodnih central v Beogradu in Zagrebu.

ORGANIZIRANOST PTT DEJAVNOSTI

V sestavljeni organizaciji združenega dela »Združene ptt

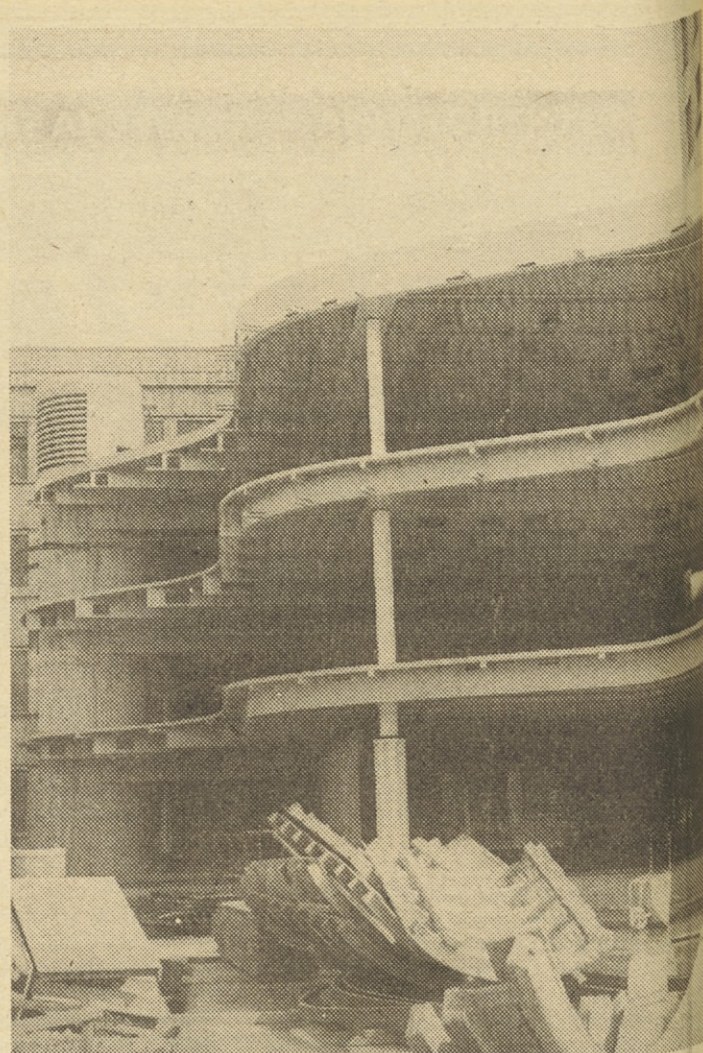

Zaključna montažna dela v novi tranzitni in mednarodni avtomatski telefonski centrali v Ljubljani

za prenašanje zvoka na daljavo. Telefon je kmalu začel svojo zmagovito pot. Začetki telefonskega prometa v naših krajih sodijo v prejšnje stoletje. Javni telefonski promet je bil v Ljubljani uveden 16. oktobra 1897. leta in le dva meseca kasneje je dobil te-

organizacije Slovenije» že nekaj let skrbijo tudi za posredovanje podatkov po telegrafskem in telefonskem omrežju. Sedanje telegrafsko in telefonsko omrežje, ki je bilo zgrajeno v zadnjih petnajstih letih, je po svojih tehničnih značilnostih tako, da ustreza zahtevam za prenos podatkov, po svoji razširjenosti pa zadovoljuje zdajšnje potrebe in potrebe bližnje prihodnosti. Prvi prenos podatkov po telekomunikacijskem vođu je bil opravljen pred petimi leti. Od tedaj dalje je število zvez za prenos podatkov stalno naraščalo, saj je bilo predlani vključenih v telekomunikacijsko omrežje slovenske ptt že 60 in lani 172 terminalov.

Že nekaj časa je minilo od začetka gradnje nove tranzitne in mednarodne avtomatske telefonske centrale z zmogljivostjo 10.800 priključkov in od tega z 1100 priključki za mednarodne vode in s 7200 priključki za medkrajevne vode. Gre za zmogljivost, ki predstavlja v telefoniji najvišjo raven, njena izgradnja pa sodi v sklop programa izgradnje 17 podobnih central v vsej državi. S temi zmogljivostmi bodo v Jugoslaviji odpravljena ozka grla, prav tako pa bo avtomatiziran telefonski promet s tujino. Tako bomo lahko v Sloveniji kmalu direktno klicali naše prijatelje, poslovne partnerje in druge v tujino. Pa tudi telefonske zveze z vso državo bodo boljše.

Pogled na novo tranzitno in mednarodno avtomatsko telefonsko centralo v času gradnje

Seveda pa ob teh glavnih dejavnostih ne smemo pozabiti na tiste »skrite« dejavnosti, vendar pa delavci prek njih omogočajo ptt sistemu da normalno deluje. Gre za projektiranje naprav in objektov, računalništvo in še posebej za izobraževanje kadrov.

prometu, kar velja še posebej za delavce na terenu, saj imajo na pošti deljen delovni čas, nočno delo, delo ob sobotah in nedeljah, poslovanje z denarjem in podobno. Tudi v tem lahko iščemo razloge, da je zanimanje za takšne poklice zelo majhno.

Nočna dežurna služba

Slovenski ptt delavci so organizirani v 13 delovnih organizacijah. To so: Podjetje za ptt promet Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto in Trbovlje in nato v PTT projektivni biro, PTT ERC, PTT Izobraževalni center in PTT počitniški domovi. Ker gre za dejavnost posebnega družbenega pomena, so bile letos ustanovljene tudi samoupravne interesne skupnosti, v katerih se ptt delavci z uporabniki ptt storitev dogovarjajo o razvojnih programih in tudi o financiranju načrtov. Območne samoupravne interesne skupnosti za ptt promet so ustanovljene v Ljubljani, v Trbovljah, v Mariboru, Celju in v Murski Soboti. Kmalu pa naj bi jih ustanovili tudi v Novi Gorici, Novem mestu, v Kopru in v Kranju. Območne samoupravne interesne skupnosti za ptt promet Slovenije.

V združenih ptt organizacijah je bilo lani zaposlenih nekaj več kot 5700 delavcev, število zaposlenih pa je v zadnjih desetih letih raslo s povprečno letno stopnjo 4,7 odstotka. Za naslednje srednjeročno obdobje pa je predvidena 3,4 odstotna letna stopnja rasti zaposlenih. Ob tem kaže še povedati, da se delavci neradi odločajo za delo v ptt

AMBICIOZNI, Vendar REALNI NAČRTI

Sicer pa so si slovenski ptt delavci v obdobju od 1976 do 1980. leta zadali ambiciozne načrte, ki pa so kljub vsemu realni. V svoj program so zapisali, da se bodo ptt storitve do 1980. leta povečale za 68 odstotkov, število rednih ptt enot za 7 odstotkov, zmogljivosti končnih telegrafskih central bodo povečali za 76 odstotkov, število krajevnih telefonskih priključkov za 93 odstotkov in število telefonskih naročnikov za 83 odstotkov ali za 87.000 telefonskih naročnikov.

Po sedanjih ocenah bodo v slovenskem ptt prometu porabili za uresničitev navedenih številke 2.620 milijonov dinarjev. Precejšen del sredstev bodo izbrskali iz svojih investicijskih skladov, računajo na bančne in komercialne kredite in verjetno bo del sredstev treba zbrati tudi po območnih samoupravnih interesnih skupnostih za ptt promet.

Slovenski ptt delavci pa se bodo zavzeli tudi za to, da jim bo družba omogočila glede na poseben družbeni pomen dejavnosti nekatere olajšave pri najemanju kreditov, poenostavitvi zakonskih postopkov za pripravo in izvajanje izgradnje investicijskih objektov in morebitno ukinitve restrikcij pri uvozu tiste opreme, ki je doma ne proizvajamo.

900 — mednarodna telefonska centrala

Foto: Tadej Bratok

ELEKTROTEHNA — NAJVEČJA TRGOVSKA ORGANIZACIJA V DRŽAVI V SVOJI STROKI

ZAMRZNJENA MARŽA JE ZAMRZNILA RAZVOJ

V dobrih tridesetih letih je ljubljanska Elektrotehna prerasla v največje podjetje v Jugoslaviji, ki se ukvarja s trgovanjem vsakršnega elektrotehničnega materiala in elektrotehničnih naprav. Seveda Elektrotehna najbolj na široko odpira vrata svojih trgovin v Sloveniji, vendar nastopa tudi drugje v Jugoslaviji, zlasti pa je svoje trgovske niti razpredla po vsej Evropi in ZDA.

Elektrotehna je bila 1945. leta ustanovljena zato, da bi nakupovala in razdeljevala elektrotehnični material ter projektirala in montirala najrazličnejše električne naprave, da bi trgovala na debelo in drobno in ustanavljala tehnične pisarne oziroma lastne podružnice ter da bi prevzemala elektrotehnični material, ki ga je Slovenija dobivala na rovaš reparacij oziroma kot mednarodno pomoč.

Leta 1954 je bila Elektrotehna registrirana za opravljanje zunanjetrgovinske dejavnosti, hkrati pa je za vestno začela vlagati vsa razpoložljiva sredstva v svoje lastne trgovine.

8.000 KVADRATNIH METROV TRGOVIN

Odločitev, da je treba graditi trgovine, se obrestuje še danes. Res je, da Elektrotehna še danes nima svojega lastnega počitniškega doma, toda ima trgovine po Sloveniji in Hrvaški in še več bi jih imela, če v zadnjih letih zamrznjena marža ne bi omejevala dohodka na tako majhno stopnjo, da je naravnost ogrožala nadaljnjo rast podjetja. Toda tudi sedanjih 8.000 kvadratnih metrov prodajnih površin pomeni za podjetje zelo močno osno-

vo, na kateri lahko gradi dalje in ji zagotavlja pogoje za uspešno spreminjanje družbenoekonomskih odnosov med trgovino in med proizvodnimi organizacijami združenega dela.

Seveda pa je grosistični promet še danes najmočnejša dohodkovna postavka Elektrotehne.

POVEČEVANJE SKLADIŠČNEGA PROSTORA

Prav tako nujen kot prodajni prostor je seveda tudi skladiščni prostor. V Elektrotehni so se tega zavedali že zelo zgodaj, čeprav se jim je posrečilo urediti to vprašanje šele leta 1968. Z velikim skladiščnim prostorom v Javnih skladiščih v Ljubljani si je Elektrotehna postavila temelje poslovanja za grosistično in detajlistično trgovino. Danes ima Elektrotehna v 27 trgovinah 8.530 kvadratnih metrov prodajnih površin, na katere prihaja blago s 27.000 kvadratnih metrov odprtega in zaprtega skladiščnega prostora. Za upravne prostore pa je Elektrotehna zgradila 5830 kvadratnih metrov poslovnih površin.

Nekaj manj kot 1.000 zaposlenih delavcev Elektrotehne ustvarja iz leta v leto več in tudi vnaprej načrtuje 6-odstotno rast realizacije v poprečju na leto in 5-odstotno povečanje dohodka na leto. Seveda pa lahko nadaljnjo rast tega največjega tovrstnega podjetja v Jugoslaviji zagotovi le globlja samoupravna, komercialna in finančna razvojna povezanost in sodelovanje. Temelj nadaljnega razvoja je namreč v trajnem združevanju dela in sredstev z združenim delom v poslovni sistem Elektrotehna, ki mora v celoti pokrivati reprodukcijski proces

in z optimalnim izkoriščanjem zmogljivosti vseh oblik poslovnih in neposlovnih sredstev temeljnih organizacij združenega dela doseči še večjo gospodarsko rast, večjo socialno varnost, višji standard zaposlenih, večjo reprodukcijsko moč in seveda bolj pravično delitev dohodka med vse, ki ustvarjajo novo vrednost.

TRDEN SREDNJEROČNI PROGRAM

Elektrotehna si je zadala trdne cilje. Na področju notranje trgovine si prizadeva, da bi čim prej spremenila sedanji kupoprodajni odnos v dolgoročne samoupravne sporazume, ki bi temeljili na dohodkovnih odnosih. Elektrotehna načrtuje povezavo z večjimi trgovskimi centri in kompletno ponudbo za vse vrste investicij: za stanovanja, šole, vzgojnovarstvene ustanove, proizvodne obrate, poslovne zgradbe... Načrtujejo tesnejšo povezavo z zunanjo trgovino, predvsem pri uvozu tistega blaga, ki ga domača industrija ne proizvaja. Elektrotehna namerava razviti najtesnejše sodelovanje s proizvodnimi delovnimi organizacijami in povečati prodajo blaga na manj razvita področja, znižati zaloge blaga, ki imajo slab količnik obračanja, izpolniti asortiman blaga in stalno spremljati vse potrebe tržišča in industrije.

Na področju zunanje trgovine Elektrotehna predvideva predvsem povečan izvoz, sklenitev samoupravnih dogovorov o dolgoročnem sodelovanju pri izvozu in uvozu blaga ter tehnologije z določenimi delovnimi organizacijami. Načrtujejo tesnejše sodelovanje z notranjo trgovino, da bi

se čim bolj približali dejanskim potrebam po uvozu blaga za široko porabo in da bi se skupaj povezovali z industrijo na podlagi dolgoročnega sodelovanja in dohodkovnih odnosov.

VEČANJE OBSEGA POSLOVANJA

Če je hotela Elektrotehna postati in ostati največja tovrstna gospodarska organizacija v Jugoslaviji, je morala seveda neprestano povečevati obseg svojega poslovanja. Leto dni po ustanovitvi, to je v letu 1946, je znašal ves promet Elektrotehne 80 milijonov dinarjev, kar za tedanje razmere niti ni bilo tako malo. Leta 1974 je promet narasel na 194 starih milijard, število zaposlenih pa se je dvignilo od 60 delavcev ob ustanovitvi podjetja na 850 zaposlenih.

Že od vsega začetka so se v Elektrotehni zavedali, da je treba dohodek smotno deliti. Tako so ga 50% odstotkov namenjali za osebne dohodke, drugo polovico pa so vlagali v sklade.

NADALJNJE ŠIRJENJE TRGOVINE

Čeprav je pred delovnim kolektivom Elektrotehne veliko nalog, ostaja med najpomembnejšimi nalogami prav širjenje trgovine, zlasti detajlistične trgovine in to bodisi z nakupom že obstoječih lokalov bodisi z adaptacijo bodisi z najemanjem ali gradnjo novih. Prav na tem področju pa je zadnja leta nastala zadrega:

»Od prvotnih načrtov za širjenje lastne prodajne mreže smo morali lani odstopiti,« pravijo v Elektrotehni in razlagajo, da vse težje dohajajo po-

slovne stroške, saj so marže že nekaj let zamrznjene. Zamrznjene marže iz dneva v dan zmanjšujejo razliko v ceni, s tem pa tudi dohodek. Program razvoja trgovske mreže se je ustavil, čeprav jim samoupravno povezovanje odpira nekatere možnosti, da bi skupaj z delovnimi organizacijami, s katerimi bodo združili delo in sredstva, našli pota za financiranje novih prodajnih metrov, saj je le to poročilo za hitrejšo povečevanje prometa.

TRGOVANJE Z VSEM SVETOM

Seveda pa trgovina na drobno in debelo ne predstavlja vsega programa poslovanja Elektrotehne. Prek zunanjetrgovinske dejavnosti ustvarja približno petino celotnega dohodka. Pri tem se Elektrotehna opira na več stalnih predstavništev v Evropi, hkrati pa je samo zastopnik številnih svetovno znanih trdk iz Švice, vzhodne in zahodne Nemčije, Nizozemske, Švedske, Italije, ZDA, Poljske...

Vendar Elektrotehna snuje nove načrte. Razmišljajo o ustanavljanju mešanih trgovskih družb na tujem. To niso vsi načrti Elektrotehne, podjetja, ki je največje v svoji stroki v Jugoslaviji. Gradi predvsem na dolgoročnem sodelovanju, na medsebojni odgovornosti za prevzemanje rizika, in na medsebojni delitvi skupno ustvarjenega dohodka v novih odnosih na osnovi združevanja dela in sredstev.

PRODAJNI PROSTOR — To je ena izmed osnov trgovanja

SLOVIN SPREMINJA SVOJO PODOBO

Zorenje žlahtnih idej

Leta 1947, ko je bila ustanovljena delovna organizacija Slovenija vino, organizacija, ki se je pred letom dni preimenovala v Slovin, je bilo v njej zaposlenih le nekaj delavcev. Prva leta po ustanovitvi je podjetje poslovalo izključno kot organizacija za izvoz vina in alkoholnih pijač. Kmalu se je število delavcev povečalo na 150, še posebej tedaj, ko so spoznali, da usmeritev izključno na tuja tržišča ni edina perspektiva podjetja.

Mladi delovni kolektiv se je moral spoprijeti s težkimi delovnimi razmerami, z zastarelimi in preprostimi napravami, z neprimerno opremo kleti, vendar pa si je kljub temu na tujem tržišču hitro utrl pot. Že od vsega začetka so bili njihovi proizvodi znani po kvaliteti. Potem so spoznali, da samo z usmeritvijo na tuje tržišče ne bo šlo, kajti zaposleni v tej delovni organizaciji so se kaj kmalu začeli zavedati, da je njihovo delo v marsičem odvisno tudi od vremena, letine ipd. Povezovali so se s kmetijskimi delovnimi organizacijami, ki so se ukvarjale z vinogradništvom. Pričeli so z negovanjem vina v lastnih kletih in z ekspanzijo na domači, pozneje pa tudi na jugoslovanski trg.

V petdesetih letih so izkušnje in odvisnost od posameznih letin pokazale, da je za uspešno in nemoteno delo treba imeti zaledje v surovinski bazi. Iz kupoprodajnih odnosov, odvisnih od vsakoletnih nihanj na tržišču, s številnimi kmetijskimi organizacijami je Slovenija vino (današnji Slovin) razvilo močno poslovno tehnično sodelovanje tudi zunaj regionalnih in republiških meja. Povezovanje in sodelovanje na osnovi čistih tržnih odnosov in medsebojnega sporazumevanja pa je z leti pripeljalo do fizičnega združevanja nekdanjih partnerjev v okviru enotne delovne organizacije — Slovin. Vse večje potrebe po dopolnilnem izboru in projektu lastnega polnjenja brezalkoholnih pijač sta zahtevala razširitev in naložbe tudi v proizvodnjo brezalkoholnih pijač.

ŠIRITEV DEJAVNOSTI IN NOVE NALOŽBE

Vse to je po 15-letnem obstoju delovne organizacije spodbudilo hitro rast podjetja na osnovi širjenja dejavnosti, ustanavljanje novih obratov, in to predvsem iz lastnih sredstev in na osnovi integracij, ki so zajele velik del jugoslovanskega prostora. Leta 1963 je Slovin zgradil obrat za proizvodnjo in prodajo brezalkoholnih pijač v Zemunu, tri leta pozneje obrat za proizvodnjo in prodajo alkoholnih in brezalkoholnih pijač na Paliču. Leta 1968 v Skopju odprlo obrat za brezalkoholne pijače, leto pozneje dve novi polnilnici Coca-cola v Beogradu in v Zagrebu, leta 1970 enoto za prodajo alkoholnih pijač v Beogradu, tri leta kasneje polnilnico brezalkoholnih pijač v Ljubljani in pred nedavnim še polnilnico Coca-cola v Hadžićih pri Sarajevu.

Od 1965. leta so se Slovinu priključile naslednje delovne organizacije: VINO Brežice, Vinarska vizba Ohrid, Krajina vino Negotin, Vinag Maribor, Jeruzalem Ormož, Patrija Sarajevo, KZ Jedinstvo Rekovac, KZ Bizeljsko, Vinogradniško sadjarsko podjetje Palič, VŽK Ljutomer in Vital Celje. Zastarele proizvodne naprave in izrabljene kmetijske površine so narekivale naložbe v obnovo in razvoj. S samoodpovedovanjem so delavci Slovin vložili precejšen del sredstev v rekonstrukcijo in v razširitev kletnih ter polnilnih kapacitet, mimo tega pa še v obnovo kmetijskih površin v Negotinu, Ohridu, Skopju, Ljubljani, Rekovcu, Brežicah, Mariboru in drugje.

Danes ima Slovin 6500 vagonov kletnih kapacitet, 8000 hektarov kme-

tijskih površin, 29 polnilnih linij, več kot 5000 zaposlenih v 18 temeljnih organizacijah združenega dela na področju celotne Jugoslavije, njegov količinski promet pa znaša več kot 21.500 vagonov na leto. Združevanje dela in sredstev pomeni za Slovin zagotovljeno surovinsko in proizvodno bazo, kar je tudi poročstvo proizvodne osnove in dobre uvrstitve na enotnem jugoslovanskem tržišču. To delavcem Slovin zagotavlja tudi sodobnejšo tehnologijo in boljše dosežke v vseh proizvodnih dejavnostih, po drugi strani pa jim zagotavlja tudi vse večjo specializacijo dela in možnosti za racionalnejše poslovanje.

TESNEJŠE POVEZOVANJE S KMETI

Nič čudnega torej, da je Slovin v sorazmerno kratkem času postal polivalentna kmetijsko-živilska delovna organizacija v jugoslovanskem prostoru. Temeljne organizacije združenega dela povezujejo primarno kmetijsko dejavnost s proizvodnjo in predelavo sadja, živine in mesnih izdelkov, žitaric, močnih krmil, vina in drugih alkoholnih pijač, brezalkoholnih sirupov, aromatov in brezalkoholnih pijač.

V zadnjem času se v Slovinu uveljavlja tudi vse pomembnejša dejavnost — kooperacija z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci. Tovrstno sodelovanje združevanje in vključevanje kmetov proizvajalcev v združeno delo nastaja in se oblikuje kot rezultat objektivne potrebe po neposrednem sodelovanju v združenem delu. Tako Slovin tudi odločilno posega v preobrazbo zasebnega kmetijstva. Izkušnje so pokazale, da povsod tam, kjer so razviti kooperacijski odnosi in je vzpostavljeno sodelovanje s kmeti in samoupravnih načelih, dosega Slovin tudi boljše proizvodne

rezultate, kar ne nazadnje pospešuje tudi socialistično preobrazbo vasi.

Povezanost temeljnih organizacij združenega dela, medsebojna odvisnost ter združevanje dela in sredstev prek republiških meja in povezanost primarne proizvodnje s predelavo ter prodajo predstavljajo uresničevanje načel, ki jih ustava opredeljuje za razmerja med proizvodnimi organizacijami in organizacijami združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev.

Planirani porast skupne proizvodnje v letošnjem letu znaša kar 23 odstotkov. Slovin je samo lani izvozil 3000 vagonov vina in žganih pijač v Zvezno republiko Nemčijo, Švico, Veliko Britanijo, Poljsko, ČSSR, Japonsko, v ZDA, skandinavske dežele, v Nemško demokratično republiko, Nizozemsko in Sovjetsko zvezo. Zanimiv je tudi podatek, da 29 polnilnih linij lahko napolni 1.200.000 steklenic na dan.

V Slovinu se je v živahni aktivnosti ob javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu pokazalo, da sedanje organizacijske in samoupravne oblike ter odnosi postajajo preozki. Nova

samoupravna organiziranost ne bo formalna — temveč rezultat premišljene dejavnosti vseh zaposlenih v tej »jugoslovanski« delovni organizaciji. Iz stališč, ki jih je izoblikovala razprava, se je pokazalo, da je najprimernejša organizacijska oblika v sestavljeni organizaciji združenega dela s šestimi delovnimi organizacijami, znotraj teh pa naj bi bilo 34 temeljnih organizacij združenega dela in šest delovnih skupnosti skupnih služb.

RAZVOJNA USMERITEV DO LETA 1980

Ekonomski pomen Slovin je na področju agroživilstva pri nas vse večji in povsem razumljivo je njihovo veliko prizadevanje in pozornost, ki jo posvečajo združevanju kmetov-kooperantov in njihovemu vključevanju v združeno delo. To vprašanje je pomembno tako za Slovin kot za neposredne proizvajalce-kmete, saj večina Slovinove dejavnosti temelji prav na obdelavi zemlje, ki je v večji meri last kmeta-proizvajalca, ki ga je nujno treba vključiti v združeno delo.

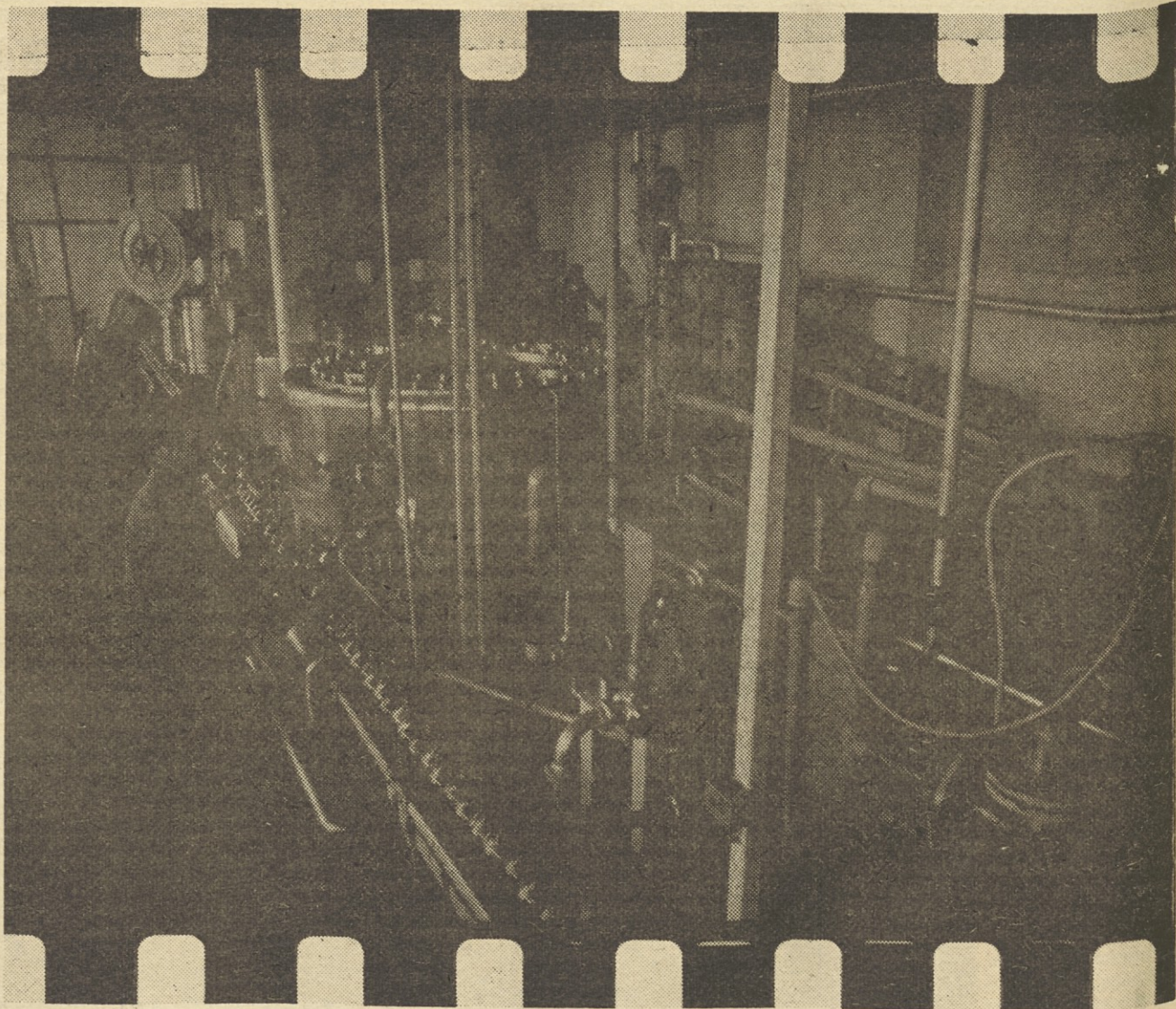
V Slovinovem srednjeročnem programu, za katerega je značilno, da se

vključuje v regionalne in republiške srednjeročne načrte razvoja, je v slovenskem prostoru načrtovana usmeritev v kmetijstvo in živilsko industrijo. Tako je na področju vinogradništva težišče vseh razvojnih programov na povečanju vinogradniških površin, obnovitvi vinogradov in na kooperacijskem sodelovanju s kmeti. Tudi v sadjarstvu teži Slovin k povečanju površin nasadov in k pospeševanju specializirane in družbeno organizirane proizvodnje sadja v družbenih nasadih in skupnostih kmetov-kooperantov. Skupaj naj bi v obdobju do leta 1980 zgradili tudi skladišča. Mimo tega načrtujejo še nakup nove novih zemljišč, melioracijo zemljišč in namakanje. V srednjeročnem načrtu zavzema pomembno mesto še pridelovanje sladkorne pese za potrebe sladkorne tovarne. V lastni proizvodnji naj bi proizvedli 14.000 ton pese, v kooperaciji s kmeti pa 31.000 ton, kar naj bi predstavljalo tudi osnovo za tovarno sladkorja, ki naj bi v tem petletnem obdobju »zrasla« v Ormožu.

Na področju živiloreje bodo imele prednost naložbe v rekonstrukcijo farme bekonov v Ljutomeru, v rekonstrukcijo predelave mesa in v gradnjo skupnih hlevov za kooperacijo. Do leta 1980 namerava Slovin na kmetijskem področju povečati proizvodnjo prašičev za 235 odstotkov, goveda za 50 odstotkov in mleka za 42%. Te številke veljajo za njihovo proizvodnjo, medtem ko naj bi se v kooperaciji proizvodnja prašičev povečala za 100%, goveda za 65% in mleka za 75%. Iz grozdja v lastni proizvodnji in iz grozdja kooperantov pa bi po tem srednjeročnem načrtu dobili kar za 83% več vina. Še večji odstotek pa predstavlja načrtovana predelava sadja v sadne sokove (424), kar bi proizvodnjo vseh brezalkoholnih pijač povečalo za 81% od dosedanje. Pri vsem tem pa niso pozabili na modernizacijo obstoječe proizvodnje brezalkoholnih pijač, zgradili bodo novo polnilnico Lipljan v AP Kosovo.

V integracijskem procesu, ki predstavlja pogoj in nujnost za večjo gospodarsko ekspanzijo na jugoslovanskem in tujem tržišču, je Slovinu uspelo povezati trgovino s proizvodnjo v interesu skupnih ciljev, ti pa so: tesna povezanost primarne proizvodnje s predelavo in prodajo; zagotavljanje lastne surovinske in proizvodne baze; boljša delitev dela ter specializacija v proizvodnji in prodaji, angažiranje obstoječih in potencialnih dejavnikov proizvodnje tudi na ekonomsko zaostalejših področjih.

Tako je Slovin v 29 letih obstoja postal kmetijsko živilska organizacija in pomemben organizator proizvodnje v kooperaciji in pri individualnih proizvajalcih-kmetih. Delavci v Slovinu vse bolj uresničujejo tudi cilj, da na samoupravnih in enakopravnih osnovah, po ustavi in v skladu z zakonom o združenem delu trajneje povezujejo in združujejo delavce in kmete vseh narodnosti ter tako najbolj neposredno uresničuje bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti.

MED PAPIRNIČARJI V KOLIČEVEM

Obetajo se boljši časi

Papirnica v Količevem je pred letom dni slavila tri jubileje: 25 let samoupravljanja, 40-letnico velike stavke tamkajšnjih papirničarjev in 55-letnico obratovanja papirnice Ljubljanačana Bonača, obrata, iz katerega se je razvila današnja delovna organizacija, ki ima več kot 700 zaposlenih in ki je danes znana doma in v tujini.

Tovarna je nastajala počasi, z dograjevanjem dela za delom, v prvem obdobju izključno z nakupom starih strojev, izločenih iz proizvodnje v tujini, pozneje pa z nabavo novih in sodobnih proizvodnih naprav. O takem razvoju še danes »govore« strehe tovarne, ki so naslonjene druga na drugo in obrnjene v različnih smereh, pod njimi pa se skrivajo različni prizidki in dozidki. Prav tak postopen razvoj pa je papirnici Količevo omogočil, da je ves čas, še posebej pa po vojni med najbolj uspešnimi proizvajalci papirja, da posluje brez izgub in da njene izdelke cenijo doma in v tu-

jini. Z razvojem tovarne sta se krepila znanje in sposobnost ljudi, da poznajo tehniko in tehnologijo, da stopajo v korak z razvojem znanosti in tehnike.

Rojstno leto tovarne je 1920, ko je ljubljanski tovarnar Bonač dokončal obrat za lepenko na Količevem. Lastnik je takrat potreboval papir in lepenko za svojo kartonažno tovarno v Ljubljani. Prvi papirni stroj je na Količevem začel obratovati štiri leta po ustanovitvi. V tovarni še danes ne vedo, koliko je star, saj je že takratni lastnik kupil starega, vendar ta stroj še danes obratuje in zmore še prav toliko, kot je v svojih prvih letih v Količevem — 3000 kg papirja na dan.

V letih pred II. svetovno vojno je tovarna zaposlovala predvsem domačine, odgovornejša mesta pa so bila takrat rezervirana za tujce, predvsem Nemce in Avstrijce.

Po osvoboditvi, ko je bila tovarna nacionalizirana, so jo vodili izključno

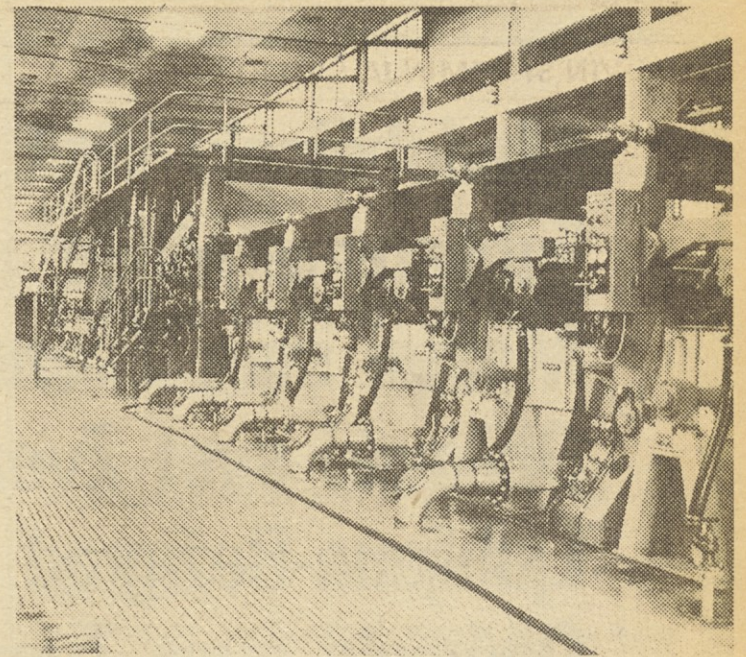
domači strokovnjaki. Delovni kolektiv je začel modernizirati in razširjati posamezne oddelke v tovarni. Zgradili so novo skladišče za surovine, industrijski tir do železniške postaje Jarše, novo poslopje za skladiščenje tehničnega materiala ter sodobnejše delavnice. Slédilo je več dozidav in potem v letu 1960 tudi nakup novega kartonskega stroja in parne turbine. Proizvodnja se je povečala, raslo je število zaposlenih. Temu je sledilo obdobje stagnacije in druge papirnice so jih v razvoju prehiteli. Leta 1973 pa pomeni novo prelomnico, ko so z večjo rekonstrukcijo kartonskega stroja II v Količevem povečali proizvodnjo kar za 50 odstotkov.

Organizacija združenega dela Papirnica Količevo, v sestavi sestavljene organizacije združenega dela Slovenija papir, naj bi se že v prihodnjem letu notranje prestrukturirala. Sedaj je v njej šest delovnih enot, ki imajo svoje zbere delovnih ljudi, na osnovi sedanje organiziranosti proizvodnih enot pa so organizirane tudi družbenopolitične organizacije. Po novem naj bi imela organizacija dve ali tri temeljne organizacije v proizvodnji in delovno skupnost skupnih služb.

Delovni kolektiv Papirnice Količevo proizvaja na zastarelih strojih. Osnovna sredstva predstavljajo samo še 36 odstotkov vrednosti, vendar bo njegov letošnji izvoz kar za 50 odstotkov večji kot lanski. S sredstvi iz izvoza si v Količevem zagotavljajo nabavo surovin, kemikalij in drugega materiala, ki je nujno potreben za nemoten potek proizvodnje.

S postavitvijo kartonskega stroja III se papirničarjem v Količevem

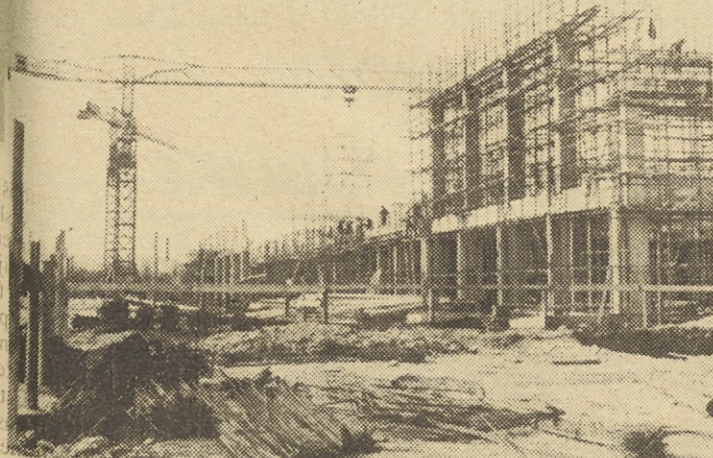
obetajo boljši časi. Po več kot 12 letih postaja njihova želja tudi realnost. Pri financiranju izgradnje novega objekta in nabavi stroja KS III sodeluje 12 partnerjev, tako domačih kot tujih. Investicijski program za postavitev kartonskega stroja s kapaciteto 49.000 ton kartona letno, gradnjo parne turbine 10 MW in parnega kotla 60 t na uro tehnološke pare z vsemi potrebnimi napravami in opremo za pripravo snovi in dodelavo izdelkov je izdelal ljubljanski industrijski biro. Vrednost investicije znaša 850.235.000 din. V Količevem upajo, da bo poskusna proizvodnja KS III stekla že ob koncu leta 1978.

KARTONSKI STROJ II

POGLED NA PAPIRNICO KOLIČEVO

NA GRADBIŠČU NOVEGA OBRATA

Občinski svet Zveze
sindikata Murska Sobota
Skupščina občine
Murska Sobota
Občinska konferenca ZKS
Murska Sobota
Občinska konferenca SZDL
Murska Sobota
Občinska konferenca ZSMS
Murska Sobota
Občinski odbor ZB NOV
Murska Sobota

ČESTITAJO
VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA DAN REPUBLIKE
IN JIM ŽELIJO ŠE OBILO
DELOVNIH ZMAG!

Občinski
svet
Zveze
sindikata
Ptuj

čestita
vsem delovnim ljudem
za praznik republike
in jim želi
še veliko
delovnih uspehov!

Zavod za usposabljanje
slušno in govorno prizadetih,

TOZD UČNE
DELAVNICE

Ljubljana, Bežigrad 8

Vsem delovnim kolektivom
in poslovnim prijateljem
čestitamo za dan republike

V svojih obratih: tiskarni, litografiji, knjigovezni, usnjeni galanteriji ter damski šivalnici opravljamo vse vrste tiskarskih, knjigoveških in usnjenih galanterijskih storitev ter storitve iz šiviljske stroke, izdelujemo vse vrste tiskovin od obrazcev, revij, knjig ter prospektov do visoko kvalitetnih tiskovin, v offset in knjigotiskarski tehniki. Izučujemo in priučujemo v stroki ter nudimo pomoč pri profesionalni usmeritvi in rehabilitaciji.

»OGRAD«

industrijsko gradbeno podjetje
ORMOŽ, Kolodvorska 7

V EKONOMSKI ENOTI GRADBENIŠTVA GRADIMO STANOVANJA ZA TRG IN OPRAVLJAMO INVESTICIJSKA DELA ZA NAROČNIKE.

V ENOTI OPEKARNA PROIZVAJAMO ZIDNO OPEKO PO NAJSODOBNEJSEM POSTOPKU

Čestitamo vsem delovnim ljudem za praznik republike!

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

Lojze Ude:

Koroško vprašanje

Knjiga Lojzeta Udeta, enega naših najboljših poznavalcev koroškega vprašanja, prinaša izbor njegovih razprav in zapisov, pripravljenih v letih 1946—1973. Dotikajo se aktualne koroške in avstrijske problematike, kot se je kazala v času njihovega nastanka. Čeprav sta od vrste razprav in zapisov potekli že skoraj dve desetletji, je še vedno živa njihova aktualnost. In prav v sedanjem trenutku je bolj kot kdaj potrebno soočenje Udetove knjige z današnjim položajem koroških Slovencev.

Iz vsebine: Avstrija, pangermanizem in Koroška; Odgovornost Avstrije za vojno udeležbo in naše zahteve; Petdesetletnica koroškega plebiscita; Nekaj misli o dvojezičnosti; Teorija o vindišarjih; Zgodovina slovenskega pouka na koroških osnovnih šolah; Avstrijska državna pogodba in njena manjšinska zaščitna določila. Spremna beseda D. Druškoviča.

368 strani

Cena: pl. 185 din

Ferenc, Kacin-Wohinz, Zorn:

Slovinci v zamejstvu

Knjiga prinaša pregled zgodovine Slovencev v zamejstvu od konca prve svetovne vojne do zmage nad fašizmom spomladi 1945. S tem delom je zapolnjena vrzel v naši zgodovinski literaturi, ki že pozna pregled zgodovinskega razvoja Slovencev v stari Jugoslaviji in deloma tudi v NOB, ne pa tudi celovitejšega pregleda novejšega zgodovine Slovencev v zamejstvu. Zlasti so avtorji upoštevali potrebe učiteljev in profesorjev zgodovine na osnovnih in srednjih šolah.

Iz vsebine: Slovenci v Italiji; Slovenci v Avstriji; Slovenci na Madžarskem; Program zedinjene Slovenije v NOB; Osvobodilni boj na Koroškem. Knjiga je opremljena z bogatimi dokumentarnimi gradivom.

326 strani

Cena: pl. 150 din

Knjigi dobite v vseh knjigarnah, pismono pa ju lahko naročite na naslov
DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, Ljubljana

NAROČILNICA DE — 12

Nepreključno naročam knjigi:
— Koroško vprašanje (185 din) — Slovenci v zamejstvu (150) din
Knjigi bom plačal:
— takoj (po povzetju) — v zaporednih mesečnih obrokih po 100 din
Ustrezno, prosimo, označiti!
Knjigi mi pošljite na naslov (tiskane črke):

Poklic naročnika
Kraj in datum
Podpis naročnika

**Medobčinski svet Zveze sindikatov
 ljubljanske regije
 Mestni svet Zveze sindikatov Ljubljana
 Občinski svet Zveze sindikatov
 Ljubljana-Bežigrad
 Občinski svet Zveze sindikatov
 Ljubljana-Center
 Občinski svet Zveze sindikatov
 Ljubljana-Moste-Polje
 Občinski svet Zveze sindikatov
 Ljubljana-Šiška
 Občinski svet Zveze sindikatov
 Ljubljana-Vič-Rudnik**

*ČESTITAJO VSEM
 DELOVNIM LJUDEM
 ZA PRAZNIK REPUBLIKE
 IN JIM ŽELIJO ŠE VELIKO
 DELOVNIH USPEHOV!*

Zavarovalnica Maribor

*ČESTITA VSEM
 DELOVNIM LJUDEM
 ZA PRAZNIK
 REPUBLIKE
 IN JIM ŽELI
 ŠE VELIKO
 DELOVNIH USPEHOV!*

TAM — Prodajna organizacija MARIBOR, Ljubljanska 6

*ČESTITA VSEM
 SVOJIM POSLOVNIM
 PRIJATELJEM
 ZA DAN
 REPUBLIKE!*

CESTNO PODJETJE MARIBOR

*ČESTITA VSEM
 DELOVNIM LJUDEM
 ZA PRAZNIK REPUBLIKE
 IN JIM ŽELI ŠE VELIKO
 DELOVNIH USPEHOV!*

Tovarna umetnih brusov Swaty Maribor

*ČESTITA VSEM
 DELOVNIM LJUDEM
 ZA PRAZNIK REPUBLIKE
 IN JIM ŽELI
 ŠE VELIKO
 DELOVNIH USPEHOV!*

dom-smreka MARIBOR

*ČESTITA VSEM
 DELOVNIM LJUDEM
 ZA PRAZNIK
 REPUBLIKE
 IN JIM ŽELI
 V PRIHODNJE ŠE OBILO
 DELOVNIH USPEHOV!*

Vodno gospodarsko podjetje Maribor

*ČESTITA VSEM
 DELOVNIM LJUDEM
 ZA PRAZNIK
 REPUBLIKE
 IN JIM ŽELI
 ŠE VELIKO
 DELOVNIH USPEHOV!*

DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR, n. sol. o. Delovna organizacija za proizvod- njo in prenos električne energije Vetrinjska 2/IV, p.p. 118, 62101 MARIBOR

S TEMELJNIMI ORGANIZACIJAMI
ZDRUŽENEGA DELA:

- HE Dravograd — HE Vuzenica
- HE Vuhred — HE Ožbalt —
- HE Fala — HE Mariborski otok
- HE Zlatoličje — Elektropre-
nos Maribor — Elektroprenos
Podlog — Elektrokovinar Laško
- ERC — Elektronski računski
center — Delovna skupnost
skupnih služb

*Čestitamo vsem delovnim ljudem
za praznik republike!*

MARIBOR

*čestita vsem
 delovnim ljudem
 za praznik republike
 in jim želi
 še veliko
 delovnih uspehov!*

Občinski svet Zveze sindikatov Velenje

*ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA PRAZNIK REPUBLIKE
IN JIM ŽELI ŠE VELIKO
DELOVNIH USPEHOV!*

**Skupščina občine Kranj
Občinska konferenca ZKS Kranj
Občinska konferenca SZDL Kranj
Občinski svet
Zveze sindikatov Kranj
Občinska konferenca ZSMS Kranj
Občinski odbor ZB NOV Kranj**

*ČESTITAJO VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA 29. NOVEMBER —
DAN REPUBLIKE!*

OZD PINUS — Tovarna kemičnih izdelkov — Rače

proizvaja in dobavlja znana sredstva za varstvo rastlin, od katerih navajamo najvažnejša:

INSEKTICIDI —

sredstva za uničevanje škodljivih žuželk: Actellic, Basudin, Dedevap, Dipterex, Folidol olje, Folimat, Folithion, Gusathion, Lebaycid, Metasystox, Oleodazinon, Parathion, Pirimor, Sevin, Uden, Volaton

AKARICIDI —

sredstva za zatiranje pršic: Kelthane, Tedion.

FUNGICIDI —

sredstva za varstvo rastlin pred boleznimi: Antracol, Dithane M-45, Dithane ULV, Dodine, Enovit, Euparen, Karathane, Morestan, Pangen M.

HERBICIDI —

pripravki za uničevanje plevela: Agelon 1798, Atrapin 50, Betanal, Gesagard 50, Gesaprim 50, Gesaprim 1802, Gesatop, Gramoxone, Kečb 50, Lasso, Ramrod, Reglone, Sencor, Tribunil 70-WP, Ustinex special.

DRUGO —

sredstva za dezinfekcijo — Baygon, Actellic, sredstva za listno gnojenje — Bayfolan, sredstvo proti polžem — bramorjem — Mesurool granulat, sredstvo za uničevanje podgan — Racumin 57 in druga.

ČESTITAMO VSEM

DELOVNIM LJUDEM

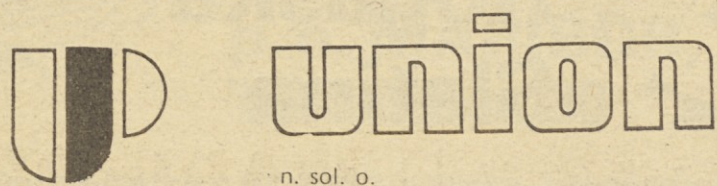
ZA PRAZNIK REPUBLIKE

IN JIM ŽELIMO

ŠE VELIKO

DELOVNIH USPEHOV!

Pivovarna

n. sol. o.

LJUBLJANA

*čestita vsem
delovnim ljudem
in poslovnim prijateljem
za praznik republike
ter jim želi še veliko
delovnih uspehov!*

Občinski svet Zveze sindikatov Celje

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA PRAZNIK REPUBLIKE
IN JIM ŽELI ŠE VELIKO
DELOVNIH USPEHOV!

Občinski svet Zveze sindikatov Slovenske Konjice

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA PRAZNIK REPUBLIKE
IN JIM ŽELI ŠE VELIKO
DELOVNIH USPEHOV!

OZD
Tehnostroj
Ljutomer

ZA DAN REPUBLIKE
ČESTITAMO VSEM
DELOVNIM LJUDEM
IN POSLOVNIM
PARTNERJEM.

Hkrati vam nudimo naše pro-
izvode kmetijske in trans-
portne mehanizacije.

Občinski svet Zveze sindikatov Škofja Loka

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA PRAZNIK REPUBLIKE
IN JIM ŽELI ŠE VELIKO
DELOVNIH USPEHOV!

KMETIJSKI
KOMBINAT
GORNJA RADGONA

OB SVEČANIH PRILOŽNOSTIH
PRIPOROČAMO
VISOKOKVALITETNA
ŠAMPANJSKA VINA

- Duc de Slovenie
- Exellente cuvee
- Radgona cuvee
- Radgona muškat

KMETIJSKI KOMBINAT
RADGONA

Čestitamo vsem delovnim ljudem
za praznik republike!

Občinski svet Zveze sindikatov Kamnik

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA PRAZNIK REPUBLIKE
IN JIM ŽELI ŠE OBILO
DELOVNIH USPEHOV!

Občinski svet Zveze sindikatov Domžale

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA PRAZNIK REPUBLIKE
IN JIM ŽELI ŠE VELIKO
DELOVNIH USPEHOV!

TEKOL —

podjetje za tehnično zaščitna dela
Maribor, Titova c. 44

OPRAVLJA:

- protikorozijsko zaščito vseh železnih konstrukcij, plovnih objektov, hidroenergetskih objektov itd.,
- plastifikacijo, metalizacijo,
- hidroizolacijo streh,
- zaščito betona in betonskih konstrukcij.

DELA OPRAVLJAMO DOMA IN V TUJINI.

Čestitamo vsem delovnim ljudem za praznik republike
in jim želimo še veliko delovnih uspehov!

Zdravilišče Rogaška Slatina

čestita vsem delovnim ljudem
za praznik republike in jim želi
še veliko delovnih uspehov!

**Občinski svet Zveze sindikatov
Slovenska Bistrica
Skupščina občine in izvršni svet
skupščine občine Slovenska Bistrica
Občinska konferenca ZKS
Slovenska Bistrica
Občinska konferenca SZDL
Slovenska Bistrica
Občinska konferenca ZSMS
Slovenska Bistrica**

*ČESTITAJO VSEM DELOVNIM LJUDEM ZA PRAZNIK REPUBLIKE
IN JIM ŽELIJO ŠE VELIKO DELOVNIH USPEHOV!*

agis-ptuj

TOVARNA AVTOOPREME,
GUMIJEVIH IZDELKOV, SERVISI o. sol. o.

s svojimi TOZD:

**TOZD Avtooprema — TAP
TOZD Precizna mehanika
TOZD Orodjarna
TOZD Gumarna
TOZD Kovinska obdelava
TOZD Orodna centrala
TOZD AKG — Sigma
TOZD Servisi
in skupne službe**

*ČESTITAJO ZA 29. NOVEMBER — DAN REPUBLIKE
IN ŽELIJO VSEM SVOJIM POSLOVNIM PARTNERJEM
OBILO USPEHA PRI NJIHOVEM DELU.*

NAŠ PROIZVODNI PROGRAM:

**oljni hladilniki, guma-metalni proizvodi, zavorni agre-
gati za tovorna vozila, oprema kabine, varnostni pasovi,
in oprema za avtobuse.**

**OZD
»AGROSERVIS«,
p. o. MARIBOR,
Tržaška c. 38**

Nudimo kvalitetna popravila kmetijske, transportne in ostale mehanizacije.

Opravljamo tehnične preglede vseh motornih vozil.

Izdelujemo opremo iz nerjavečih materialov za prehrabeno industrijo.

*VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO
ZA PRAZNIK REPUBLIKE!*

Sava Kran

industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov

**S TOZD KEMIČNA
MOSTE — PROTEKTOR
LJUBLJANA
Ob železnici 14**

PRIPOROČAMO SVOJE IZDELKE:

**obnovljene (protektirane) avtomobilske plašče
vseh dimenzij, gumi-tehnično blago, alumini-
jev sulfat.**

Odkupujemo izrabljene avtomobilske plašče vseh dimenzij.

Obveščamo voznike motornih vozil, da smo odprli v To-
varniški ulici novo moderno avtopralnico in servis za mon-
tažo, demontažo in centriranje avtoplaščev.

*VSEM DELOVNIM LJUDEM
IN POSLOVNIM PARTNERJEM
ČESTITAMO ZA PRAZNIK REPUBLIKE!*

**OBČINSKI SVET
ZVEZE SINDIKATOV
MARIBOR**

**OBČINSKA KONFERENCA ZKS
MARIBOR**

**OBČINSKA KONFERENCA
SZDL MARIBOR**

SKUPŠČINA OBČINE MARIBOR

**OBČINSKA KONFERENCA
ZSMS MARIBOR**

**OBČINSKI ODBOR ZZB NOV
MARIBOR**

*ČESTITAJO ZA PRAZNIK REPUBLIKE
IN VSEM DELOVNIM LJUDEM
ŽELIJO ŠE VELIKO USPEHA!*

LETALIŠČE LJUBLJANA — PULA

Pristan za jeklene ptice

Ko je pred trinajstimi leti z brniškega letališča poletelo prvo letalo, si niti največji optimisti niso upali napovedovati razvoja, kakršnemu smo bili priča. In tudi letošnji kritični sprehod skozi že dosežene razmere in tudi realne

razvojne možnosti za prihodnja štiri leta kaže, da se vzpenjajoča se razvojna krivulja še ne namerava ustaviti.

Če se malce ozremo nazaj, se bomo kaj hitro spomnili, da so brniškemu letališču napovedo-

vali dokaj žalostno obrobno usodo pod parolo »eno letalo na dan«. V mislih so seveda imeli redno medrepubliško povezavo Ljubljana—Beograd in toliko čarterskih poletov, kolikor jih pač bodo navrgle turistične možno-

sti. Letališče Brnik je seveda že zdavnaj presešlo dokaj negotovo »čartersko usodo« in se uvrstilo med pomembna jugoslovanska linijska letališča z imenom, ki tudi v Evropi ni neznan.

Kaj se je moralo zgoditi, da je prišlo do takih sprememb v napovedih in tudi v razvoju, ki ga še ni konec?

Najprej je treba omeniti, da so bile razmere v letalskem prometu pred dobrimi desetimi leti bistveno drugačne kot sedaj. Propelerska letala, za katera so bila dovolj krajše steze, je pomotlo z neba. Letališča povsod po svetu le s skrajnimi napori in z orjaškim vlaganjem komaj dohajajo skokovit razvoj komercialne aviacije. O tem bomo sicer govorili nekaj kasneje, zato naj tokrat spomnimo le na to, kako lahko pride do velikih razlik že med letališči, ki so v neposredni sosesčini. Kakor vemo, sta že nekaj let pod isto gospodarsko streho Aerodrom Ljubljana (Brnik) in Aerodrom Pula. Kot zanimivost naj dodamo, da gre v tem primeru za dokaj redko obliko medrepubliškega sodelovanja, in to ne samo na področju zračnega prometa. Zaradi poudarjeno turističnega značaja pulskega letališča se je seveda velika večina čarterskega prometa usmerila prav nanj, tako da bi po vsej logiki — če bi se ravnali po prvotnih napovedih — moralo biti ljubljansko letališče docela v senci.

Zgodilo pa se je prav nasprotno. Brnik se je nekaj po sili razmer, nekaj pa zaradi pravočasne preusmeritve spremenil v tipično linijsko letališče, na katerem pride blizu 70 odstotkov vsega prometa na odhode in prihode linijskih letal. Vzeto v grobem ima brniško letališče blizu desetino vsega letalskega prometa v Jugoslaviji. Ker smo že omenili, kako lahko pride do dokajšnjih razlik v prometu med dvema sosednjima letališčema (ne glede na to, ali sta v sestavi iste delovne organizacije), naj samo opozorimo na posebnost, da promet v Ljubljani — čeprav je bil že doslej nad jugoslovanskim poprečjem — še vedno narašča, v Puli pa že prihaja v čarterskih povezavah do določene stagnacije, ki je vsekakor v vsebinski povezavi z značilnostmi obmorskega turističnega razvoja.

Lani je Aerodrom Ljubljana — Pula spraval skupaj zavidljivo številko — 87 milijonov novih dinarjev celotnega dohodka. To je dosegel s 16.300 operacijami (operacija je v letalskem žar-

gonu samo prihod ali pa samo odhod letala) ter prevoženimi 910.000 potniki in 7600 tonami tovora.

Omenili smo že, kako letališča povsod po svetu z večjimi ali manjšimi težavami dohajajo skokovit razvoj svetovne zračne flote. Pravijo, da je vsako letališče venomer tudi gradbišče. Tudi brniško in menda v 13 letih, kolikor vemo zanj, v tem pogledu še ni bilo miru. Tako se ne smemo čuditi, če na Brnikih bolj mimogrede govorimo o tem, kaj vse imajo in kaj zmorejo (namreč, govorimo zaradi pomanjkanja časa) temveč so z eno nogo venomer v svojih prihodnjih načrtih. Tako so, denimo, lani na Brniku za težke stare milijarde podaljšali letališko stezo za 300 metrov, vendar si zaradi tega niso mogli kaj prida oddahiniti, ker jim je docela jasno, da bodo morali v najkrajšem času rekonstruirati vso, 1300 metrov dolgo letališko stezo. Pravzaprav ne gre niti približno samo za modernizacijo, temveč za življenjski obstoj. Kolektiv aerodroma se zaveda dokaj neugodnega položaja, da predstavlja štiri petine vrednosti vseh letalskih objektov in naprav tako imenovana infrastruktura, do katere niti približno ne moreš priti sam s pametnim »obračanjem« svojega denarja. Primer, ki ta čas najbolj bode v oči, je vsekakor letališka steza, ki se s svojo tehnično sprejemljivostjo že bliža naravnemu koncu. Najkasneje čez dve leti bo morala dobiti novo prevleko ali pa bo na letališče legla zapora. Seveda je v tej dilemi, ki je očitno samo teoretična dilema, trd oreh za vso slovensko družbo, kako priti do denarja za sorazmerno »težko« investicijo. Kakor zdaj kaže po izkušnjah v krogih na gospodarski zbornici, bo najbolj primeren izhod za našo družbeno prakso možno najti v okviru samoupravne interesne skupnosti za letalski promet v Sloveniji. Na aerodromu Ljubljana — Pula stavijo torej vse svoje upe na uspeh sporazumevanja z gospodarstvom, torej na čiste račune med gospodarstvom v ožjem pomenu besede in prometom.

Zaenkrat je vsa stvar še v sprejemljivih mejah in lahko tako na Brniku, kakor tudi v Puli pristajajo največja transportna letala. Na Brnik je, denimo, že prispel velikan DC-10 in v Pulo Lockheed Tristar. Oba na svoj način prinašata novo obdobje v letalski promet, ki pa obenem postavlja pred letališča velike zahteve v izpopolnjevanju že sicer dragih varnostnih naprav in

še vse, kar sodi zraven.

Brniško letališče ima celo v jugoslovanskih razmerah neko posebnost, ki jo — kar zadeva stroškov vzdrževanja — ne moremo ocenjevati kot plus. Leži v alpskem svetu, kjer v zimskih mesecih sedi za vratom nevarnost visokega snega in nizkih temperatur. Prav zato mora kolektiv letališča posebno skrbno paziti, da ima ves čas na voljo vse potrebne naprave za normalno obratovanje, ne glede na vremenske razmere. Ne smemo pozabiti, da je po mednarodnih normah in po jugoslovanskih zahtevah letališče lahko zaprto največ dve uri. In če pride do snežnega meteža? Mimogrede naj omenimo, da so v Ljubljani kupili stroj za odmetavanje snega za 5,25 milijona novih dinarjev! Hočemo opozoriti na posebnost, ki jo v normalnih razmerah gospodarske dejavnosti skoraj ne moremo srečati. Letališče mora biti opremljeno tako, da je ob vsakem času in ob vsakem vremenu lahko kos nalogam. Tako mora biti namestu kompletna gasilska ekipa z vsemi vozili, čeprav si vsi želimo, da ji ne bi bilo treba posredovati. Stroj za odmetavanje snega mora biti, čeprav vso zimo ni izkoriščen! Osebe na letališču mora biti ves čas na mestu v polni sestavi, torej za hkraten sprejem dvanajstih letal, čeprav je nekaj docela normalnega, če je letališče izkoriščeno blizu 30 odstotkov. Na omenjene posebnosti smo opozorili tudi zato, kako težko se je na letališču pogovarjati v zvezi z modernizacijami o povečevanju produktivnosti dela in v zvezi s tem na večanje dohodka, na katerega bi s svojimi prizadevanji lahko vplivali kolektiv.

Na aerodromu Ljubljana—Pula se z vso zavzetostjo ubadajo s svojo samoupravno organiziranostjo. Tako so po temeljnih razpravah zdaj prišli do štirih TOZD, in sicer aerodromska dejavnost Brnik, aerodromska dejavnost Pula, Gostinstvo in turizem Kranj—Pula ter vzdrževalno tehnična dejavnost za obe letališči in še Krvavec. Če k temu prištevamo še 63 delavcev v skupnih službah, šteje ves kolektiv blizu petsto članov. Naj omenimo, da v njem prizadevanja veljajo izboljšanju samouprave, spodbudnejšemu nagrajevanju po delu, primernejšim možnostim za rekreacijo in oddih ter stanovanjski gradnji. Vsekakor bi veljalo omeniti, da je kolektiv — to radi poudarjajo vsi — še posebej čustveno vezan na svojo »hišo«, tako da so že doslej nekajkrat dajali interna posojila za prepotrebne investicije.

